ווי קומט עס וואָס איך האָב
א קימפּעט אַלע פּאָר מאָנאַטען,
און — קיין עין־הרע זאָל זיי נאָר ניט שאַטען —
און שיט מיט קינדערלעך ווי באָב...
און דו ווערסט נאָר
געלעגען איין מאָל אין אַ יאָהר,
און האָסט אינגאַנצען בלויז אַ הייפעל קינדער?...

דעם אונטערשייד קאָן זעהן אַ בלינדער —
געענטפערט האָט איהר קאַלט
די קיניגין פון וואַלד —
דו פּרוכפּערסט זיך אויף אַלע גראָזען,
און פלאַדעסט אָן אַ וועלט מיט האָזען...
און איך געבער ניט מעהן
ווי אין אַ יאָהר אַמאָל,
און קליין
ממילא איז די צאָהל
פון מיין געזינט, דערפאַר
איז איטליכער — אַ לייב, אַ גבר...

אַז ס'איז אַקעגען מיין געוויסען,
צו פּאַלען אימיצען צו לאַסט,
און אויסער דעם איז גלאַט
ניט פּאַסיג פאַר מיין גראַד,
צו זיין אַן אומגעווינשטער גאַסט...

טוט קאַלט דער אָקס אַ ברום
(און קעהרט אפילו זיך ניט אום):
בלייב יאָ, בלייב ניט, טו ווי דיין האַרץ געלוסט,
וואָס אַרט מיך וואָס דו טוסט?
ווען כ'וואָלט דיין מענה-לשון ניט געהערט,
וואָלט איך אפילו ניט געוואוסט,
אַז דו געפינסט זיך אויף דער ערד...

די לייביכע

(נאָך לאָקמאַן, אין אראַביש)

פרוי האָז, וואָס איז געוועהנט געוואָרען
אַ קימפּעטאָרין
צו זיין מיט מזל אַלע ווייל,
האָט שטאַרק געגרויסט זיך מיט דער מעלה...
באַגעגענט זי אַמאָל אַ לייביכע אין וועג,
און מיט אַ צינגעלע אַ גלאַטען
טוט זי ביי איהר מיקלאָמפּערשטען אַ פרעג:

די העפּליכע מוק

(נאָך לאַקמאַן, אין אראַביש)

אַ קליינע מוק (איך ווייס ניט אויב
פיעל גרעסער פון אַ שטויב)
וואָס איז פון פליהען מיד געוואָרען,
דערזעהט ווי אויף אַ פעלד דערביי
זיך פיטערט אַ בוהאַי,
און האָפּ! שוין זיצט זי אויף זיין האָרן...
זי שטעהט און רייבט זיך מיט׳ן פיסעל,
און וואַרט מיט אומגעדולד אַ היבשע ביסעל,
מען זאָל באַמערקען איהר וויזיט,
און אויף צו להכעים — דוקא ניט...
איז זי ניט פויל
און עפענט אויף דאָס מויל,
און טוט אַ זאָג: —
אדוני אָקס, אויב דיר חלילה,
פאַלט שווער מיין וואָג,
פאַרבלייב איך ניט אפילו
אַן איינציגע סעקונדע,
און האָב מיר שוין אַ „זייט געזונד"...
ווייל דו מוזט וויסען,

די שלאנג און די זעג

(נאָך עזאָפּ).

א שלאַנג
וואָס איז געוועזען מוכן ומזומן,
צו גיפטיגען אַוואו זי איז געקומען,
און האָט ממילא יעדען אָנגעגריפען —
האָט איינמאָל אויף איהר גאַנג
דערזעהן אַ'ן אונשולדיגע זעג,
און האָט אויף איהר דאָס צינגעל שוין געשליפען . . .

„דו, בעסער, רוק זיך גיך אַוועק ! ״ —
געסטראשעט האָט דער שטאָהל זיין בייזען פיינד —
„איך האָב ביז היינט,
„נאָך קיינעם ניט קיין שלעכטס געטהאָן,
„דאָך ווען עס קומט אַזאַ מחבל
„ווי דו, און גרייפט מיך אָן,
„בין איך קאַפּאַבעל
„צו געבען אַזאַ שטאָך אַ שאַרפען,
„אַז ער זאָל שוין קיין צווייטען ניט באַדאַרפען ;
„דען איך קאַוויר
„אַז צייהנער האָב איך שטאַרקערע פון דיר,
„הגם
„פון ד י י נ ע קומט אַרויס נאָר סם,
„און איך מיט מ י י נ ע נוץ און פּראָדוציר . . . ״

די פרוכטען און די שישקע

(נאָך עזאָפּ).

גענאמפערט האָבען זיך אין סאַד,
אַ רויטער עפּעל מיט אַ באַר אַ שעהנער,
און יעדער איינער
גע'טענה'ט האָט,
אַז ער פארשעהמט דעם צווייטען צד,
מיט זיין קאָליר און אַראָמאַט . . .

„וואָס דאַרפען מיר וכוח'עם פיהרען ?" —
האָט אונטערבראָכען זייער קריגעריי
אַ שישקע, זייערע אַ שכנה —
„מיר האָבען, דאַכט זיך, אַלע דריי
„מיט וואָס מיר קענען פאַר דער וועלט שטאָלצירען
„און יעדער האָט זיין אייגענעם „מורנו" . . .

דערהערענדיג אַזאַ מין סטיל,
געוואָרען זיינעןביידע פרוכטען שטיל . . .

די ציבּעלע און דער נוס

איך מוז
דיך מאַכען אויפמערקזאָם, מיין ליבער —
האָט פאַר אַ נוס
אַ ציבעלע געגרייסט זיך מיט איהר זכות —
אַז איך שטייג דיך אַריבער . . .
דען וואָס מען שיילט פון מיר אַראָפּ,
מאַכט אין דעם טאָפּ
די זופּ געשמאַקער,
און איז אַ מאַכל ווען אפילו רויה . . .
און דו ליעגסט אין אַ פּעלץ
וואָס האָט אַ טעם פון שטרוי,
אַ חוץ וואָס ער איז האַרט ווי פעלז,
און קען דעם קנאַקער
צוברעכען אַלע ציינער אין באַק . . .

אַ קנאַפּער בראַק
איז, וואָס מיין הויט איז שטייניג —
האָט אויף דעם זעלבען טראָפּ
דער נוס געענטפערט — דען איך האָב
אַ זיסע יאָדרע אינעווייניג . . .
לאפוקי דיר, פעהלט אוים דער עיקר . . .
דאָס הייסט,
אַז דו בעשטעהסט
פון לויטער שאָלאַכץ־שטיקער . . .

„און פון דער ווייטען אַ מחיה,
„דאָך זיי אַליין
„געוועהנליך זיינען אָהן אַ טעם און קליין,
„און ס'לויהנט זיך ניט צו מאָל,
„מע זאָל
„גאָר קומען אין בעריהר מיט דער בריאה״ . . .

דאס אדלער'ל און דער אדלער

(נאָך לעסינג).

„באַלד ווי איך וועל
„נאָר קענען פליהען פריי און פראַנק" —
האָט פאַנטאַזירט פאַר זיינע ברידער
אַ קליינציג אָדלער'ל, ניט לאַנג
אַרויסגעפּיקט פון איי —
„זיך יאָגען וועל איך. נאָר ספּעציעל,
„נאָך פויגלען וועלכע זינגען,
„דען לויט די זיסע ליעדער
„פון זייער קעהל,
„פאַרשטעה איך אַז דאָס פלייש פון זיי,
„איז פאַר'ן גומען
„אַ וואוילער ביסען . . . "

דער אַלטער אָדלער האָט זיין טרוים צוריסען.
„ווען דו וועסט קומען
„אין מיינע יאָהרען" —
געלערענט האָט ער זיין בן־יקיר —
„דאַן וועסטו וויסען
„די זינגפויגלעך'ס חסרון . . .
„דער קול ביי זיי איז טאַקי אַ געשמאַקער,

דער הונד וואס בילט אויף דער לבנה

דער האָהן האָט ביי דעם הונד געפרעגט :
„צו וועלכען צוועק באַפּאַלסטו
„די ליכטיגע לבנה יעדע נאַכט ?
„צי טאַקי האַלטסטו,
„אַז דיין אַטאַקע מאַכט
„אויף איהר דעם מינדעסטען עפעקט ? —
„דו ביסט דאָך גלאַט אומזיסט־אומנישט
„די כחות דיינע מפקיר . . . "

געענטפערט האָט דער האַוקער
(אפילו ניט אַ האָר צומישט) :
„ווען דו ווילסט וויסען, ברודער האָהן,
„דעם רושם וועלכען איך מאַך אָן,
„דאַן גיב אַ קוק אויף איהר קאָליר,
„און זעה ווי בלאַס
„זי איז, בשעת
„איך בייזער זיך אויף איהר . . . "

אונ סקריפּען,
אַזוי ווי ער וואָלט קוים נאָך זשיפּען,
און דער וואָס האָט זיין קלאָג געהערט,
האָט א י ה ם באַדויערט, שטאָט די פערד . . .

די פערד און דער וואָגען

(נאָך עזאָפּ).

צוויי פערד אין שוויים געבאָדען,
פאַרמאַטערט און ערשעפּט,
אַ פוהר מיט משא אָנגעלאָדען
געדולדיג האָבען הינטער זיך געשלעפּט . . .
און קיינער פון די צוויי
האָט ניט פּרובירט, זיך קלאָגען,
צי געבען אַ געשריי
אַזוי ווי טראָגען
דעם שווערען כאמוט,
און אין געשפּאַן זיך פּלאָגען,
געוועזען וואָלט פון תמיד
אַ מצוה און אַ חיוב . . .

דער איינציגער און עכטער איוב
געוועזען איז דער וואָגען . . .
ער האָט ניט אויפגעהערט צו קרעכצען
פאַר זעכצעהן,
און כריפּען

און צו דערזעלבער צייט,
פון זייער זייט
איהם גופא האָבען די אינזעקטען
בעטראַכט פון קאָפּ ביז פיס,
ביז איין מוראַזשקע, וועלכע איז
געווען אַ גוואַלדיגע חכמת
(און טאַקי צוליעב דעם איז
געווען די קייזערין
פון קליינצינקען געזעמעל)
גענומען האָט אויף זיי זיך בייזערען.
„וואָס קוקט איהר אויף דעם קוני לעמעל ?" —
האָט זי געלאַכט פון זייער
בעוואונדערונג, מיט גרויס איראָניע —
„דאָס איז אַ פּראָסטער לעדיג־געהער,
„וואָס איז געקומען אויף בעזוך
„אין אונזער פלייסיגע קאָלאָניע,
„ווייל קעניג שלמה אין זיין בוך,
„זאָגט אַלע פוילע אָן
„ביי אונז צו קומען נעהמען אַ לעקציאָן" . . .

א מוראזשקע'ס השגה

(נאָך לעסינג).

אַ פאַרשער וועלכער האָט געוועלט
בעקענען זיך פון ערשטער האַנד,
מיט יעדען געגענשטאַנד,
געוואַנדערט האָט דורך וואַלד און פעלד,
און אַלין באַטראַכט מיט גרויס אינטערעס,
ביז ער איז
געקומען צו אַ פלאַץ,
אַוואו מוראַזשקעס האָבען
אַ קונציגען טונעל
אין זאַמד זיך אויסגעגראָבען,
פאַר זייער אוצר'ל פון קערנער.
און שנעל
האָט זיך דער נייגיריגער לערנער
אַראָפּגעלאָזען אויף די קניה,
און איז געלעגען אויף דער לויער,
און מיט גענויער
בעאָבאַכטונג און שווערער מיה,
שטודירט די קליינע אַרכיטעקטען
און בויער . . .

האָט אונזער מוק פאַרגעסען
אַז ערגעץ איז פאַראַן אַ האַנד אַ שווערע
פון וועלכע בלויז אַ פינגער איז גענוג,
צו ממית'ן אַ מוק,
און ענדיגען איהר שוואַרצע קאַריערע...
און תיכף טאַקי איז אַרונטער
אַ פאַטש, אַ שטאַרקער אַ געזונטער —
און... (איהר וועט מוזען מיר פאַרשפּאָרען,
דערצעהלען וואָס איז פון דער מוק געוואָרען)...

„צו זעהן, ווי יענער רייבט
„די נאָז און טרייבט
„און קען אונז ניט פאַרטרייבען
„איז גאָר ניט צו באַשרייבען . . .

„דאָך מעהר ווי יעדע זאַך איז
„פאַר מיר אַ נחת,
„ווען כ'טהו אַ טראַכט,
„אַז מיך האָט גאָט געמאַכט
„פאַר זיין ספּעציעלען פּאָליציאַנט . . .
„דו געה" — האָט ער געזאָגט צו מיר —
„און וואו דו טהוסט אַ ריהר,
„מאַך אָן אַ בייל, אַ וואונד, אַ בראַנד,
„און אָהן שום חקירה ודרישה
„ביים יעדען ילוד אשה . . .
„און מעג ער זיין אַ צדיק תמים,
„דו ביים
„און רייס
„און ציה איהם טראָפּענסווייז
„די דמים . . .
„דיין ליפּ
„זאָל זיין אַ שפּילקע און דיין צונג אַ נאָדעל,
„און צווישען שטעכערס
„בעטראַכטען זאָל מען דיך אַלס גדול . . .
„און זאָלסט ניט קיינמאָל עפּעס העכערס
„ווי שטעכען, האָבען אַלס פּרינציפּ . . ."

און אונטערדעסען,

די מוק

אַ מוק, צי ריכטיגער, אַ מיקעל
וואָס מיט זיין שוואַרצען סניקעל
האָט קיינעם ניט געלאָזט צורוה,
און דאָרט אַוואו
עס האָט געקענט,
געטהאָן א ביס,
אַמאָל די הענד
אַמאָל די פיס,
אַבי צו מוטשען
און צו דאָקוטשען ,
און אָהן אַ שום פאַרוואָס —
האָט איינמאָל בייסענדיג אַ נאָז
אַזוי גערעדט : „פון טיטוס'צייטען אָן
„איז אונזער פּראָפעסיאָן,
„פון אַלע אַנדערע די קרוין . . .
„דערהויפּט דער לויהן
„וואָס מיר, די מוקען, קריגען,
„פאַר אונזער בייסען,
„איז מעהר ווי ס'כאַפּען אַלע פליגען,
„וואָס זויגען כלומרשט אויף צופלייסען ! . . .
„און דאַן דאָס פאַרגעניגען

„איך אַיך, אַז איהר
„וואָלט קיין התפּעלות ניט געכאַפּט
„פון אַייער שמשון . . .
„מיר וואָלטען איהם שוין
„פאַר אַיך געוויזען מיט אַ'ן אָפּ'נעם שאַרבען . . . ״

דעם לייבּ'ס שטאנדפּונקט

(נאָך עזאָפּ).

אַ'ן עולם מענשען איז פאַרגאַפּט
גערשטאַנען, און באַוואונדערט אַ געמעלד,
וואָס האָט אויף לייוועגד פאָרגעשטעלט,
אַ העלד
פון אונגעהייערער קראַפט
בעזיעגענדיג אַ לייב אָהן שום כלי־זיין . . .

פאַרבייגעגאַנגען דאַן איז גראָד
אַ לייב אַ'ן ע כ ט ע ר
און האָט מיט שפּאָט,
באַטראַכט דעם פאָלק'ס באַוואונדערייען . . .
„דער פּינזלער פון דעם דאָזיגען געשמיר" —
האָט ער געזאָגט מיט גרוים געלעכטער —
„געהערט צו אייער אייגענער חברותא . . .
„היינט וואָס איז די רבותא ?
„ווען לייבען וואָלטען זיין ווי איהר באַגאַבט
„צו קענען בילדער פאַרבען,
„דאַן גאַראַנטיר

פלעגט פריהער יעדען אין־דער־פריה,
לכל הפּחות,
כאָטש א י י ן איי צושטעלען אַמאָל איהם,
האָט זי פון פעטקייט אויף צו להכעים,
אין גאַנצען לעגען אויפגעהערט . . .

די פעט־געווארענע הוהן

(נאָך עזאָפּ).

א מיטגליעד פון דעם היהנער־שטאַל,
וואָס האָט דורך אַלע פיער סעזאָנען,
טאָג איין טאָג אוים אַ׳ן איי געלעגט,
האָט חן געקריגען ביי איהר פּרינציפּאַל,
און ער האָט זי גענומען שפּייזען,
מיט דאָפּעלטע פּאָרציאָנען —
ניט ווייל ער איז געווען גענייגט
איהר דאַנקבאַרקייט אַרויס־צו־ווייזען,
נאָר פּשוט, ווייל ער האָט גיעדענקט,
אַז אויב זי שענקט
איהם איצטער יעדען טאָג אַ׳ן איי,
וועט זי, אַ׳ן אָפּגעפּיטערטע, איהם געבען צוויי . . .

דער אויסלאָז, אָבער, איז געווען אַ ביטערער,
דען אויסגעפונען האָט דער פיטערער,
אַז די מאכלים,
געהאַט אַ ווירקונג האָבען גאַנץ פאַרקעהרט . . .
און שטאָט וואָס זי

די אייזלען פאר עזאָפּ׳ן

(נאָך לעסינג).

צו עזאָפּ׳ען דעם גרויסען פאַבעל־דיכטער
געקומען איז אַ׳ן אייזעל מיט אַ ביטע:
„האָסט לאַנג גענוג פאַרשוואַרצט אונז די געזיכטער
„און האָסט אין דיינע אַנעקדאָטען,
„געשטעלט אונז אין דער זעלבער כּתּה,
„ווי נאַרען און אידיאָטען...
„קענסט דו ניט אין דער צוקונפט עפּעס קלוג׳ס
„אונז לאָזען ריידען פאַר דער וועלט?...
„למשל, ווי דו ביסט
„זיך נוהג מיט׳ן פוקס?..."

„איך וואָלט געוועלט
„אַ טובה טהאָן אייך גערען —
געענטפערט האָט דער פאַבוליסט —
„ווען כ׳קאָן
„עס טהאָן,
„און ניט צוגלייך אַליין אַ׳ן אייזעל ווערען..."

די מאלפּע און דער פוקס

(נאָך לעסינג).

די מאַלפּע האָט זיך פאַר׳ן פוקס געגרייסט : —
„דו ווייסט
„אַז אין דער וועלט איז גאָר ניטאָ
„אַ חיה,
„וואָס איך בין ניט אומשטאַנד קאָפּירען
„מיט איטליכער העויה . . . ״

„יאָ, יא״ —
געענטפערט האָט דער וויצלינג פון די טהיערען —
„קענסט יעדען נאָכטהאָן זעהר גיך . . .
„ביסט אָבער ניט ביכלת
„מיר ווייזען אַזאַ נידעריגע בריאה,
„אפילו פון די סאַמע פסולת,
„וואָס זאָל זיך נעהמען די יגיעה,
„אין עפּעס נאָכצומאַכען ד י ך . . . ״

„זיי וויסען אָבער, אַז א ז ו י נ ע
„אונז מהוען קיינמאָל ניט קיין שלעכטס,
„דאָך יענע, שטילינקע, מיין שאַץ,
„איז אונזער גרעסטער שונא —
„די ווייסע קאַץ . . . ״

„איך חלש מיט דער פריצ'טע ווערען
„באַקאַנט,
„און הויב אָן קלערען,
„פאַרשיעדענע תרוצים,
„כדי מיט איהר צו ווערען נאָהנט,
„ווען פלוצים: . . .
„זיך לאָזט דערהערען
„אַ ווילדער אויסגעשריי . . .
„איך טהו צושראָקען זיך אַ דרעה,
„און זעה, פון מיר ניט מעהרער ווי אַ שפּאַן
„שטעהט אַ צוויי־פּיסיגער בויאַן,
„באַוואָפענט מיט אַ רויטער קאַם,
„און קוקט אויף מיר אַזוי משונה בייז
„אַז מיר איז קאַלט און הייס,
„געוואָרען אין מיין רוקען,
„און כ'האָב דערשפּירט פון טויט דעם טעם . . .
„כ'האָב באַלד פאַרשטאַנען נאָך זיין קוקען
„אַז ער וויל פּשוט מיך פאַרצוקען,
„און בין אין האַסט אַוועקגעשפּרונגען . . .
„מיר איז אפילו ניט געלונגען
„דער גוטער דאַמע זאָגען מיין „אַדיע" . . . "

„לויט ווי איך זעה,
„מיין טאָכטער, פון דיין שילדערען" —
— געענטפערט האָט די אַלטע מיט אַ קרעכץ
„דערשראָקען האָט דיך זעהר
„אַ האָהן, א קרעהער
„וואָס קען בלויז ליאַרעמען און פּילדערען . . .

די יונגע מויז זעהט די וועלט

(נאך לאפאנטען).

א יונגע מויז
וואס האט צום ערשטען מאל געטהאן א פרוף,
ארויסגעהן פונ׳ם הויז,
און האפען אויף דער וועלט א בליק,
געקומען איז אין איילענים צוריק,
זיך טרייסלענדיג פון שרעק אין גאנצען גוף.

„ווען דו זאלסט וויסען, מאמע" —
— האט זי ארויסגעסאפעט פאר איהר מוטער —
„וואס מיר האט ערשט פאסירט . . .
„איך לויף אזוי אין הויף, און זעה, ווי סאמע
„אקעגען מיר שפאצירט,
„א׳ן אנשטענדיגע דאמע
„געקליידעט אין א ווייסען פוטער,
„געבויט כמעט ווי איך און דו,
„דאך גרעסער פיעל,
„דערצו
„באַ׳חן׳ט און שטיל,
„און מיט מאנירען ווייך ווי פוטער . . .

אַ שטונדע נאָך דער רייה,
ביז ער האָט אויף די פּיס די שוואַכע,
ניט מעהר געקענט זיך האַלטען,
און איז געפאַלען ווי אַ פלאַכע,
פאַרסאַפּעט און אָהן אָטהעם . . .

אַ כאָרט (אַ ספּעציאַליסט אין הלכות יאַגד)
געפונען האָט איהם
ביי'ם טראַקט,
אַ'ן אויסגעווייקטען און אַ נאַסען
און מיט אַ הייזעריגען האַלז,
און איהם געפרעגט געלאַסען
(דערמיט נאָך האָט ער זאַלץ
געשאָטען אויף דער וואונד
פון קליינעם הונד) : —
„קענסט דו פיעלייכט מיר זאָגען,
„וואָס דו וואָלסט אייגענטליך געטהאָן
„מיט אַ וואַגאָן,
„ווען דו זאָלסט טאַקי איהם דעריאָגען ? . . . ״

דער מאָפּס־הונד און דער צוג

אַ מאָפּסעל וואָס זיין עובדא איז געווען,
אַ גאַנצען טאָג אין זונן צו ליעגען
און כאַפּען פליגען,
צי וועך ניט ווען
זיך נאָך דער אַלטער קאַץ צו יאָגען —
האָט איינמאָל, געבענדיג אַ קוק,
דערזעהן אַ שנעלען צוג
מיט אימפּעט דורכ׳ן פעלד
זיך טראָגען,
און געבענדיג אַ הויב זיך ווי אַ העלד
פון זיין געזעס,
געפּלויגען איז ער כאַפּען דעם עקספּרעס,
און האָט געבילט אַזוי משונה,
אויף די וואַגאָנעס און די רעדער,
אַז יעדער
געקענט האָט מיינען ס׳געהט איהם אום היונה . . .

און גאָר ניט אַבטענדיג וואָס רוק און לענד איהם
געטהאָן שוין האָבען וועה,
געלאָפּען איז ער הענדום פּענדום,
מיט קולות און געוואַלטען,

„ניט אָרעמער געוואָרען
„און מיר איז די געשיכטע גלייך" —
צוגאָסען האָט דער קמצן זיך אין קלאָגען —
„ווי קען איך אָבער דעם געדאַנק פאַרטראָגען,
„אַז עמיץ איז דורך מיר געוואָרען רייך"...

דער קאַרגער

(נאָך עזאָפּ).

אַ קאַרגער, וועלכער האָט געהאַט פאַרבאָרגען,
טיעף אין דער ערד אַ גרויסען שאַץ,
האָט אויסגעפונען איין פריהמאָרגען,
אַז נאַכט־גנבים קלוגע
אַרויסגענומען האָבען
די רענדלאַך, און אויף זייער פּלאַץ
אַ הויפען שטיינדלאַך איינגעגראָבען . . .

דער קאַרגער איז געווען פון שמערץ משוגע,
און האָט פון זיך די האָאַר געריסען.
אומזיסט איהם האָט געפרופט צו טרייסטען איינער:
„דו פלעגסט דאָך פון דיין רייכטהום ניט געניסען,
„ווען דו האָסט עס געהאַט,
„טאָ לאָז זיך גלאַט
„דיר דוכטען, אַז אנשטאָט די שטיינער,
„דאָרט ליעגען זעק מיט גאָלדענעם מעטאַל,
„און דו האָסט גאָרניט אָהנגעוואָרען . . . "

„זאָל זיין, אַז איך בין כלל

„אַז איך בין ברוך השם
„אַ גבור, און פאַרנעהם
„ ביי לייט אַ גרויסע ראָליע,
„דאָס קען מען, דאַכט זיך, זעהן פון דעם
„וואָס פרעש אַפילו לויפען פאַר מיין דוך . . .

ניט נאָכגעלאָזען האָט ער זיין געלאַף,
און האָט געסאָפּעט און געקייכט,
פון אַנגסטען שרעקליכע בעצוואונגען,
ביז ער האָט מיעד און שלאַף,
דערגרייכט אַ זומפּ מיט הויכע גראָז באַשיצט,
און איז אַהין אריינגעשפּרונגען . . .

אָהן אטהעם און פאַרשוויצט,
האָט ער זיך ווידער שוין געגרייט,
צו נעהמען שילטען זיין מערכה,
ווען צו זיין גרויסער פרייד
האָט ער בעמערקט די סוּמאַטאָכע,
וואָס ביי די זשאַבעס איז געוואָרען.
די בשורה
פון זייער אורח׳ס גבורה,
האָט קענטיג זיך פאַרשפּרייט
אין אַלע עקען,
און אַלע זיינען פאַר זיין צאָרען,
אין טייך געשפּרונגען זיך פאַרשטעקען . . .

דער האָז, בעהאַלטען צווישען ריטלעך
האָט אויסגעגליכען זיין פיגור,
פאַרגעסענדיג אין גאַנצען זיין חסרון,
און האָט גערעדט צו זיך געמיטהליך :
„אַ׳ן אונגליק מיט דער מעלאַנכאָליע . . .
„אַזוי נים קענען ד׳אייגענע נאַטור
„ווי איך, איז פּראָסט אַ פּלוך . . .

דער האָז צווישען פרעש

(פּאראפראזירט פון לאפאנטען).

אַ האָז געלעגען איז ביי זיך אין גריבעל,
אונ האָט מיט ביטערען פּארדרוס
געטראַכט : —
„צו וואָס האָט דער פּאָהיבעל,
„מיך אויף דער וועלט געבראַכט ? . . . "
„אַזאַ מין טרוס
„ווי איך האָט ניט געדאַרפט דערזעהן דעם שיין . . .
„אַ וויטער שאָס,
„אַ האַוקע פון אַ הינטעל,
„אַ טרוקען בלאַט וואָס פאַלט אין גראָז
„צו גלאַט דאָס רוישען פון אַ ווינדטעל,
„אונ ס'פאַלען אַיין
„מיר די געבליטען . . . "
אונ טאַקי אין דער מיטען
פון זיינע פינסטערע רעיונות,
דערהערט זיך ווי אַ שאָרך . . . אונ שוין איז
דער האָז געוועזען אויפ'ן דרך . . .

אַ גאַנצע שטונד אַ'ן ערך
צי מעהר פיעלייכט,

צופרידען מיט איהר הויכער שטעלונג,
הגם זי איז געבליבען אָהן אַ קנעלונג,
און ליידיג איז דער חדר . . .
דען ליידער
וויל יעדער תלמיד זעהן צוערשט,
ווי זי אַליין די לופּט באַהערשט . . .

צו פליהען אָהן אַ שום סיסטעם . . .
ווייל זי, די פלעדערמויז
בכן,
די פעהלערען פאַרריכטען,
און איז זיי גרייט צו אונטעררוכטען
ווי זיך אין אויר צו באַגעהן . . .

שוין אײנגעטהיילט די קלאַסען און די שטונדען . . .
דער נאַכט־עוף זיצט ווי אויף געהאַקטע וואונדען,
און וואַרט אויף שילער . . .
און פלוצלונג — קלינגט אַ נאָהנטער טרילער . . .
(דער פלעדערמויז צו מוטה,
איז גלייך געוואָרען בעסער)
אַ יונגער שוואַלב קומט אָן
און טהוט
אַ זאָג, מיט גרויס הכנעה :
„גוט נ'אָבענד אײך, פּראָפעסאָר !
„אויף אייער נעכטיגער מודעה,
„געקומען בין איך נעהמען אַ לעקציאָן
„אין אייער פליה־פענסיאָן . . .
„נאָר קודם,
„פאַרגינט מיר די הנאה
„צו זעהן, ווי שעהן
„איהר פליהט אַליין . . . "

און אויף איהר בוידעם
נאָך זיצט,
די פלעדערמויז ביז איצט —

די פלעדערמויז אלס פעדאגאג

אַ פלעדערמויז האָט לאַנג זיך אומגעטראָגען
מיט דער געהויבענער פאַנטאַזיע,
אַז זי איז פון נאַטור באַשטימט,
צו ווערען וועלט־באַריהמט,
אַלס איינע פון די בעסטע פעדאַגאָגען,
און ז׳האָט דאַרום,
אָהן שום
באַראַטהונגען, געגרינדעט אַ גימנאַזיע,
אַוואו די פויגלען צו ערציהען,
אין הלכות־פליהען,
לויט אַ ספּעציעל פאַרפאַסטער שטה . . .

זי איז — האָט זי דערצעהלט אין איהר רעקלאַמע —
אין די ענינים אַ געניטע . . . .
זי האָט פון כמה
און כמה יאָהרען,
שטודירט די פליה־מעטהאָדען,
און האָט געזעהן דעם שאָדען,
וואָס קומט אַרויס
פון דעם
וואָס פויגלען האָבען דעם חסרון,

אַז זיי פֿאַרגעטערען
דעם שטומען געץ,
און כאַפּען שטאַרק פון איהם התפעלות . . .

אַ קורצע ווייל איז
דער לייב געשטאַנען שטום,
און קרום
געקוקט אויף דער אָבלאַווע,
דאַן, געבענדיג מיט כעס אַ זעץ
זיין עק אָן דר'ערד,
האָט ער זיך צו דעם פוקס געקעהרט : —
„איך וואָלט געוועזן ציקאַווע
„צו וויסען, וואָס אַזאַ פאַרזעהענים
„האָט אייגענטליך פאַרריכט,
„צי וועלכע וויכטיגע געשעהענים,
„די וועלט באַטראַכט, אַלס איהר פאַרדינסט —
„וואָס יעדער מאַכט פון איהר אַזאַ געריכט . . . "

כ'קען, פאַני לייב, דיר געבען אַ באַריכט" —
געענטפערט האָט דער קלוגער פיהרער,
פאַרקרימענדיג גע'ממזר'ט זיין געזיכט —
„אַז ז'האָט ניט אויפגעטהאָן דאָס מינדסט' . . .
„דו קענסט דאָך נאָך דער צורה איהרער
„אַליין זיך איבערצייגען,
„אַז זי איז מעהר ניט ווי אַ גולם . . .
„דער עולם
„זעהט אָבער גדלות אין איהר שווייגען . . . "

דעם ספינקס׳ גדלות

אַ יונגער לייב וואָס האָט געשמאַכט
זיין בילדונג צו פאַרענדיגען,
האָט מיט זיין שטענדיגען
באַגלייטער, אַ געאיבטען
און כיטרען פוקס, געמאַכט
אַ רייזע דורך עגיפּטען . . .
באַטראַכטענדיג די גרויסע זעלטענהייטען
מיט וועלכע ס׳האָט פון ווייטען
גע׳שם׳ט.

געשפּאַנט, געשפּאַנט, ביז אונזערע טוריסטען,
געקומען זיינען צו אַ וויסטען
געזעמד,
און האָבען דאָרט געזעהן אַ ספינקס,
פון שטיין געהאַמערט,
און מאַסען מענשען (קענטיג פון דער פרעמד)
אויף רעכטס און לינקס
אָן איהם זיך האָבען פעסט געקלאַמערט,
זיך מיהענדיג צו איהם אַרויפצוקלעטערען . . .
ס׳איז קלאָר געוועזען
אויף אַלע פּנים׳ער צו לעזען,

„מיט זאַפּט,
„דאָס הערצעל פון אַ נאָהנטער רויז . . .
„(אויף מעהרער האָב איך ניט קיין קראַפט).

„און ווען אַמאָל
„מיך הויבט עס אָן פאַרדריסען
„וואָס איך בין אַזוי שמאָל,
„און קען ניט אויפטהאָן עפּעס גרויס' —
„דערמאָהן איך זיך אָן אָקעאַן,
„וואו איך און אַלע טייכען פליסען . . .
„און איך שטאָלציר
„וואָס דאָרטען איז פון מיר,
„אַ טראָפּען כאָטש פאַראַן . . . "

דער אדלער און דער קליינער שטראם

אַ גרויסער אָדלער איז אַראָפּגעפלויגען,
פון הימעל'ס ברייטען בלאָען תהום
אַרונטער אין אַ שטילען טהאָל ;
און ווען עס זיינען זיינע אויגען
געפאַלען אויף אַ שמאָלען שטראָם,
וואָס האָט אָהן שום פּרעטענזיעס זיך געצויגען,
און קיים געפּליוסקעט אויפ'ן קול,
האָט ער מיט מיטלייד איהם באַקוקט . . .

„איך קען עס ניט פאַרשטעהן” —
האָט זיך דער קעניג־עוף געוואונדערט —
„ווי דו קענסט לעבען אַזוי אָפּגעזונדערט,
„און פון דער גרויסער וועלט פאַררוקט . . .
„פאַרדריסט דיר גאָר ניט צייטענווייז,
„וואָס דו ביזט אַזוי קליין ? . . . ”

דאָס וואַסער'ל האָט אָפּגעענטפערט מילד : —
„איך טהו מיין אַרבייט אין מיין קליינעם קרייז,
„איך בין צופרידען ווען איך קען דערלאַנגען,
„אַ פרישען טראָפּען מיינע שכנים־זאַנגען,
„און פרעה זיך ווען דורך מיר ווערט אָנגעפילט

די נעגעל און שיניים,
אוּן מ'האָט מיט וואוטה
זיך אָנגעהויבען פליקען,
און רייסען זיך און שטיקען
און טרייבערען און שינדען,
ביז ס'איז אַרום אַ לוזשע בלוט
גערונען . . .

און ווען די נאַכט געגומען האָט פאַרשווינדען,
און ס'האָט דער האָהן גענומען וועקען
דעם עולם צו ותיקון,
האָט ער געפונען
דעם שלאַכט־פלאַץ שטיל ווי אַ בית חיים.
געלעגען זיינען בלויז שיריים:
צוויי עקען,
אַ חוץ אַ פּאָאָר
צופליקטע האָאָר . . .

און יענעם מאָרגען האָט דער האָהן
אין שמונה עשרה צוגעלעגט די שורות:
„געלויבט זיי אונזער האַרר און פאָטער,
„פאַר וואָס דו האָסט פון אויביג אָן
„געשאַפען אַ געזעץ,
„אַז ווען עס שלאָגען זיך צוויי קעץ
„און ווילען ווייזען גבורות,
„דאַן ווערט
„די ערד
„צוגלייך פוןביידען פטור . . . "

די צוויי קעץ

אַ מאָל ביי נאַכט אום איינס אַ זייגער
(ווי זייער שטייגער)
צוויי קעץ געפּראַוועט האָבען „תקון־חצות״ . .
און כאַטש דורך פענסטער און דורך טהירען,
צו זיי געפלויגען זיינען סואווענירען
פון שטיקער אַלטע גלאָז,
און ביינער
און שטיינער,
און פּרענטעס פון פאַרראָסטען אַייזען,
און נאָך אַזעלכע צערטליכע באַווייזען —
געמיאוקעט האָבען ביידע אויף די דעכער
וואָס העכער,
און יעדע האָט מיט איהרע קוויטשערייען,
געזוכט די אַנדערע אַריבערשרייען . . .
ווייל יעדע האָט געטראַכט,
זי דרש'נט בעסער,
און ס'האָט זי ווי אַ מעסער,
דער צווייטער'ס קול געשטאָכען . . .
און סוף כל סוף האָט אויסגעבראָכען
די גרויסע שלאַכט,
וואו יעדע האָט געברויך געמאַכט,
פון איהרע קעצישע כלי־זיין —

„איך גיב זיך צופיעל אָפּ
„מיט מיינע פּרות,
„צו זוכען אימיצענ'ס עברות,
„און מאַכען פון אינטריגעס אַ געשעפט . . .
„און מיך אַליין וואָס אַנבעטרעפט,
„איז בעסער פיעל, מיר דוכט
„אַז איך זאָל שווייגען,
„און ריידען זאָל די פרוכט
„אויף מיינע צווייגען . . . "

דער ווינד (וואָס איז באַריהמט,
צו קענען בלאָזען הין און הער
און דרעהען זיך און בייטען,
אויף אַלע זייטען)
האָט יעדען איינעם צוגעשטימט
מיט אַ'ן אינטימען טרייסעל.
דאָן איז ער ווייטער שנעל געפלויגען,
ביז צוגעצויגען
זיין אויפמערקזאַמקייט האָט
אין אַ געדיכטען סאָד,
אַ גרויסער בוים,
מיט רייפע עפּעל אַזוי שווער באַלאָדען,
אַז ער האָט ביז'ן באָדען
זיך אַזש געבויגען,
און האָט דעם אורח קוים,
געשושקעט אַ קבלת פּנים . . .

„איך קום אָקאָרשט פון וואַלד אַריבער" —
האָט איהם דער ווינד ערקלערט —
„און האָב זיך דאָרטען אָנגעהערט
„אַ סך
„אינטריגעם און געשיכטען . . .
„האָסט דו ניט אויך, מיין ליעבער,
„פון דיינע שכנים אָדער שונאים
„אַ קליין סקאַנדאַל'כעל צו באַריכטען ? .
„צי עפּעם וועגען זיך ? . . . אַ שבח ? . . . "

דער עפּעל־בוים האָט זאַכט געוויגט דעם קאָפּ :

דער ווינד און די בוימער

(נאָך א מדרש).

אַ שנעלער ווינד געקומען איז צו גאַסט
אין וואַלד,
און כאָטש ער איז געווען אין האַסט
און האָט געזאָלט אַוועקגעהן באַלד,
האָט יעדער בוים, פון קליינעם ביז'ן גרויסען,
גענומען רוישען מיט געוואַלד
און אָנדערצעהלען איהם ספּורים,
פון אַלערליי אינטריגעס און סקאַנדאַלען,
וואָס זיינען פאָרגעפאַלען
צווישען איין בוים און דעם צווייטען
(ווייל חברה האָט זיך אָנגעשטויסען,
אַז רייזענדיג אַרום דער וועלט,
מסתמא וועט דער שטורעם
די מעשות אומעטום פאַרשפּרייטען).
און זיך אַליין האָט יעדער פאָרגעשטעלט,
אַלס אויסנאַהם פון אַרומיגען המון,
אַלס סאַמע פּער
און קרוין
און אויבערשטע פון שטייסעל . . .

„און איך פלעג טאָג פאַר טאָג זיך דרעהען
„אין בילדער־גאַלערעען . . .
„און דאָך ווען ס׳מאַכט זיך מיר אַ שאַנס,
„צו ווערען ווידער גאַנץ
„און קומען צו מיין אַלטען גלאַנץ,
„(אין קונסט צי אין פינאַנץ)
„וואָלט איך זיך זעהר שטאַרק באַדאַנקט,
„און וואָלט בלויז רוה און איינזאַמקייט פאַרלאַנגט . . . ”

אין מיטען פון אזא מין זאַץ
„איז פון דער גאַס אַ בעטלער אָנגעקומען,
און האָט דעם שוך צו זיך גענומען . . .
און אונזער דעקלאַמירענדער קהלת
הגם צוריסען און צופליקט,
און אָהן אַ זכר פון אָפּסאַץ,
געוואָרען אויפ׳ן שטעל איז
ווי מיט אַ נייער הויט באַצויגען,
און איז געוועזן באַגליקט,
וואָס ער האָט אין אַ קבצן׳ס אויגען
געפונען חן,
און ס׳איז געוועזן ביי איהם אַ זכות
צו זיין כאָטש אויף אַ בעטלער׳ס פוס,
אַבי צו קענען ווידער געהן . . .

דער אַלטער שוך

אַ'ן אַלטער שוך אַ'ן אָפּגעניצטער
אַ'ן אויסגעקרימטער און פאַרשפּריצטער,
איז אויפ'ן טראָטואר געלעגען,
צוזאַמען מיט אַ הויפען אַש,
און פלעגט ער זעהן זיך אויף דער גאַס באַוועגען,
אַ שטאַרקען און געזונדען שוך,
אַ שטיוועל אָדער אַ קאַמאַש,
באַלד פלעגט ער איהם באַגריסען,
מיט דעם באַטריבטען שפּרוך : —
„זיי, ברודער, וויסען,
„דיין געהן און לויפען איז הבל הבלים,
„דען ס'גאַנצע לעבען איז אַ חלום.
„אָט נעהם אַ מוסר זיך פון מיר,
„מיך האָט געטראָגען אַ באַנקיר . . .
„ביי טאָג פלעג איך מיט גאוה שפּרייזען
„אויף בערזעס און אין קאָמערציעלע קרייזען,
„און אבענדס פלעג איך טרעטען
„אויף טהייערע פּאַרקעטען . . .
„און דאַן ווען כ'האָב פאַרלאָרען דעם לאַקיר,
„האָט אָפּגעקויפט מיך אַ'ן אַרטיסט
„(פאַר האַלב אומזיסט)

„און גרונטעווע און זוך
„שוין אַזוי לאַנג
„די מאַטעריאַלען פֿאַר אַ בוך,
„וואָס איך וויל שרייבען איבער מרוה,
„און דאָך
„איז פון דעם גאַנצען ענין נאָך
„ניטאָ אַ שום בעגריף אַ קלאָרער
„אין מיין געדאַנק . . .
„און דו קומסט סתם
„צו פלאַטערען
„און ווילסט מיט ש ע ה נ ה י י ט
„די ערד און הימעל פטר'ען,
„ניט וויסענדיג צומאָל דעם טעם
„וואָס חריין האָט . . . ״

דער ליכטיגער אינזעקט
פֿוועקגעפלויגען איז אין פֿייל,
און האָט פון שאַנד זיך טיעף אין וואַלד פאַרשטעקט,
און שפּעטער ווען ער האָט די בוימער
דערצעהלט דעם וואָרעם'ס קל־וחומר,
גענומען האָבען זיי אַזוי שטאַרק לאַכען,
אַז פאַר אַ מייל
געהערט האָט מען די צווייגען קראַכען . . .

אַז יעדער וואָרעם,
ווי שפּל און ווי פּראָסט,
ווי שוואַך און אָרעם
ער זאָל ניט זיין,
מוז האָפען און מוז שטרעבען,
זיך ווען־עס־איז אין לעבען
אַרויפהויבען צום זונענשיין,
און זעהן דעם הימעל אין זיין גאַנצער גרייס . . .

נאַטירליך, האָבען אַלע הייס
באַדאַנקט דעם טרייען חבר,
און איהם געוואונשען מזל־ברכה,
פאַרוואָס ער איז פון הויכען אויר
געקומען קוויקען זיין משפּחה
וואָס לעבט אַזוי געמיין . . .

איין וואָרעם נאָר, וואָס האָט געמאַכט
זיין דירה אין אַ שטענגעל חריין,
האָט, זיך פאַרקרימענדיג, געלאַכט
און צו דעם שמעטערלינג געמורמעלט בייז : —
„מע זעהט בעשיינפערליך אַז דו אַליין,
„ביסט אָנגעפילט מיט פוסטער לופט,
„און קיינמאָל ניט געפּרופט
„אַ זאַך שטודירען ביז'ן דעק . . .
„איך וויים
„פון זיך,
„איך קריך
„און גראָב אין חריין זיך גאַנצע טעג,

דער זומער־פויגעל און דער חריין־וואָרעם

אַ זומער־פויגעל יום־טוב׳דיג קאָלירט
אין אַלע פאַרבען פון דעם רעגענבויגען,
איז פונ׳ם פרייען פעלד אַריינגעפלויגען
אין גאָרטען,
און דאָרטען
באַזוכט די אַלטע בייט,
אויף וועלכער ער האָט קליינערהייד
אַ וואָרעם־עקזיסטענץ געפיהרט,
אין קעפעל פון אַ קרויט . . .
און וואו ער האָט אַ שוועסטערקינד
דערבליקט,
האָט ער איהם ברידערליך פאַרטרויט,
וואָס פאַר אַ שעהנע וועלט
אין וואַלד און אין לאָנקע זיך געפינט,
און וואָס אַ זומער־פויגעל קריגט
צו זעהן אין פעלד,
אַוואו ער פליהט . . .
און אויסגעלאָזט
זיך האָט זיין ליעד,

„אייך ראשית ברענגען די ידיעה,
„אַז אין די־ניין חדשים אָדער צעהן,
„וואָס ס'האָט געדויערט אונזער רייז,
„געקריגען האָב איך ווייניג שפּייז,
„ווער רעדט שוין פון אַ טרונק . . .
„ס'פלעגט טרעפען עפּטערס אַז מיין צונג
„פאַרטריקענט און צובריהט איז
„געוועהן פון דאָרשט . . .
„אַ חוץ דעם האָט דער זאַמד
„אַזוי געפּלאַמט
„מיר די קאָפּיטעס,
„אַז ס'לעבען פלעגט מיר ווערען נמאס . . . "

„און דאָס איז אַלץ
„וואָס דו האָסט אויסגעפאָרשט ? " —
האָט אימעצער געפרעגט.

דער קעמעל האָט בתמימות
געוויגט זיין קרומען האַלז,
און אויף זיין קעמעלשען דיאַלעקט
געענטפערט רוהיג : — „איך,
„פאַרשטעהט איהר, האָב בעאָבאַכט ריכטיג
„בלויז דאָס וואָס איז צו וויסען וויכטיג —
„ס'הייסט, דאָס וואָס איז נוגע מ י ך . . . "

דער באַרייזטער קעמעל

א קעמעל וואָס האָט פיעל גערייזט
און דורכגעשפרייזט,
פון עק צו עק
די וויסטע פון זאַהאַראַ —
געקומען איז מיט גליק
א היים צוריק,
און ווי דער מנהג איז פון די אַלטע טעג,
ווען ס׳קומט אַ׳ן אורח פון אַ ווייטען וועג,
געמאַכט האָט איטליכער פיר איהם אַ וואַרע,
און אָנגעקליבען האָט זיך אַ געזעמעל
פון פרעמדע און בעקאַנטע,
צו הערען די אינטערעסאַנטע
היסטאָריעס,
וואָס מיטגעבראַכט אָהן ספק האָט דער קעמעל
פון די מדבריות
אַוואו ער איז געוועז . . .

דער גאַסט האָט ניט געצויגען די עצמות,
און האָט אָהן שום הקדמות
אַזוי באַשריבען זיין נסיעה : —
„איך קען

דערזעהענדיג דעם סוחר פאַר אַ מייל . . .

דער הונד אַליין האָט אָבער דוקא
זיך זעהר שטאַרק געגרייסט דערמיט,
וואָס בשום אופן
האָט קיינער נאָך אין לעבען ניט,
זיין האַווקע
געקענט באַשטעכען אָדער קויפען,
(הגם עס וואָלטען זיך געפונען קונים)
און ער האָט ט ר י א ו מ פ י ר ט ,
מיט די תחתונים
וואָס ער האָט רואינירט . . .

„דו האָסט זיך ניט מיט וואָס צו גרייסען" —
האָט איהם זיין שטאַליץ צוקלאַפּט אַמאָל
אַ פאַסטוך־הונד (וואָס פלעגט זיין קול
געברויכען דאַן בלויז ווען ס'איז נוציג) —
„דען אַלע ווייסען
„אַז האַווקען קען דער קלענסטער צוציג . . .
„און וואָס דו לאָזט זיך אין דיין פּרעכטען
„בעפאַל
„פון קיינעם ניט באַשטעכען,
„דאָס טהוסט דו ניט כדי דעם כלל
„צו דיענען,
נאָר פשוט, ווייל דיין בייזע גאַל
„קען קיינעם ניט אַ טריט פאַרגינען . . . "

דער דאַרער הונד

אַ דאַרער הונד, אַ קודלעוואַטער
און קענטיג ניט קיין איבריגס זאַטער,
געשטאַנען איז ביים אַיינגאַנג פון אַ דאָרף,
און ווער עס האָט זיין תחום באַטרעטען,
האָט ניט געקענט פון איהם זיך רעטען
מיט גוטע ווערטער אָדער גלעטען . . .
דער כלב פלעגט זיך טהאָן אַ וואָרף
און מיט אַזאַ רציחה בילען
אַז ס'פלעגט דאָס לעבען ווערען פריקרע . . .
און ס'הארץ פלעגט איהם ניט שטילען
אַוואו ער פלעגט ניט נעהמען מעשר
פון יענעמ'ס איקרע,
צי קירצער מאַכען יענעמ'ס הויז . . .

נאַטירליך איז אין יענער לאַנדשאַפט,
דער חשק, מיט דעם פּאַלע־רייסער
צו מאַכען נעהנטערע באַקאַנטשאַפט
געווען ניט זעהר גרויס,
און ווי אַ פייל
פון בויגען
איז איטליכער געפלויגען,

„און יעדער פּאָדעם וואָס איך פלעכט,
„אין מיין געביי,
„איז מיינס מיט רעכט . . . "

„איך וועל מיט דיר ניט שטרייטען" —
האָט איהר די ביען געענטפּערט שאַרף —
„ס'איז אמת אַז איך נאַש פון אַלע זייטען,
„און נעהם די שטאָפען וואָס איך דאַרף
„אָוואו נאָר איך געפין,
„דערפאַר ביי מיר אין נעסט
„ווערט אויסגעפּרעסט
„דערפון אַ שעהנע האָניג צעל,
„פאַר גאָט און לייט אַ פאַרגעניגען,
„און דיין געשפּין
„הגם אָריגינעל,
„טויג מעהר ניט ווי צו כאַפּען פליגען . . . "

די ביען און די שפּין

(בעאַרבייט).

אַ גאָלד־געפּאַרבטע ביען
(פון יענעם מין
וואָס טהוט אויף אַרבייט אָהן אַ שיעור)
איז דורך אַ'ן אויפגעמאַכטע טהיר,
אַריינגעפלויגען אין אַ צימער,
און טאַנצענדיג אין זונענשימער
געזשומעט מיט אַ פרעהליכען געמיטה . . .

איהר טאַנצען אָבער און איהר זשומען
איז קענטיג ניט בעקומען
דער גראָער שפּין אין ווינקעל פון סופיט . . .
און וויגענדיג זיך אויף איה־ זיידען־בעט,
מיט גאווה האָט זי פון דער ביען געשפּעט : —
„וואָס מאַכסטו דאָ אזא פוראָר ?
„אַ גאַנצע טאָג נאָר פליהסטו אום,
„און לאַטכעסט פון אַ ליאַדע בלום,
„אַ לעק פון דאָ, אַ שמעק פון דאָרט,
„און האָסט דיין אייגענס ניט אַ האָר . . .
„אָט זעהסטו, איך בין פון אַ'ן אַנדער סאָרט,
„איך טראָג אין לייב מיין גאַנצע וועבעריי,

לויט זיינע אייגענע באַגריפען.
אונ ביי די פרומע איז געבליבען פעסט
אַז ס'ווייזט מסתמא,
אויף פעסט
צי אויף מלחמה . . .
דער כלל, די גאַנצע וועלט איז טעג אונ וואָכען,
געגאַנגען חאָדאָראָם . . .

איין מאָרגען אָבער האָט דער אַסטראָנאָם
געכאַפּט זיך אָהן זיין אירטהום,
ענטדעקענדיג אין טעלעסקאָפּ אַ שכן
וואָס האָט ניט ווילענדיג פאַרפיהרט איהם : —
אַ קליינע מילב איז דאָרט אַרומגעקראָכען . . .

א חיה אויף דער לבנה

(נאָך לאָפאָנטען).

אַ'ן אַסטראָנאָם וואָס האָט געוויסענהאַפט
שטודירט די אייגענשאַפט,
דאָס אויסזעהן, און די מאָס
פון יעדען הימעל־קערפּער, דורך זיין גלאָז —
האָט איינמאָל ביי דער נאַכט, אַנטפּלעקט
אַ גרויסע חיה וועלכע זיך באַוועגט
אויף דער לבנה, סאַמע אין דער מיט.
און גלייך אויף מאָרגען האָט דערמיט,
די גאַנצע וועלט געקלונגען . . .
פּאָעטען (הונגעריג נאָך נייע שטאָפען)
בעפאַלען זיינען ווי אַ כשר'ע מציאה,
די וואונדער־בריאה,
און האָבען זי באַזונגען,
אין שעהנע קלינגענדיגע סטראָפען ;
נאַטור־קענער און פילאָזאָפען
די מוחות האָבען זיך געשליפען
מעת לעת'ן נאָך דער רייה,
און איטליכער פון זיי
געגעבען האָט דעם זעלטענעם פענאָמען
אַ נאָמען,

דאָס שעהנסטע אָבער איז געווען דערביי,
וואָס ער אַליין האָט ענדליך,
(ווען ער איז שוין געווען פול)
גענומען שרייען קאַראַאול,
אַז זיין קאָלעגע האָט איהם שענדליך,
באַשווינדעלט און באַרויבט . . .
און (לויט זיין בלינדען קוק)
גע'טענה'ט האָט ער זייער קלוג : —
„אויב דו האָסט מיין בעטרוג
„ערלויבט,
„און ניט געוואַגט אַ וואָרט צו זאָגען,
„האָסט דו אָהן צווייפעל,
„גע'גנב'עט כפל,
„און מיך געווים נאָך מעהר באַטראָגען . . . ”

דעם בלינדעןס קל וחומר

צוויי אָרימע לייט,
אַ זעהעדיגער און אַ בלינדער,
אַמאָל אין זומער־צייט,
געקויפט בשותפות האָבען,
אַ מעסטעל קאַרשען זייער האַרין צו לאָבען,
און האָבען אויסגענומען הייליג,
אַז קיינער זאָל ניט קריגען מינדער,
און קיינער מעהרער פון זיין חלק,
און יעדער פון די שותפים זאָל
בלויז איין קאַרש נעהמען אויף אַמאָל . . .

אַ קורצע ווייליע
לויט אָפּמאַך האָט מען זיך געטהיילט,
ביז אונזער בלינדער שלינגער
וואָס האָט געהאַט די מעלה
פון לאַנגע פינגער,
האָט, ווי זיין מנהג, „זיך פאַרצעהלט",
און אין זיין מויל געפּאַקט,
צוערשט צו צוויי, און דאַן צו דריי . . .
פאַרגעסענדיג אין גאַנצען דעם קאָנטראַקט.

פון אַ געטריב'נער מיהל,
געבויט פון האָלץ,
וואָס וויל
צום פרייען שווימער פון די הימעל־רייכען
זיך גלייכען,
און האָט זיין ענטפער איהר אַראָבגעלאַכט:
„ווען דו זאָלסט אַרבייטען אין צווייען,
„מיט אַלע כחות טאָג און נאַכט,
„וועסט דו זיך תמיד אין אַ צירקעל דרעהען ...
„און פיעל דו זאָלסט ניט מאָהלען,
„וועסט נאָכאַנאַנד
„זיך וויעדערהאָלען,
„און בלייבען אויף דעם זעלבען שטאַנד ... "

די ווינדמיהל און דער אדלער

א ווינד־מיהל האָט מיט בייזען נייד
געזעהן אַ'ן אָדלער פליהען,
מיט פליגלען ברייט
צושפּרייט,
און האָט צו איהם אַרויפגעשריען :
„דו טראָגסט זיך מיט אַ שטאָלצען קאָפּ
„אַרום אין הויכען אויר,
„ווי דו וואָלסט זיין מיט וואָלקענס חבר־לאַוועך,
„דאָך קום אָקאָרשט אַראָפּ
„אַהער,
„און טהו מיט מ י י נ ע פליגלען זיך אַ מעסט,
„און דו, במחילה, וועסט
„ניט אויסהאַלטען עקזאַמען . . .
„דען איינער מיינער האַלט אין לענג פיעל מעהר,
„ווי דיינע צוויי צוזאַמען,
„ניט רעדענדיג שוין פון דער צאָהל,
„דען איך האָב צוויי פּאָאר אויף אַ מאָל,
„און דו, ניט מעהר ווי א י י נ ס סך־הכל . . . "

דער אָדלער האָט מיט שטאָלץ
באַטראַכט דעם קאָמישען ספּעקטאַקעל,

גענישענדיג איהר ביסעל זונענשיין,
זי האָט פאַרגעסען
אפילו עסען,
און נעהמען אין איהר מויל אַריין
אַ זופּ,
און האָט זיך אַזוי לאַנג געקוועלט,
ביז זי איז פון דער וועלט
געגאַנגען דורך אַ פריהען טויט,
און מ'האָט זי אויסגעקעהרט פון שטוב,
צוזאַמען מיט'ן קויט . . .

אַ הייפעל חבר'טעס געטרייע
וואָס האָבען גוט די פליעג געקענט,
איז נאָכגעפלויגען נאָך דער לויה,
בעווייגענדיג איהר ענד,
און איינע האָט מיט אומעט
געזשומעט: —

„שוין מעהר ווי איינער איז געשטאָרבען,
„אַ קרבן
„פון ווייניג מאַכט און פיעל פאַרלאַנגען,
„שוין מעהר ווי איינער האָט געגאַהרט,
„צו די אונשטערבליכע באַלאַנגען,
„און אויסער וואָס ער האָט זיך ניט דערוואָרבען,
„די לאַנגע צוקונפט וואָס ער האָט ערוואַרט,
„האָט ער פאַר זיך די קורצע געגענוואַרט,
„אומזיסט־אומנישט פאַרדאָרבען . . ."

די פליעג וואס האט געזוכט אונ־שטערבליכקייט

א'ן אומרוהיגע פליעג,
אין איהרע וואַנדערייען דורך אַ צימער,
האָט אויפ'ן טיש באַמערקט אַ שטיק
בורשטין,
אין וועלכען איינע פון איהר מין
געלעגען איז פאַרבאַלזאַמירט,
אויף אייביג און אויף אימער . . .

זינט דאַמאָלס האָט די קליינע פאַנטאַזירט,
פון דער א ו נ ש ט ע ר ב ל י כ ק י י ט פון פליעגען,
און האָט אַליין אַ שטאַרקע לוסט געקריגען,
אונשטערבליך זיך צו מאַכען,
און גאַנץ באַגינען אין דער פריה,
ווען זי
פלעגט פון איהר שלאָף ערוואַכען,
און שפעט ביי נאַכט,
האָט נאָכאַנאַנד די פליעג געטראַכט,
ווי צו דערפילען איהר באַגעהר.

זי איז ניט מעהר,
געפלויגען הין און הער,

וואָס האָט פון זיין באַהאַלטענעם פאַרמעגען
אפילו ניט ארויסגעלאָזט אַ קלונג . . .
דאָך ווען ער האָט דעם קרוג געהערט
אַזאַ מין ליאַרעם מאַכען,
און מיט אַזאַ פאַרשייטער צונג
זיך ריהמען,
האָט ער צו איהם זיך לאַכענדיג געקעהרט.
„אויף צוויי באַשטימטע זאַכען
„איז מיר דיין פילדערען אַ סימן" —
האָט ער צום לעהם געזאָגט —
„ס'איז קודם אַ באַווייז,
„אַז די מטבע איז ביי דיר אַ נייס,
„און דו האָסט פריהער זעלטען
„צי קיינמאָל ניט, פאַרמאָגט
„קיין געלטען . . .
„און דאַן דערקענט מען אויפ'ן שטעל,
„פון וואָס דו טומעלסט אזוי הויך,
„און ביסט די גאַנצע וועלט מבטל,
„אַז איצטער אויך
„פאַרמאָגסטו ביי דיין לייב און זעעל,
„ניט מעהר ווי א י י ן דוקאַטעל . . ."

דער קרוג און דער געלד-בײטעל

(פון תלמוד)

געטראָפען האָט אַז אין אַ קרוג
(וואָס איז אין פלוג
געווען געמאַכט פאַר וואַסער אָדער מילך)
איז, דורך אַ צופאַל אָדער נס,
אַרײַנגעפאַלען אַ דוקאַט,
און תיכּף איז דאָס לײמענע געפעס
געוואָרען גאַר אַ גאַנצער כוואַט,
און האָט זיך מיט אַזאַ מין הילך
צוקלונגען,
אַז דער וואָס האָט דעם חפץ ניט געקאַנט
פון נאָהנט,
האָט פון דעם ליאַרעמדיגען טאָן
געדרונגען,
אַז דאָרט זײנען אימפּעריאַלען
אַרײַנגעפאַלען,
אודאי אַ מיליאָן . . .

דערבײ איז אויפ'ן טיש געלעגען
אַ בײטעל אָנגעפּאַקט געדיכט
מיט רענדלאַך שיכט אויף שיכט,

„און ס'איז געווען אַ תענוג דיך צו הערען.
„דאָך, נאַרעלע, וואָס טויג מיר דרך ארץ
„צי יושר,
„ווען כ'האָב אַ שעת הכושר...
„און קאָן דיך אָהן אַ תירוץ
„מיט האַק און פּאַק פאַרצעהרען..."

האָט ער פּאַראָוים געפּיהלט
א מאָדנעם פערגעניגען,
און פּשוט מיטלייד מיט׳ן וואָלף געהאַט . . .

דער וואָלף (וואָס איז געווען פון נייעם סאָרט
און האָט געגלויבט
אין פרייהייט פונ׳ם וואָרט)
האָט איהם ערלויבט
צו טענה׳ן פיעל ער וויל,
און שעפּסעל האָט אַ שטונד כסדר,
געברויכט זיין בעסטען סטיל,
און ווי אַ דורכגעמאַכטער ריידער
זיך אויסגעשפּראָכען אַזוי קלוג און וויציג,
און מיט אַזוי פּיעל האַרציגען געפּיהל,
אַז אַלע לעמער האָבען היציג
געמעקעט „בראַוואָ“,
און פון בעוואונדערונג און אהבה,
געגעבען זיך אַ נדר,
פאַר איהם צו שטימען ביי דער נעקסטער וואַהל
אַלס אָלדערמאַן פון שעפּסענ־שטאַל . . .

דער וואָלף האָט אָפּגעוואַרט דאָס ענד
פון דעם אַפּלאָדיסמענט . . .
דאַן, נעהמענדיג דעם רעדנער ביי׳ן גרגרת,
איהם אַיינגעשושקעט האָט ער זאַכט :
„האָסט שעהן באַשפּראָכען דעם אינטערעס ;
„דיין לאָגיק איז אַ פּראַכט . . .

א שעפּס א'ן אדוואקאט

אַ שעפּס אַ פילאָזאָף
וואָס צווישען אַלע שאָף
גע'שם'ט האָט שטאַרק מיט זיין למדנות
אין אַלערליי זאַקאָנעס
פון בהמות און פון חיות —
האָט אָבגעאַרבייט טעג און נעכט,
און אויפגעשטעלט אַ ליסט פון צעהן צי צוועלף
אונצווייפעלהאַפטע ראיות,
אַז קיינער פון די וועלף,
האָט ניט דאָס מינדסטע רעכט
אַ מיטגליעד פון דער סטאַדע צו פאַרלעצען . . .

און איינמאָל אין אַ קאַלטער נאַכט פון שבט,
ווען וואָלפזאָהן איז געקומען אויף וויזיט,
איז, אָנגעוואַפענט מיט געזעצען,
אַרויס אַנטקעגען איהם דער אַדוואָקאַט,
מיט פעסטע טריט,
און זעהענדיג דאָס בילד,
ווי ער וועט באַלד דעם אַנטי־שעפּס בעזיעגען,

א קלוגער שלייען
ווּאָס האָט אין לעבען פיעל ערפאַהרען,
געענטפערט האָט אין אַל'מענס נאָמען :
„אויב אין די טייכען און די שטראָמען
„וואָס האָבען אונז אַזוי פיעל יאָהרען
„גענעהרט,
„(צי שלעכט צי גוט)
„ניט זיכער זיינען מיר אויף איין מינוט —
„היינט וואָס וואָלט שוין פון אונז געוואָרען,
„ווען מיר בעזעצען זיך אויף דר'ערד ?
„דאָרט קענען מיר זיך גיכער ריכטען,
„מע זאָל אין גאַנצען אונז פערניכטען . . . "

דער פוקס און די פישען

(פון מדרש).

אַ פוקס, וואָס איז געווען געוואוינט
צו געבען עצות, סאַי מען פרעגט
סאַי ניט,
(בעזונדערס ווען דער עסק האָט געלוינט
און ער האָט פון זיין אייגענעם פּראָיעקט
געהאָפּט צו ציהען אַ פּראָפיט) —
געשטאַנען איז ביים וואַסער'ס ברעג,
און זעהענדיג די פישען לויפען,
אין ציטערנים און שרעק
מען זאָל זיי ניט חלילה פאַנגען,
האָט ער אויף זיין געוואוינטען אופן
זיי איינצורעדען אָנגעפאַנגען : —

„איהר נאַררען,
„וואָס טויג אייך דאָ צו לעבען אין געפאַהרען,
„אַז מעהר,
„קומט אויפ'ן ברעג אַהער,
„און איהר וועט זיך בעפרייען,
„פון אַלערליי פאַרפאָלגונגען און גזר'ען . . . "

מיט שאַרפזינן —
„וואָלט ניט געשאַדט
„דער ווירדיגער קאָלעגע,
זאָל אויף אַ רגע
„זיך אומדרעהען במחילה . . . "

דער פוקס האָט ניט געוואַרט
אויף כבוד פון דער קהלה,
און האָט זיך האַסטיג אָפּגעשאַרט,
בעטריבט און נידערשלאָגען . . .

און עקען ווערען נאָך ביז יעצט געטראָגען . . .

דער פוקס אלס רעפארמאטאר

(נאָך עזאָפּ).

אַ פוקס האָט פון אַ פּאַסטקע'ס קלעם,
גערעטעט זיך דורך דעם
וואָס ער האָט נאָכגעלאָזט זיין עק
אַלס סוּאוועניר,
און איז אַליין אַוועק
געפינען אַ גערוימערע קוואַרטיר.

ווי יעדער איינער קען פאַרשטעהן,
געקרענקט דעם פוקס האָט ביז'ן ביין
צו ווייזען פאַר דער וועלט זיך אָהן אַ וויידעל,
און אויף דעם נעקסטען פיקס־קאָנגרעס,
האָט ער באַמערקט (נאַטירליך זעהר איידעל)
אַז טראָגען עקען איז אַ מאָדע
וואָס שטאַמט פון אַ באַרבאַרישער פעריאָדע,
און דאַרף ביי היינטיגען פּראָגרעס,
ניט לענגער עקזיסטירען . . .

„כדי מיר זאָלען ווי עס דאַרף זיין
„די פראַגע קענען דיסקוטירען" —
האָט פאָרגעלעגט אַ קאַמעראַד

דער הונד וואס האט זיך געיאגט נאך א שאטען

(נאָך עזאָפּ).

אַ הונד וואָס האָט אין זיינע צייהן,
געהאַלטען פעסט אַ פעטען ביין,
איז מיטגעפאָהרען אויף אַ פראָם,
און זעהענדיג אין וואַסער'ס תהום
אַ שאָטען
פון אַ געשמאַקען קנאָכען,
איז זיינער איהם ניט מעהר אין האַלז געקראָכען,
און לאָזענדיג זיין ביסען פאַלען
אַריינגעשפּרונגען איז ער אין די וואַלען
צו כאַפּען יענעם ביסען בראָטען . . .

זיין שטראָף געווען איז אויגענבליקליך:
ער איז געוועזען גליקליך,
אַ הונגעריגער און אַ נאַסער
אַרויסקומען כאָטש לעבעדיג פון וואַסער . . .

„ווי ד ו ביזט צייטענווייז,
„און ווען איך שטעה אַ ליכט־באַגאָסענער
„צום ה י מ ע ל גאוה׳דיג געקעהרט,
„בין איך צוגלייך אַן אויסגעשלאָסענער
„פון אַלע פריידען פון דער ערד,
„און א י י נ ז אַ ם ווי אַריינגעלעגט אין חרם . . .
„ד י ר פעהלען קיינמאָל ניט חברים —
„דו האָסט די קליינע בלומען ;
„דו האָסט די פויגלעך וועלכע שיטען
„דיין אויער אָן, מיט טרעלען און מיט קלאַנגען ;
„דו האָסט די ביענען וועלכע זומען
„אַרום די בליטהען . . .
„איך, אָבער, בין פאַר זיי צו הויך און גרויס,
„און מיינע קאָמפּאַניאָנען זיינען בלויז
„די אוויביג־נאָגענדע פאַרלאַנגען,
„צו קענען ביז די שטערען אַזש דערלאַנגען . . .״

דער טהאָל און דער באַרג

צום שטאָלצען שנעע־געקרוינטען באַרג,
האָט שמאַכטענדיג דער טהאָל אַרויפגעבליקט,
און מיט באַוואונדערונג זיך אויסגעדריקט : —
„ווי שטארק
„געשאַפען דיך די געטער האָבען !
„ווי וואונדערבאַר דיך האָבען זיי באַגליקט ! . .
„די ריינסטע ווינטען לאָבען
„פון פריה ביז שפעט דיין קאַרג . . .
„און דאַן
„ווען איבער מיין געזיכט
„נאָך קריכט
„דער גראָער נאַכט־טומאַן,
„שוין פאַלט אויף דיר דאָס ליכט
„פון דער ערוואַכענדער אויראָרא,
„און ציערט דיך מיט אַ גאָלדענער עטרה...

„דאָך איך באַצאָהל״ —
געענטפערט האָט דער באַרג דעם טהאָל —
„פאַר די מתנות מיט אַ הויכען פרייז . . .
„איך בין
„קיינמאָל ניט פול מיט לוסטיגקייט און גרין,

נאָך זיינע צוויי משפטים —
„איך וויל דעם ריינעם אמת וויסען . . . "
דער דורכגעטריבענער פּיקח
האָט אָנגעהויבען פלוצלונג ניסען . . .
„איך האָב, אַדוני מלך, קאַטער" —
האָט ער געזאָגט דערכאַפּענדיג דעם אָטהעם —
„און האָב נישט כלל קיין חוש הריח . . . "

און אָהן אַ שום באַקלערען,
דעם עזות פּנים אָפּגעשיקט,
אין דעם גן־עדן פון די בערען
אויף אויב׳גע רוהע . . .

דער אַפּע האָט דעם לייב געגעבען רעכט:
„באַגעהן אַזאַ מין חטא״ —
האָט ער גערעדט —
„האָט נאָר געקענט דאָס בערישע געשלעכט . . .
„ווי נעהמט מען עס און מע פאַרשוועכט
„דעם קעניג׳ס מאַיעסטעט? . . .
„דערצו נאָך ווער מען? א י ך . . . אַ צדיק תמים,
„וואָס האָט אַ שם פאַר גרויסמוטהיג און נאָבעל . . .
„און אויסער דעם איז
„דער ריינער אמת,
„אַז דער גערוך פון אייערע פּאַלאַצען
„איז גאָרניט אָפּצושאַצען . . .
„דער דופט פון רויזען און פון בשמים
„איז קעגען איהם, ווי דער גערוך פון קנאָבעל . . .״

אַזאַ מין גראָבען שקר,
האָט ניט דער לייב געקענט פאַרטראָגען,
און האָט אָהן צערעמאָניעס אָפּגעשלאָגען
כּפרות מיט דעם אונטערלעקער . . .

„און וואָס זאָגסט ד ו? —
געוועגדעט האָט זיך צו
דעם פוקס, דער שטרענגער אימפּעראַטאָר,

דער פארזיכטיגער פוקס

(עזאָפּ־לאַפּאָנטען).

פאַרגלוסט זיך האָט דעם לייב, צו טהאָן
א קוק אויף זיינע אונטערטהאַנען,
און ער האָט אויסגעשיקט שטאַפעטען
אין איטליכען ראַיאָן
וואו ס'זיינען נאָר פיער־פיסיגע פאַראַנען,
און זיי געלאָזט פאַרבעטען
אויף כבוד אין זיין שלאָס . . .

דער ערשטער איז געקומען אויף בעזוך
אַ בער, דאָך קוים האָט ער באַטרעטען
די שוועל,
האָט איהם אין נאָז
געטהאָן אַ שנעל,
דער שרעקליכער גערוך
פון די נבלות
מיט וועלכע אָנגעפילט געוועזן די הייהל איז,
און ער האָט מיט אַ פלוך
זיך ביידע נאָזלעכער פאַרדריקט . . .

דער וואלד־באַהערשער האָט באַמערקט די תנועה,

דער האהן און דער פּערל

(נאָך לאַפאָנטען).

אַ האָהן זיך גריבלענדיג אין מיסט
מיט פליים,
האָט דאָרט דערוויסט
אַ פּערעל פון אַ הויכען פּרייז,
און נאָך אַ קורצען ביים
האָט ער אַוועקגעשליידערט איהם אויף גיך . . .
דערביי האָט ער גערעדט צו זיך
זיך קרימענדיג פון עקעל : —
„אַזאַ מין נישטיג ברעקעל,
„און איך האָב נאָך צוערשט
„געמיינט, להבדיל, ס'איז אַ געֿרשט..."

די וועטער־פאהן און דער זייגער

די וועטער־פאָהן אויף אַ געוויסען טהורעם
האָט זיך בעריהמט מיט איהר נביאות,
און האָט געזאָגט אַז זי איז
די איינציגע וואָס ווייזט גענוי די ריכטונג,
וואוהין עס בלאָזט דער שטורעם,
און קוים זיך מאַכט אין וועטער נאָר אַ נייס,
האַלט זי עס גלייך פאַר איהר פאַרפּליכטונג,
מיט פלינקען פליים
די וועלט דערפון צו לאָזען וויסען . . .

דער שטאָדט־זייגער, פון איהר ניט ווייט
(וואָס האָט געוויזען אַקוראַט די צייט)
האָט איהרע טענות דורכגעריסען : —
„איך מוז, זיי מוחל, דיך פאַרריכטען,
„ניט ד ו דריקסט אוים גענוי דאָס וועטער,
„דערויף איז דאָ אַ באַראָמעטער . . .
„דו ווייסט בלויז אַלע ווינטען נאָכצוטאַנצען,
„און דאַן דאָס אָנרופען ב ע ר י כ ט ע ן . . .
„אַ ראיה האָסטו, ווען עס טרעפט,
„אַז שטילע צייטען קומען אָן,
„דאַן שטעהסטו ווי געפּלעפט,
„און ווייסט אין גאַנצען
„מיט זיך ניט וואָס צו טהאָן . . . "

„מיט פּראַצע און מיט שווייס אויף זייער שטערען . . .
„און זייער מיינונג האָט ממילא
„די גרעסטע וואָג . . . "

געענטפערט האָט דער טרובאַדור
פון דער נאַטור,
צוגיסענדיג זיך אויף זיין זיסער כלי : —
„איך וועל דיין וואָרט ניט ווידערשפּרעכען
„וואָס אַנבעטרעפט די אַרבייטס־מענער,
„איך רעכען
„אַז זיי געהערט די גרעסטע אַכטונג,
„פאַר זייער עהרליכקייט און ענערגי . . .
„דאָך ווען עס קומט צו דער באַטראַכטונג
„פון הלכות מעלאָדי
„און טענער —
„דאָרט העלפען ניט מאַזאָליעס אויף די פינגער,
„און אורטהיילען נאָר קענען די,
„וואָס זיינען קענער
„און מומחים אויף אַ גוטען זינגער . . . "

די גריל און די נאכטיגאל

(נאָך לעסינג).

אַ גריל
בעהאַלטען צווישען הויכע זאַנגען,
וואָס האָט פאַרדולט דעם קאָפּ,
מיט איהרע כלומר'שטע געזאַנגען —
רופט איינמאָל צו דער נאַכטיגאַל זיך אָפּ:

„גיב צו כאָטש אַז מיין סטיל,
„פון דיינעם איז פיעל פּאָפּולערער,
„און צווישען אַרבייטער פון פעלד,
„האָב איך די גרעסטע צאָהל פאַרעהרער,
„דען זיי געפעלט
„אין צייט פון שניט,
„מיין היימיש ליעד
„פיעל מעהר ווי דיינע הויכע געזאַנג . . .
„דערצו געדענק,
„אַז די באַוואונדערענדע הערער
„וואָס א י ך פאַרמאָג,
„געהערען
„צו יענע קלאַסען, וועלכע זיך ערנעהרען

„אין נים, פיעל יאָהרען זיינען שוין פערביי,
„און מעגסט נאָך ווי האַרטנעקיג זיך וועהרען,
„וועסט סוף כל סוף
„נים אויסמיידען די שטראָף,
„און וועסט אַ קרבן פון די טראָפּענס ווערען״ . . .

די רעגענטראָפּענס און דער פעלז

פון רעגענטראָפּענס האָט דער פעלז געלאַכט :
„איז טאַקי אמת אַז איהר וואַגט צו דענקען,
„אַז ס'ליגט אין אייער מאַכט,
„אראָפּצושווענקען
„אַ טהייל פון מ י ר , וואָס לאַך זיך אוים
„פון שטאַרקסטען שטורעם'ס ברויז,
„און בין אַזוי מאַסיוו געבויט,
„אַז קיינמאָל האָט אַפילו ניט דער בליץ,
„געלאָזט אַ קריץ,
„אויף מיין פאַרהאַרטעוועטער הויט ? . . . "

די טראָפּענס האָבען שטיל דעם שטיין פערטרויט :
„ס'האָט קיינער ניט פון אונז'רע ברידער,
„די מינדסטע האַפּט באַזונדערס,
„דאָך האָבען מיר מיליאָנען
„לעגיאָנען,
„און ווען מיר קאָנען
„ניט אויפטהאָן היינט קיין וואונדערס,
„דאַן קומען מיר אויף מאָרגען ווידער,
„און הויבען אָן די אַרבייט פון דעם ניי . . .
„מיר פרעגען ניט ווי לאַנג עס דאַרף געוועהרען,

„דאָס ווײס איך ניט אויף קלאָר" —
האָט פאַרגעזעצט דער רעדנער מיט אַ ביל —
„אַ לייב באַצווינגען איז ניט קינדערשפּיעל . . .
„דאָך שטעלט אייך פאָר,
„וויפיעל קוראַזש
„מע דאַרף באַזיטצען, אַזש
„צו אַטאַקירען
„דאָס מעכטיגסטע פון אַלע טהיערען . . ."

„אויב דאָס איז זייער גאַנצער קונץ" —
געענטפערט האָט דער עולם אין אַ כאָר
דעם פרעדיגענדען חבר —
„דאַן זיינען יענע הינט אַ האָאָר ניט ב ר אַ ו ו ע ר
„נאָר נ אַ ר י ש ע ר אַ סך פון אונז . . ."

דעם פודעל־הונד'ס התפעלות

(נאָך לעסינג).

אַ פודעל וועלכער איז מרחקים דורכגעלאָפען,
האָט זיינע ברידער אָנגעהויבען שטראָפען:
„איהר מעגט באַגראָבען זיך פון שאַנדע,
„אין אייער גאַנצער באַנדע
„איז איינער ניט פאַראַן
„וואָס זאָל זיך קענען מעסטען,
„מיט יענע הינד וואָס כ'האָב באַגעגענט
„אין אַ געוויסער געגענד,
„ווען כ'בין געווען אין הינדוסטאַן . . .
„פאַראַנען דאָרטען
„אַ סאָרט פון כאָרטען,
„וואָס האָבען אַזאַ מוטה אַ פעסטען,
„אַז איינמאָל (כ'בין געווען אַליין אַ'ן עדות
„און ס'האָט מיך אָנגעכאַפּט אַ גרויל)
„גיט חברה זיך אַ הייב,
„און איז ניט פויל
„אַרויפצופאַלען אויף אַ לייב . . . "

„און דאַן איהם האָבען זיי באַצוואונגען?"
אין מגיד'ס רייד איז
אַ פלינקער הונד אַריינגעשפרונגען.

און קיינעם וואָלט עס ניט געאַרט,
דען ווער ערוואַרט
צו הערען עפּעס אַנדערס פון אַ לוח?
איז אָבער מיט'ן קאַלענדאַר
געוועזען דער גזר,
וואָס ער האָט דוקא זיך געשפּאַרט
צו ווערען אַ פיגור
אין קלאַסישער ליטעראַטור...
ביז איינמאָל אין אַ היציגען ויכוח,
זיך האָבען וויציגע אויטאָרען
גענומען צו דעם בעל־זכרון...

איך קען אייך ניט אין גאַנצען איבערזאָגען,
דעם טעקסט
מיט וועלכען מ'האָט דעם פאַקטען־שפּריצער,
פון אַלע זייטען אָפּגעצוואָגען,
נאָר דאָס געוועזען איז דער קיצור: —
דו מעגסט
פּראָפעסאָר לוח, זיין מיט צ י פ ע ר פול,
דער פסול
איז אָבער, וואָס דו ביסט אַליין אַ נ ו ל...

דער לוח

אַ לוח אָנגעפּראָפּט מיט ריכטיגע
אינפאָרמאַציאָנען,
(אַזוינע וויכטיגע
אַ שטייגער,
ווי, פיעל מינוטען אויפ'ן זייגער,
די זונן פאַרגעהט קורצפרייטאָג, אָדער
ווען עס פאַלט דער מולד אוים, ראש חדש אדר) —
פלעגט אַ געשפּרעך ניט פיהרען קאָנען,
אַוואו ער זאָל אַייך ניט דערמאָנען,
ווי פּינקטליך און גענוי איז זיין ידיעה . . .
אַזוי, למשל, פלעגט ער געבען אַייך אַ זאָג:
„אין יענעם און אין יענעם טאָג,
„אַ שטונדע מיט אַ פערטעל נאָך דער שקיעה,
„אַזוי פיעל יאָהר נאָך „גזרת ת"ח . . . "
און נאָך אַזאַ פּראָלאָג,
גענומען האָט ער ליפערן,
אַ לאַנגע רייהע
פון דאַטען און פון ציפערן,
וואָס ניט געלעגען אַייך איז
אפילו אין דער לינקער פאה,
און האָט ניט מיט דעם עצם פון דער זאַך
געהאַט די מינדסטע שייכות . . .

דער פוקס און די מאַסקע

(נאָך עזאָפּ).

אַ פוקס, געפינענדיג אַ מאַסקע ליגען
דעם איינדרוק האָט געקריגען,
אַז ס'איז דער שאַרבען פון אַ נפטר,
און ער האָט אַ פּאַרטיעפטער
גענומען קלערען
און אַלערליי השערות אויספּרובירען:
צו וועמען האָט דער קאָפּ געקענט געהערען? . . .

ער קוקט אַריין
וואו דער מאַרך האָט געזאָלט זיין —
ניטאָ קיין זכר פון געהירן . . .
ס'איז פוסט
ווי אין אַ פּאַס . . .
דערפאַר האָט ער געטראָפען,
אַ גרויסע מויל וואָס איז געווען אָפען . . .
דער פוקס, ווי אייך איז אַלעמען בעוואוסט,
געהערט ניט צו דעם קלאַס
פון די נאַראָנים,
און נאָך אַזעלכע צוויי סימנים
געוואָרען איז איהם קלאָר ווי טאָג,
אַז ס'איז דער מוח און דער פנים,
פון אַ'ן אָראַטאָר־דעמאַגאָג . . .

„פאַרוואָס מיר זיינען כ ל ו מ ר ש ט אייניג . . .
„דען איצטער אויך נאָך אין דער טהאַט,
צו זיך ציהט יעדער צד,
„און שטילערהייד
„געהט פאָר
„דער אַלטער ספאָר,
„און איז אַרויסצושפּרינגען גרייט . . .
„דאָך קיינער קען ניט איבערוועגען
„די זייט אַנטקעגען
„אַפּילו אויף אַ האָאַר די ברייט . . .
„און דאָס וואָס זעהט ווי פריינדשאַפט אויס לפנים,
„איז בלויז דער ב אַ ל אַ נ ס י ר ט ע ר ק אַ מ פּ ף
פון שונאים . . . ״

דאס צינגעל און די וואגשאלען

דאָס צינגעל שטעהענדיג אין מיטען וואָג,
אין שטאַרק צופרידען
וואָסביידע וואָגשאָלען זיך באַלאַנסירען,
טהום אויפגעראַמט צו זיי אַ זאָג: —
„איך קען אייך גראַטולירען
„מיט אייער דראַנג
„צו גלייכהייט און צו פרידען . . .
„דען שטאט וואָס איהר האָט לאַנג
„זיך אום דעם ראַנג
„געשטריטען,
„און מיך, דעם רודף שלום,
„געוואָרפען כף הקל׳
„ווי צוויי דערבייזערטע טייוואָלים —
„איצט שטעהט איהר ברידערליך עגאַל,
„און איך אין מיטען
„שטעה פול מיט פרייד און קוועל,
„וואָס ענדליך איז געענדיגט דער דועל . . .״

געענטפערט האָבען אין דועט
די וואָגשאָלען מיט בייסענדען געשפעט: —
„אונז קומען שבחים זעהר ווניג

„אין לופט,
„געפינט איהר דאָרט דיזעלביגע נבלה . . .
„פּאַראַן
„אַ'ן אָדלער אַ טיראַן,
„אַ שטאָלצער שופט,
„וואָס פון קדמונים
„דער קעניג פון דעם פויגעל־פאָלק זיך רופט . . .
„ביי אונז אין וואַסער וואָלטען מיר אַזוינעם,
„גערופען מיט זיין וואָכעדיגען נאָמען . . .
„אָט זעהט,
„מיר האָבען, דאַכט זיך, אינ'ם אָקעאַן
„אַ וואַלפיש אַ טיטאַן,
„וואָס רודערט אויף די תהום'ען —
„דאָך ווען פון די פישען וועט
„גאָר איינפאַלען אין מאַרך,
„דעם וואַלפיש געבען כבוד אלס מאָנאַרך,
„און טיטולירען „מאַיעסטעט" ? . . .
„און ד אָ ס אַלץ, ברידער, זיינען רעזולטאַטען
„פון וואָס מיר זיינען דעמאָקראַטען —"
געענדיגט האָט דער רעדנער זיין ערקלערונג.

„איך זעה ניט איין דאָס גליק
„פון אונזער רעפובליק" —
האָט פּראָטעסטירט אַ קלוגער הערינג —
„דער גרויסער דאָ ווי דאָרט
„איז פּאָרט,
„אַ קעניג און אַ'ן אויטאָקראַט,
„אויב ניט אין נאָמען איז אין טהאַט..."

די פישען פאטריאטען

געוויסע פישען־פּאַטריאָטען
דאַרונטער קאַרפּען, אָקונעס און העכטען,
סאַרדינקעס
און סטינקעס,
און אַלע מינים און געשלעכטען —
פאַרזאַמעלט האָבען זיך צו שפּאָטען,
פון דער יבשה און איהר פיהרונג.

אַ קאַרפּ
האָט אויסגעמאָלט מיט שוואַרצער פאַרב,
ווי אַלע לעבען דאָרט פאַרווילדערט,
דערהויפּט האָט ער געשילדערט
ווי איטליכער איז אונטערטהעניג,
און בויגט זיין קאָפּ צו דער רעגיערונג
פון אַ באַשטימטען קעניג.

„אַ ביישפּיעל האָט איהר, וואו איהר טהוט אַ בליק" —
האָט דער בעל־דברן אילוסטרירט —
„דער מלך פון די חיות איז אַ לייב,
„און פיהרט
„אַ'ן אמת'ע ממשלה,
„און פרופט
„אפילו געבען זיך אַ הייב

„דאָך וועל איך אײַער פעל אַזוי פאַרגרעבען,
„אַז אַלע ריטהער וועלען אײַך אין לעבען
„ניט אָנטהאָן מעהר קיין שאָדען . . .
„איהר, פשוט, וועט פאַרלירען די הרגשה . . . ״

די אייזלען האָבען גליקליך זיך געפיהלט,
וואָס אַזוי גיך געוואָרען איז ערפילט
די אָרעמע בקשה . . .
דערנאָך
אַ גאַנצע וואָך,
געשמועסט האָבען זיי, אַז גאָט
איז לויטער ליעבע און גענאָד . . .

די דאנקבארע אייזלען

(נאָך עזאָפּ).

די אייזלען זיינען פאַר דעם בורא'ס טהראָן
גערקומען און געקלאָגט:
„מיר זיינען, דאַכט זיך, גרייט צו טהאָן
„די שווערסטע אַרבייט וואָס די וועלט פאַרמאָגט,
„מיר שלעפּען זיך אין אַלע וועטערען
„און ליידען רוהיג קעלט און היץ,
„מיר קלעטערן
„מיט משא אויפ'ן קאַרק
„אַרויף צום העכסטען באַרג,
„און דראַפּען זיך אויף אַלע שמאָלע וועגען —
„פאַר וואָס זשע קומט אונז געבען שמיץ,
„ווען מיר חלילה זיך באַוועגען
„מיט אונזער לאַסט, ניט גיך גענוג ? . . ."

מיט מיטלייד געבענדיג אויף זיי אַ קוק,
האָט אָפּגעענטפערט דער באַשאַפער:
„איך קען ניט אַלע אייערע פאַרשקלאַפער,
„אַריינזאָגען אין קאָפּ
„דעם שכל, אַז מען קען ניט געהן גאַלאָפּ,
„ווען מ'איז מיט משא אָנגעלאָדען.

דער שפּיגעל און דאס געזיכט

צום שפּיגעל האָט גע׳טענה׳ט דאָס געזיכט :
„דיין פליכט
„דאַרף זיין דעם אמת טריי צו ווייזען,
„און דאָך איז יעדעס בילד דיינס פול מיט גרייזען,
„און אַלצדינג ווערט
„ביי דיר פאַרביטען און פאַרקעהרט :
„די זייט וואָס איז די ר ע כ ט ע אויפ׳ן וואָהר —
„זי שטעלסטו אַלס די לינקע פּאָר,
„און וואָס איז אין דער אמת ל י נ ק ,
„ווערט אומגעדרעהט ביי דיר אויף ר ע כ ט...״

„דו ביסט גערעכט״ —
געענטפערט האָט דער שפּיגעל גיך —
„איך אָבער ברינג
„אַזוי אַרוים דיין יעדען שטריך,
„אַז ס׳איז גענוג,
„זאָלסט געבען בלויז אַ קוק
„און וויסען אַז דאָס מיינט מען דיך...״

דערצו האָט ער מיט פאַקטען אַלערהאַנד
זיי פאַרגעשטעלט,
וויפיעל די וועלט
האָט פון מחלוקת׳ן געליטען,
און פיעל זי ליידט נאָך יעצט . . .

געבליבען, אָבער, איז ער שנעל צו שאַנד,
דען ביידע זייטען, מאַכענדיג איין האַנד,
דעם פרידענמאַכער האָבען דורכגעשניטען,
און זיך אַליין אפילו ניט פאַרלעצט . . .

דער פּאַדעם און די שער

אַ פּאָדעם וועלכער איז געלעגען,
אַ קעגען
אַ שאַרפער אויפגעמאַכטער שער —
האָט מעהר,
אַלס רודף־שלום, ניט געקענט פאַרליידען
צו זעהן ווי ביידע קלינגען,
באַקוקען זיך איינאַנדער מיט אַ מינע
פון שנאה,
און זיינען גרייט איינאַנדער זיך צושניידען . . .
און ס'איז געבליבען ביי דעם פּאָדעם,
אַריינלעגען זיך צווישען ביידע צדדים
און זיי מיט גוטען אַיינריידען, צי צווינגען
זיי זאָלען מאַכען, ווי עס איז,
אַ קאָמפּראָמיס . . . .

און טאַקי באַלד איז ער געווען אין מיטען
פון ביידען,
און האָט גענומען ריידען
בא'טעמ'ט און זיס
פון אחדות און פאַרבאַנד,
פון שלום און פון גוטע זיטען . . .

די הינטער־רעדער און די פאָדער־רעדער

די הינטער־רעדער פון אַ וואָגען
געהאַלטען האָבען אין איין קלאָגען,
אַז יעדער
זעהט קודם־כל די פאָדער־רעדער,
הגם די הינטערשטע אין גרייס אין ברייט
פאַרנעהמען מעהרער . . .

דער דייקסעל איז געוועזן אַ הערער
פון זיי׳רע רייד,
און האָט געענטפערט שטאַרק דערצאָרענט : —
„אויב איהר ווילט פּראָגרעסירען,
„דאַן מוזט איהר רעספּעקטירען
„די וועלכע שטעהען אייך פון פאָרענט,
„דען דאַן בלויז, ווען מען נעהמט צוריק זיך קעהרען,
„אייך קען מען לאָזען די מנהיגים ווערען . . .״

דעם הירש'ס און דעם אָדלער'ס מיינונגען

(נאָך לעסינג).

בעטראַכטענדיג דעם שטרויספויגעל'ס געשטעל,
האָט איהם אַ הירש אַזוי באַצייכענט :
„דער בחור קען ניט לויפען שנעל
„נאָר פליהען מוז ער אויסגעצייכענט . . . "

דער אָדלער ווידער,
בעקוקענדיג די גליעדער
פון פויגעל־ריעז,
געוואוסט האָט אויף געוויס,
אַז פליהען קען דער שטרויס ניט בשום אופן,
דערפאַר איז ער אַ מאדים אויף די פיס,
ווען ס'קומט צום לויפען . . .

דאָך ווען די זשאַבע האָט צוריק
אין טייך זיך אומגעקעהרט
פון איהרע רייזען,
האָט זי אַ נייעם נוסח פאַבריצירט:
איהר איינפלוס קאָנטראָלירט —
האָט זי דערצעהלט — די העכסטע קרייזען
פון די וואָס געהען אויף דער ערד . . .

און ס'האָט איהר ניט געקאָסט פיעל מיה
ביז ביי די פיש ווי ביי די פיה
(איין צד ניט וויסענדיג פון צווייטען)
האָט אָנגעהויבען זיך אַ קלאַנג פאַרשפרייטען
אַז די נאַטור באַשאַפען האָט די פראָש,
צו שטעהן בראש
פון אַלע ברואים וועלכע שווימען . . .
אַ סימן,
אַז די מבינים
פון יענע מינים,
וואָס געהען אום אויף אַלע פיער,
געלאָזען האָבען פיהרען זיך פון איהר . . .

אַזוי האָט טאַנצענדיג אויף צוויי ירידען,
געלעבט די זשאַבע לאַנג, צופריעדען,
אין כבוד און אין רוה,
פאַרדאַנקענדיג איהר מזל'דיגע דאָליע
אין יעדען פלאַץ, דער אויסגעטראַכטער ראָליע
וואָס זי שפיעלט כלומרשט אַנדערסוואו . . .

די פּאָפּולערע זשאַבע

אַ זשאַבע וועלכע איז געווען אים שטאַנד,
צו לעבען אי אין וואַסער, אי אויף לאַנד,
(ווי אַלע זשאַבעס פון נאַטור)
איז איינמאָל אויף אַ פּלאַן געפאַלען,
צו מאַכען קאַפּיטאַלען,
פון איהר צוויי־זייטיגען טאַלאַנט . . .

און יעדעס מאָל וואָס זי איז אויף אַ טור
געקומען פון׳ם טייך אויף דער יבשה,
געהאַלטען האָט זי דאָרט אַ דרשה
(דען קוואַקען פלעגט זי קענען גאָר ניט שלעכט),
אַז אין דער גרויסער רעפּובליק
פון פישען,
איז זי דער גבאי ראשון,
און אַז זאָגאַר דער גרויסער העכט,
מוז טאַנצען וועדליג איהר מוזיק . . .

און גלויבענדיג באמונה שלמה,
האָט איטליכע בהמה,
אַרויסגעצייגט דעם קליינענקען סוביעקט,
רעספּעקט . . .

„זיך שלעפּען ביז דו וועסט דערגרייכען . . . ״

די טשערעפּאַכע, אָבער, איז באַשטאַנען
ביז וואַנען
דער האָז האָט נאָכגעגעבען איהר שגעון . . .
און קוים האָט מען דערלאַנגט דעם צייכען,
גענומען האָט זי שטעלען פיס,
און לאַנגזאַם זיך געשאַרט
אויף איהר געוואוינטער אָרט . . .

דער האָז דערזעהענדיג אַזעלכע שפּרייזען,
פאַרשטעהט אַז ס׳איז
ניטאָ זיך וואָס צו איילען,
און פיעל ער זאָל זיך ניט פאַרווײלען,
וועט ער נאָך אַלץ באַווייזען
דעריאָגען דאָס געווינס . . .
ער כאַפּט דערווייל פון הימליכקייט אַ בים,
באַקוקט אַרום דאָס גרינס,
און ציהט אַריין דעם זיסען ריח . . .
דער כלל, ער איז זיך משמח.

ערשט ווען אַ שטונדע איז געווען פאַרלאָפען
געגעבען האָט ער זיך צום קוסט אַ לאָז,
געבליבען אָבער איז ער מיט אַ נאָז : —
ער האָט שוין דאָרט די קריכערקע געטראָפען . . .

די טשערעפּאַכע אין געוועט מיט'ן האָז

(נאָך לאַפּאָנטען).

אַ טשערעפּאַכע האָט זיך מיט אַ האָז צורעדט
אין טהוט אַ זאָג צו איהם
(אפילו זיך ניט געבענדיג אַ קרים) : —
„איך מאַך מיט דיר אַ וועט,
„(הגם דו ביסט אין לויפען אַזאַ העלד)
„אַז איך וועל צו דעם קוסט
„וואָס שטעהט דאָרט וויים ביים עק פון פעלד,
„פיעל גיכער אָנקומען פון דיר . . . "

„דו מוסט
„הפנים זיין פאַרריקט —
האָט פון געלעכטער זיך דער האָז געשטיקט —
„צו וועלען וועטען זיך מיט מ י ר ,
„ביי וועמען
„אַזאַ שפּאַציער
„באַדאַרף סך הכל נעהמען
„פיעל ס'נעהמט צו צעהלען פ י ע ר . . . .
„און דו ועסט גאַנצע שעה'ן

„הייסט זיין אַ קינסטלער, לויט דיין בליק,
„דאַן איז אומזיסט,
„דיין מיטלייד און דיין צער,
„דען איך דאַנק גאָט דערפאַר
„וואָס איך בין ניט קיין נ אָ כ מ אַ כ ע ר ־ אַ ר ט י ס ט...“

דער טאַנץ־בער און דער פערד

(נאָך לעסינג).

אַ בער,
אַ'ן אויסגעצייכענטער מלומד
אין אַלע סאָרטען טענץ,
און וואָס מע רופט, אַ'ן אמת'ער כל־בו,
זאָגט איינמאָל צו אַ שעהנעם פערד : „איך ווער
„בעפאַלען פון אַ'ן אומעט,
„ווען איך באַטראַכט דיין עקזיסטענץ . . .
„דו געהסט אַזוי,
„אַז ווען איך זעה דיין הלוך,
„דערפיהל איך
„אַז דו האָסט קיין שום קונסט־באַגריפען ניט
„און ביסט אין גאַנצען רויה . . .
„דו ווייסט דאָך ניט אפילו ווי מע גיט
„אַ'ן אַנשטענדיגען טריט . . . "

„אדוני קאָמעדי — —
געענטפערט האָט דער פערד צוריק —
„אויב טאַנצען אויף אַ פרעמדער שטריק,
„און מאַכען ווילדע שטיק
„אָהן אייגענעם פאַרשטאַנד,

און קריכענדיג פאַמעלעך,
האָט איהם געטרייסט : — „מיין ליעבער קאַמעראַד,
„די מעשה, לויט ווי איך פאַרשטעה,
„איז זעהר גלאַט —
„עס פיהרט זיך שוין אַזוי פון דור המבול,
„אַז דער וואָס וויל אַריינגעהן אין אַ פאַבעל,
„(צי ערגעץ אין זשורנאַל נאָטיצען)
„דאַרף האָבען איין זאַך פון די צוויי :
„ער מוז באַזיצען,
„אַ גרויסע מעלה, צי אַ מיאוס'ען חסרון,
„צי גוט, צי שלעכט — ער מוז זיין אַ מחבל.
„דו, אָבער, פריינד, היות
„דו ביסט ניט מיט קיין מעלה גרויס,
„אום זיך אַרויסווייזען צו קאָנען,
„טאָ פרעה זיך כאָטש וואָס דו ביסט ניט געבאָרען,
„מיט פעהלערען גענוג אום צוציהען דעם עולם,
„דען איידער זיין אַ שורקע צווישען גדולים,
„שוין בעסער זיין אַ פּראָסטער גולם,
„און קיינער זאָל דיך ניט דערמאָהנען . . . "

דער היפּאָפּאָטאַם

ווי אייך בעקאַנט איז, מן הסתם,
האָט קיינער ניט פון אַלע פאַבעל־מאַכער,
פון עזאָפּ ביז קרילאָוו
אַ וואָרט געשריבען פון היפּאָפּאָטאַם.
איהר וועט ביי זיי געפינען יעדען עוף,
אַ לייב, אַ פוקס, אַ וואָלף, אַ בער,
זאָגאַר אַ דבר אחר,
נאָר קיינער האָט ניט ביז אַהער
אָן גראָען וואַסער־פערד געדענקט,
און דאָס, נאַטירליך, האָט איהם שטאַרק געקרענקט.
ער פלעגט טאָג־טעגליך מיט פאַרדראָס,
דאָס וואַסער פליושקען דורך דער ברייטער נאָז,
און מאַכען אַזאַ טרויעריגע העויה,
אַז ס'איז געווען אַ צער צו קוקען.
„פאַר וואָס — האָט ער ביי זיך געקלערט —
„בין איך אַזאַ פאַרשאָלט'נע חיה,
„אַז קיינער האַלט עס גאָר ניט ווערטה
„צו שרייבען וועגען מיר אַ צייל?...
„ס'איז פּשוט צום צופּוקען."

אַ טשערעפּאַכע ,אַלט ווי מתושלח,

„ווען ניט מיין שטיינערנער כאַראַקטער,
„וואָלט איך שוין לאַנג זיך אָפּגעזעגענט,
„מיט אייער קרייז
„וואו יעדען טאָג בעגעגענט
„אַ'ן אַנדער נייס . . . "

אַ דעמב אַ מהודר,
אַ שטאַרק־געבויטער זקן
מיט גרינע בלעטער־לאָקען,
האָט דורגעשניטען איהם די רייד :
„דער אונטערשייד,
„פון אונז צו דיר
„איז, ברודער,
„וואָס מ י ר
„ ע נ ט ו ו י ק ל ע ן זיך פון וואָך צו וואָך,
„און ו ו אַ ק ס ע ן איז ביי אונז פּרינציפּ,
„און דיר איז ליעב
„צו ליגען יאָהר פאַר יאָהר,
„און צוקריגען אפילו ניט אַ האָאַר
„אַ הוין פּיעלייכט אַ ב י ס ע ל מ אָ ך . . . "

דער שטיין און די בוימער

א שטיין וואָס איז פון אבות־אבותינו,
אין וואַלד געלעגען אַ פאַרשטאַרטער,
אַ קאַלטער און אַ האַרטער,
באַצויגען מיט אַ גרינעם שימעל —
האָט ווי אַ בייזער שומר
בעקוקט די שעהנע
און זאַפט־געפילטע בוימער,
וואָס פלעגען אונטער'ן פרייען הימעל
זיך שושקען מיט אַ לוסטיגען געטימעל,
און טעגליך
האָט זיי דער שטיין דערלאַנגט אַזעלכע דרשות :
„עס נעהמט אָן אַ חלשות,
„צו זעהן ווי לייכט־בעוועגליך
„איהר זייט,
„און ווי איהר נאָכאַנאַנד זיך בייט . . .
„ביי אַייך איז קיין פרינציפּ ניט פעסט,
„דאָ טהוט איהר אָן אַ גרינע וועסט,
„און דאָ אַ ברוינליכען שינעל,
„דאָ זייט איהר רויט, דאָ געל,
„דאָ רוישט איהר און דאָ קנאַקט איהר,
„און קיין זאַך האַלט ניט אָן אַ צייט . . .

און לאַבענדיג געזאָגט זיין קליינעם קאָמפּאַניאָן:
„מיר אַלע גרויסע, זוהנינקע, פאַרמאָגען,
„אַ קליינעם פעהלער, אַ געוויסען,
„אַזוי, למשל — ווי דו מוזט אודאי וויסען
„אויב דו האָסט אַזאַ קלוגען זיידען —
„דערשפּירט דער עלעפאַנט א שרעק אין רוקען,
„און ציטערט ווי אַ בלאַט אין ווינד,
„ווען ער דערהערט אַ הזיר כרוקען . . .״

„נו, איצט פאַרשטעה איך — האָט דער האָז
געזאָגט מיט פריידען —
„די אורזאַכע פאַר וואָס
„איך ציטער אַזוי שטאַרק פאַר הינד . . .״

דער האָז צווישען גדולים

(נאָך לעסינג).

פון וואלד דער מלך,
האָט אויך געוויסע שטונדען,
ווען ער איז בגילופין . . .
און איינמאָל פיהלענדיג זיך פרעהלעך,
האָט ער אַ האָז צו זיך גערופען,
און א געשפּרעך מיט איהם פאַרבונדען . . .

דער האָז בענוצענדיג די לאַגע,
וואָס מאַכט זיך איינמאָל אין אַ שמיטה,
האָט צו דעם לייב געווענדט זיך מיט אַ פראַגע :
„דו זאָג מיר, ביטע,
„איז טאַקי אמת יענע זאַגע,
„וואָס איך האָב פון מיין זיידען'ס מויל געהערט,
„אַז אָפטמאָל ווערט
„אַ לייב מיט שרעק בעפאַלען,
„ווען ער דערהערט דאָס שאַלען
פון ערגעץ־וואו אַ האָהן,
„און אַיילט זיך צו אַנטלויפען ווי פאַר'סמ'ט,
„אַוואו די אויגען טראָגען ? . . . ״

דער לייב האָט צוגעבאַמט,

„וואָס דאַרפט איהר מיינע הערצען,
„זיך שטרייטען
„און קלערען,
„און זיך דעם מח ברעכען,
„און פרעגען: „וואָס בעדייטען
„דעם פּאַפּוגאַי'ס געשפּרעכען?"
„ווען ס'איז אַ'ן אָפענער סעקרעט,
„אַז ער אַליין
„לחלוטין הויבט ניט אָן פאַרשטעהן,
„די ווערטער וואָס ער רעדט..."

האָט יעדער גלייך געוואוסט,
אַז אָהן אַ צווייפעל שטעקט
דערינען
אַ טיעפער זינען,
און יעדער „קראַק” איז אַ סימבאָל,
און פול מיט אַלערליי כונות . . .

און ווען איהר פלעגט אין וואַלד שפּאַצירען,
געהערט האָט איהר זיך קליגען,
און קריגען
און דעבאַטירען,
און זוכען מיטלען
ווי אויסצופאָרשען דעם פאַרהילטען אמת
פון די פּאָעמאס
(אַזוי פלעגט מען בעטיטלען
דעם פּאַפּוגאַי'ס געשרייען).

גאָט ווייס ווי ווייט געגאַנגען וואָלט די זאַך,
ווען ניט די נאַכטיגאַל
וואָס האָט געהאַט אַ כלל,
אַז זינגען דאַרף מען אויף אַ שפּראַך,
וואָס גרויס און קליין פאַרשטעהען,
און פלעגט ממילא האַסען
ווי פּעסט,
די נייע תרגום־לשון־משוגעת'ען . . .

זי האָט פון איהר פאַררוקטען נעסט,
אַרויסגעטרילערט איהר פּראָטעסט : —

דער פּאַפּוגאַי

אַ רויט־געל־גרינער פּאַפּוגאַי
וואָס דורך אַ צופאַל איז פון שטייג
געוואָרען פריי,
איז אין דעם וואַלד צוריק אַוועק,
און דאָרטען אויף אַ צווייג
געשטאַנען גאַנצע טעג,
און פאַר די פויגלען דעקלאַמירט,
די פראַזען און די ווערטער
וואָס ער האָט איינשטודירט
אין די פאַרשיעד'נע ערטער,
אַוואו ער פלעגט זיך אויפהאַלטען אין שטאָדט.

און ווייל ס'האָט קיינער ניט געקענט דערגעהן
דעם מיין,
פון יענע קלאַנגען וואָס ער פלעגט
אַרויסגרילצען פון זיין גרגרת,
געשושקעט האָט מען זיך בסוד,
אַז ער איז
אַ דיכטער פון דעם נייעם גוסט,
וואָס רעדט פאַרדעקט.
און ווען ער האָט אַרויסגעלאָזט אַ קול,

„איהר ווייסט מסתמא
„וואָס ס'שטעהט אין בבא־קמא —
„אַז ווען עס קומט אַ הויכער גאַסט ווי איהר,
„דאַן זיינען מ י ר
„פון תמיד אָן בעלנים,
„אויף זיין די ערשטע צום קבלת־פּנים . . . „

און רעדעס און מוזיק,
און נאָך אַזעלכע שטיק,
וואָס צוליעב זיי פלעגט זיך דער אַלטער היטען,
אַ גרויסען מקום צו באַטרעטען,
און האָט בכלל געהאַסט וויזיטען . . .
היינט שטעלט זיך פאָר,
ווי איבערראַשט ער איז געוואָרען גאָר,
ווען שטאָט די קאָמיטעטען,
(פון וועלכע ער האָט מיט פאַרדראָס
זיך אָנגעברייט אַנטלויפען),
געגעבען האָבען זיך אַ לאָז,
פון אַלע הויפען
די כלבים,
און שפּרינגענדיג, גענומען
באַגריסען אליהו׳ס קומען
אין נאָמען פון דער שטאָדט׳ס תושבים . . .

דער גאַסט געבליבען איז פאַרווירט,
און האָט געשפּירט
אַ שרעקליכען בזיון . . .
ביז צוגעקומען איז אַ פּיאָס,
דער פיהרער פון די הינטלעך
(וואָס האָט הפנים פון זיין בעל־הבית
גענאַשט
די שוואַרצע פינטלעך),
און האָט באַרוהיגט אליהו׳ן : —
„איהר, רבי, ווערט ניט איבערראַשט
„פון אונזער הינטישער פּראָגראַמע . . .

אליהו הנביא און די הינד

„כלבים משחקים אליהו
הנביא בא לעיר“
(בבא קמא, ס׳).

פאַסירט אַמאָל האָט אין אַ כרך,
אַז אליהו דער פראָפעט,
(וואָס האַלט געוועהנליך זעהר שוואַך
פון גרויסע שטעדט,
און וואוינט אין פלעצער שטילע,
וואו קיינער זעהט איהם ניט אפילו),
געקומען איז אַהינצו אויף בעזוך,
און האָט נאַטירליך זיך גערעכט,
אַז ווען דער סלוך
פון זיין וויזיט וועט זיך פאַרשפרייטען,
וועט ער געפינען יעדע גאַס געדיכט
מיט מענשען,
וואָס וועלען קומען ענטגעגען זיך בענשען,
צי גלאַט אַ ברייטען
קבלת פנים איהם דערלאַנגען,
און איהם עמפפאַנגען
מיט בלומען און בוקעטען,

אונ האָט איהם ענטפערען געוואַגט : —

„אויב דיר געפעלט, געה מאַך
„דעם דברן אַ פּאַראַד,
„ער האָט דיר אַזוי טריי געדיענט,
„אַז ער האָט כשר פון דיין צד
„פאַרדיענט
„די גרעסטע עהרע . . .
„דאָך קיינמאָל האָט נאָך ניט געטראָפען,
„דאָס מויל זאָל פרובען זאָגען אָ פ ע ן
„וואָס איך פ אַ ר ב אָ ר ג ע ן שפיר,
„אוואו עס זאָל ניט קעגען מיר
„באַגעהן אַ זינד אַ שווערע . . . ”

דער קאָפּ און דאָס האַרץ

דער קאָפּ זאָגט איינמאָל צו דעם האַרצען: „פריינד
„עס זיינען פופציג יאָהר
„דעם מויל געוואָרען היינט,
„זינט ער האָט אָנגעהויבען קלאָר
„צו ריידען,
„און ס'וואָלט געווען אַ יושר פון אונז ביידען,
„צו פייערען זיין יובילעי,
„און אונזער דאַנקבאַרקייט איהם צייגען.
„דען אָך און וועה,
„וואָלט אונז געווען
„ווען ער זאָל שווייגען . . .
„מיר וואָלטען זיך געוואָרגען,
„מיט אונזער אינהאַלט אין דער שטיל,
„און מ י י ן געדאַנק און ד י י ן געפיהל,
„געוועזען וואָלטען ווי אין פליען
„געפאַנגען,
„און פון דער וועלט פאַרבאָרגען . . . "

דאָס האַרץ (הגם געוועהנליך שוואַך)
האָט דאָס מאָל זיך ענטזאַגט
צו טהאָן דעם קאָפּ'ס פאַרלאַנגען

„איך האָב אייך נאָר
„געוואָלט דערצעהלען, אז
„לויט דעם אַרויסגעגעבענעם אוקאַז,
„אַנשטאָט
„וואָס מ'האָט
„אַייך ביז אַהער דעם האַלז צושניטען,
„אַייך וועט מען טויטען מיט אַ האַק,
„צי גאָר מיט אַ דובינע . . .
„(דאָס וועט זיך ווענדען אָן געשמאַק).
„די גאַנצע נפקא־מינה
„איז, וואָס מע האָט געביטען
„ מעטהאָדען און סיסטעמען —
דאָס לעבען וועט מען פאַי ווי פאַי אַייך
נעהמען . . .

געשטראַהלט האָט יעדען'ס צורה
פון שמחה אָהן אַ שיעור,
און אויסגעבראָכען האָט אַ פּילדעריי,
מע זאָל זיך משמח זיין צוזאַמען,
און פייערען דעם נס . . .

דער האָהן האָט שנעל פאַרפאַסט אַ שיר
מיט גראַמען,
צו זינגען ווי די „מאַרסאַליעז",
וואָס איז געלאָפען אונגעפעהר : —
„קומט קינדער פון קאַטוך אַהער,
„דער טאָג פון שטאָלין דערגרייכט אונז אויך האָט,
„פאַרטיליגט איז די מאַכט פון שוחט . . . "

אַ הויכער ענדיק־קאַוואַליער
גענומען האָט צום טאַנץ,
אַ פעטע גאַנז ;
צוויי קאַטשקעס האָבען מיט אַ'ן אַלטען זמר,
געדרעהט זיך אין אַ „שעער",
און אָקסען, בעק און לעמער,
געגאַנגען זיינען קאַרעהאָדען,
ביז ס'האָט געציטערט אַזש דער באָדען . . .

און מיט אַמאָל
האָט זיך דער פערד צוהירזשעט אויפ'ן קול,
און צו די אויפגעראַמטע רינדער
געזאָגט : — „איהר האָט מיך, קינדער,
„הפנים ניט פאַרשטאַנען קלאָר . . .

די אפשאפונג פון שחיטה

אַ קלוגער פערד,
וואָס האָט זיך אומגעקעהרט
פון שטאָדט,
געבראַכט די נאַכריכט האָט,
אַז די רעגיערונג האָט באַפויהלען
אין גאַנצען אָפּצושאַפען ש ח י ט ה . . .
(די מעשה האָט פּאַסירט אין פּוילען
צי ערגעץ אין דער ליטא).

און באַלד האָט זיך פאַרזאַמעלט אַ המון
פון קיה און שאָף און ציגען,
און ענטלאַך, ענדיקעס און העהנער,
און יעדער אויף זיין ניגון
געבעטען האָט : „רב סוס'ע קרוין,
„דערצעהלט אונז פון דאָס נייַ
„די גוטע בשורה . . . "

און ווען דער פערד האָט אַמאָל דריי
די נאַכריכט ווידערהאָלט,
און יעדעס מאָל אַלץ שעהנער
די זאַך מיט אַלע קליפּערליך געמאָלט,

„זאָל מאַכען אַזאַ פּירוש פון זיין צונג,
„און קריגען אַלע שבחים פאַר זיין קלונג . . . ״

דאַרויף געענטפערט האָט דער גלאָק : —
„איך האָב עס קיינמאָל ניט פאַרדעקט,
„און יעדער ווייס עס קלאָר,
„אַז אַלץ וואָס איך פאַרמאָג,
„האָט איינציגוויין אין אַייך געשטעקט,
„און בלויז אין מיר געוואָרען איז אַ כאָר.
„וואו אַלע קרעפטען,
„און אַלע שטאָפּען
„צונויפגעטראָפען,
„זיך וואונדרליך באַהעפטען . . .
„דאָך איך אַליין פון טהורעמ'ס דאַך
„רעד צו דעם טהאָל דעם הימעל'ס שפּראַך...
„דען וואָס איך האָב פון אַייך גענומען,
„ביי אַייך פלעגט שטומען,
„און וואָס ביי אַייך געווען איז בלויז פאַרלאַנג,
„און נאָר אַ נעבעלדיגעס ווּעלען —
„ווערט מאַכט און ווירקליכקייט דורך מיין קלינג־קלאַנג,
„און קריגט געשטאַלט דורך מיינע טרעלען . . . ״

דער גלאָק און די מעטאַלען

אַ גלאָק וואָס איז געהאַנגען אויף אַ טהורעם,
האָט נאָר וואָס אויסגעזונגען,
זיין גרויסעם הארץ אין קלאַנג־דבורים,
. ביז הייט און ברייט זיין שטימע איז געדרונגען,
און טיעף אַרונטער אין דעם טהאָל,
געציטערט האָט דער עכאָ פון זיין קול —
ווען פלוצלונג הערט ער נאָהנט דערביי
אַ בייזע שושקעריי,
צווישען די פאַרשיעדענע מעטאַלען
פון די קופּאָלאָס,
דער הויפּט דאָס בליי,
געשאָטען האָט מיט קללות
אויף איהם און אויף זיין שאַלען . . .

„ווער האָט אַזוי־וואָס, ווען געזעהן ? —
„אַ גלאָק אַ שאַרלאַטאַן,
„וואָס האָט זיין אייגענם ניט אַ גראַן,
„און איז דורכאויס צונויפגעגאָסען
„פון אונזערע גענאָסען — ·
„פון אַייזען, און פון קופּער און פון צין,
„און, גאָט וויים, נאָך פון וועלכען מין —

דאָס פּובליקום, וואָס האָט זיך זעהר אַמוזירט,
האָט הערצליך אַפּלאָדירט,
און האָט דעם לייב און זיינע אַסיסטענטען,
געמאַכט די שעהנסטע קאָמפּלימענטען,
פאַר זייער כלל־געפּיהל און טהועריי . . .
און קיינעם האָט ניט מעהר געאַאַרט,
וואָס ערגעץ אין דער וויסטעניי
פון הונגער ווערט מען אויסגעדאַרט . . .

פערפּוצטע טיגערס, לעמפּערטען און בערען
און פיקס און וועלף און נאָך אַזעלכע געסט . . .
און איהר פאַרשטעהט ממילא אז דאָס פעסט
בעזוכט פון נאַר אַזעלכע הערען
האָט אײַנגעבראַכט אַ שלל . . .
ווער ס'האָט אַ קעלבעל פּרעזענטירט
(געגזל'ט נעכטען פון אַ'ן אָרמען הירט),
ווער ס'האָט אַ ציג געבראַכט,
(אַרויסגעגנב'עט פון אַ פּויער'ס שטאַל),
און ווער אַ לאַם
(פון דלפון'ס לאָנקע געראַבירט),
צי סתם
אַ'ן עוף
(געלאַטכעט פון אַ קבצן ביי דער נאַכט) —
ס'האָט קײנער ניט געשפּאָרט . . .

און ווען דער אָבענד איז געווען צו סוף,
האָט זיך דער לייב
געטהאָן אַ הייב
צום עולם, מיט אַ פרעהליכען רעפּאָרט:
„איהר ווילט געווים דערגעהן אַ טאָלק
„פון אָבענד ? . . . ס'איז געוועזען אַ'ן ערפאָלג . . .
„דאָס הייסט מ אָ ר אַ ל י ש . . . און מיר דאַנקען
„פאַר אײער אמת'ע נדבנות,
„און אײַערע געשאַנקען,
„וואָס וועלען קלעקען
„צו דעקען
„דעם קאָסט פון די הכנות . . . "

דער פוקס, להיפך, האָט געבראַכט בעווייזען
אַז ס'בעסטע איז אַ מאַסקעראַד,
און לויט אראַנג־אוטאַנג'ס מחשבות
איז אויסגעקומען גלאַט,
צו שפּיעלען אַ'ן א י ן ־ א ק ט ע ר
(דעם קאָמישען קאַראַקטער
האָט ער פּאָראויס פאַר זיך באַדונגען) . . .
אַהין אהער . . . דער כלל,
מע האָט באַשטימט אַ באַל,
וואו ס'זאָל ווערען אויך געזונגען
און פאָרגעשטעלט טהעאַטער . . .
און דאַן, לויט איטליכען'ס טאַלאַנטען,
די אַרבייט האָט מען אייגעטהיילט . . .
איין קאָמיטעט געוואָרען איז ערוועהלט
צו קריגען מוזיקאַנטען,
אַ צווייטער וואָס זאָל אנגאַזשירען,
אַ וועלט־בעריהמטען דעקלאַמאַטאָר . . .
אַ דריטער אויפצונעהמען
די אָנגעזעהנע טהיערען
(און ווייזען, וועלכער פּלאַץ בעלאַנגט צו וועמען),
אַ פיערטער, אויף דעם וואַלד צו דעקאָרירען,
און נאָך אַ טוץ,
וואָס זייער נוץ,
קען איך אייך, אסור, ניט דערצעהלען . . .

און אָנגעקומען איז דער גרויסער טאָג . . .
פון אַלע ווינקלען און פון אַלע הייהלען
געגעבען האָבען זיך אַ טראָג,

א צדקה־באַל בײַ די חיות

געקומען איז אין וואַלד אַ שליח־מיוחד,
און האָט דערצעהלט
אַ טרויעריגען ספור,
פון וועלכע ס'האָט די וואַלד־ברואים געסקרוכעט
(עס האָט זאָגאַר דעם טיגער'ס האַרץ צובראָכען) :
דער גאַסט האָט מיטגעטהיילט,
אַז ערגעץ אין דער וויסטעניי, איז
אַ הונגער ביי די חיות . . .
און שוין פון כמה וואָכען
איז דאָרט אַ'ן אמת'ער יום־כפור . . .

דער לייב, מיט גרויסמוטה אָנגעפילט,
האָט אויפ'ן שטעל צונויפגעברילט
אַ קאָנפערענץ,
וואו מען האָט באַשפּראָכען
די מיטלען און די וועגען,
וו'אַזוי מע זאָל צונויפקלייבען נדבות,
פאַר די פאַראונגליקטע קאָלעגען . . .

דער בער האָט פאָרגעשלאָגען טענץ
מיט פּאָפּולערע פּרייזען,

און זאָגען. מוז מען, אַז ער האָט פאַרריכט
זיין פליכט,
מיט עהרליכקייט און פלייס . . .
ער האָט געקראָגען אַבאָנענטען,
פיעל מעהר ווי צעהן אַגענטען . . .
ער. האָט צונויפגעשנאָרט אַ גרויסען פאָנד,
און איז געווען צום ציעל שוין נאָהנט,
ווען ער האָט פלוצלונג זיך דערמאָהנט,
אַז ער האָט אין זיין פּלאַן געמאַכט אַ גרייז :

עס איז לגמרי איהם אַרוים פון זינען,
אַז אייזלען קענען זיך געפינען,
וואָס זאָלען מאַכען גוואַלטען,
און לאַנגע דרשות האַלטען,
און רעווען קעגען איטליכער קריטיק,
און (ווען זיי שפּיעלט דאָס גליק)
צוזאַמענקלייבען קאַפּיטאַלען,
דאָך ווען עס קומט צו רעדאַקטירען
זשורנאַלען,
באַדאַרף מען האָבען „שוואַרצע גבורה",
ס'הייסט, פראָסט גערעדט, אַ קאַפּעלע געהירן,
צו קענען אָנשרייבען אַ שורה . . .

אין אייזעל־לאַגער,
אַלס „גדול שבגדולים״ שמ׳ען . . .) ,
איז דאַן
אַרויפגעגאַנגען אויף דער בימה,
און מיט זיין זיסער שטימע
געזאָגט : רבותי שאַט !
„איך האָב אַ פּלאַן . . .
„מיר זאָלען, נעמליך, שאַפען
„אַ׳ן אייגענעם אָרגאַן,
„און קעמפּפען מיט די זעלבע וואַפען
„ווי יענער צד . . .
„ס׳הייסט לאָזען דרוקען יעדע וואָך
„אַ מין . . .
„ווי רופט מען דאָס...
(זיין אייזעל־ליפּ,
געוואוינט צו עסען־גראָז,
האָט ניט געכאַפּט דעם ריכטיגען טערמין)
„און געבען זיי אַ שטאָך
„אין צעהנטען ריפּ,
„מיט יעדען וואָרט . . .״

און מ׳האָט צומאָל פאַרשפּאָרט
צו זוכען רעדאַקטאָרען,
דער מגיד, טאַקי, איז געוואָרען
אַליין דער קהל׳שער שמש
אויף שינדען אַלעמען די הויט,
און רייבען מאָרדעס, לויט
די אייזעל׳שע פּראָגראַמעס . . .

די אייזלען נעהמען נקמה

די אייזלען האָבען זיך צולעצט,
געפונען זעהר שטאַרק פאַרלעצט,
פאַר וואָס מע האָט זיי אומעטום געמאַכט
צו שאַנד,
און יעדער שרייבער האָט אומיסטען,
אויף זיי געוואָרפען אַ'ן אומזיסטען
פאַרדאַכט,
אַז זיי פאַרמאָגען ניט אַ האָר פאַרשטאַנד . . .
און ס'איז אין אייזעל־פּאַרלאַמענט,
געבליבען פעסט מיט אַלעמען'ס הסכמה
צו נעהמען פון די קריטיקער נקמה
און זיי באַצאָהלען מיט פּראָצענט . . .

אַ'ן אַלטער חמור,
וואָס איז אַ מענשענהאַסער און פערדאַמער
געוועזען איז על פּי טבע,
און האָט געהאַט ביכולת
מיט זיינע ווילדע קולות,
דעם ליאַרעמדיגסטען גראַגער
פאַרשעהמען
(ער פלעגט צוליעב זיין רעווע

די רייפֿען האָבען אין דעם קריעג
גע׳טענה׳ט : — „אייער גליק
„איז בלויז וואָס אונזער דריק
„אייך האלט ביינאַנד,
„אין איין צונויפֿגעפּרעסטען באַנד . . .
„אָהן אונז וואָלט איהר אויף שפּענדלעך זיך צושיטען
„און וואָס דער צוואַנג
„און צוויק,
„איז גרעסער,
„אַלץ זיכערער און בעסער,
„פֿאַר דעם געטראַנק
„וואָס אונז איז אָנגעטרויט צו היטען . . . "

אַלץ מעהר און מעהר פֿון שטונד צו שטונד
פֿון ביידע צדדים האָט מען דיספּוטירט
ביז פֿונקען האָבען אַזש געשפּריצט . . .
און אַלץ, ווייל מ׳האָט אין גרונד
זיך ניט פֿאַראייניגען געקענט,
ווער אייגענטליך דעם וויין באַשיצט . . .
און אונטערדעסען האָט פּאַסירט,
אַ קליינער אינצידענט :
דער שפּונט
אויף וועלכען מ׳האָט אין דער דעבאַטע
ביז עתה
אַפֿילו ניט געקוקט,
(מ׳עָ האָט עס גאָר פֿאַר נויטהיג ניט געפֿונען)
האָט פֿון זיין פּלאַץ זיך שטיל אַרויסגערוקט
און פֿון דעם פֿאַס איז אַלצדינג אויסגערונען . . .

די רייפען, די קליעפקעס און דער שפונט

ביי א געוויסען פאס
געפילט מיט אלטען וויין,
איז א ויכוח אנגעגאנגען:
די קליעפקעס האבען מיט א האס
געשריען צו די רייפען: —
„בארבארען! ...
„איהר דריקט אונז איין
„די ריפען און די שלייפען,
„און האלט אונז ווי אין צוואנגען,
„אזוי ווי איהר וואלט זיין
„די הארען,
„און דאך,
„מע דארף זיך גאר ניט נארען,
„פון פאס דעם תוך
„ענטהאלטען מ י ר
„ניט א י ה ר ...
„א ראיה האט איהר, ווען עס פאלט
„אראפ א רייף איז גאר ניט קיין פארלוסט,
„און קריגען מיר נאר ערגעץ וואו א שפאלט,
„ווערט ביסלעכווייז די טון
„דערפון
„אין גאנצען פוסט ...״

פון דענסמאָל איז ביי קינד און קויט
אין יענעם שטעדטעלע געוואָרען,
דעם נפטר'ס נאָמען הייליג און פאַרעהרט,
און קיינער האָט זיך ניט באַקלערט
צו געבען ווען עס איז אַ פרעג,
אויב אין די טעג,
ווען ער איז נאָך געוועזן ביי'ן לעבען,
וואָלט ער פון זיין עשירות זיי אַ לעק
געגעבען . . .

דער וואַלפיש ז״ל

די פישער־לייט
אין אַ געוויסען דערפעל ביי דער זייט
פון ים אוקינוס,
באַשערט געווען איז האָבען אַ סיורפּריז
און קריגען אונערוואַרטעטע מתנות:
אַ טויטער וואַלפיש, וועלכער איז
מיט טראָן געוועזען אָנגעגאָסען,
און זיינע ביינער
באַטראָפען האָבען גרויסע סומען —
איז אויפ׳ן זאַמד אַרויפגעשוואומען
זיי סאַמע צו די פיס . . .

און ווייל ס׳האָט יעדער איינער
גענאָסען
פון דעם געשטאָרבענעם לויתן,
געבליבען איז ביי דעם נאַאיווען קהל,
אַז אויביג זאָל
דער גוטער וואַלפיש ז״ל
פאַרבלייבען אין זכרון,
פאַר די ירושה וואָס ער האָט דעם כלל
געלאָזען נאָך זיין טויט . . .

אַ פוסטער חלום
פון איהר בטחון,
און שטאָט דעם אָדלער־דור,
אַרויסגעקראָכען
פון איהרע אייער זיינען נאָר
אַ פּאָאַר
פּאַסקודנע ראָבען־מנוולים . . .

א ראָב וואס האט נאָכגעמאכט אַ'ן אָדלער

(נאָך לעסינג).

געהערט האָט ערגעץ וואו אַ ראָב,
אַז אָדלערס זיצען
אַ רונדען מאָנאַט אָפּ
ביים בריהען.
איצט וויים איך שוין — האָט זי געטראַכט —
פאַרוואָס די קינדער וועלכע זיי געבערען,
בעזיצען
אַזאַ מין שוואַרצע מאַכט
ביים פליהען,
און קענען זעהן אַזש ביז די שטערען . . .

און פאָלגענדיג די אָדלער'שע מעטהאָדע,
האָט זי מיט גרוים התמדה,
געבריהט אַ חדש צייט ניט אונטערבראָכען,
און האָט געשוויצט און זיך געמאַטערט
(עס איז געוועז אַ גאָט־זאַך
וואָס זי האָט מיט'ן לעבען אָפּגע'פטר'ט)
דאָך אויסגעלאָזען האָט זיך,

„צו געהן אַוואו די נייע ווינדען טרייבען . . .
„עס טרעפען אָפּט אַזעלכע צייטען,
„ווען פאָרטצושרייטען
„מיינט, אין די אינדען
„פון ים פאַרשווינדען,
„און בעסער פיעל איז אויף אַ'ן אָרט צו בלייבען,
„און אָן דעם אַלטען
„אין טרייען אַנקער זיך צו האַלטען . . . "

דאָך קוים האָט ער דערדעדט
די דאָזיגע דבורים,
האָט אויסגעפּלאַצט אַ גרויסער שטורעם,
און ווי מיט טייוועלשען געשפּעט
האָט זיך דער ים צוברויזט,
ביז די מאַטראָזען
גענומען האָבען שנעל אַרונטערלאָזען,
די זעגעל־טיכער,
דאָן, לאָזענדיג דעם מאַסט זיך וואַרפען
און צאַפּלען אין דעם פויסט
פון בייזען וויכער,
געאײלט וואָס גיכער
האָט יעדער צו דער **אַלטער קייט**,
אויף וועלכער אויפגעדרעהט,
געלעגען איז דער אַנקער גרייט
צו העלפען, ווען מע וועט איהם דאַרפען . . .

און ווען דער ים האָט אויסגעשוימט
זיין גיפט,
און אויף זיין גרינער פּלייצע
האָט ווידער זיך דאָס שיף צושטיפט,
און לוסטיג ווייטער זיך געשיפט —
דאַן האָט דער אַנקער איינגערוימט
דעם שיף אַ'ן עצה : —

„געדענק, מיין פריינד, די רעגעל —
„ניט אַלע מאָל איז גוט מיט פולער זעגעל,

דער אַנקער און דער מאַסט

אויף אַלע זעגלען אָנגעצויגען,
איז דורכ'ן ים אַ שיף געפלויגען
אין האַסט,
און אויבען,
דעם קאָפּ צום הימעל אויפגעהויבען,
געשטאַנען איז דער שלאַנקער
און שטאָלצער מאַסט,
און האָט אַראָפּגערעדט צום אַנקער:
„איך הויב אָן גלויבען
„אַז דו ביסט בלויז,
„אַ'ן איבעריגער עלעמענט,
„און ווען דאָס שיף וואָלט ווערען לויז
„פון דיר, דאַן וואָלטען מיר געקענט
„דערגרייכען פיעל
„געשווינדער אונזער ציעל . . .
„דען דיין געוויכט
„אַ חוץ וואָס עס פאַררויכט
„ניט קיין שום אַרבייט, שלעפּט אַראָפּ
„און הינדערט,
„און אונזער אַלעמענ'ס גאַלאָפּ
„פאַרמינדערט . . . "

און דאָרף דעם טייך רעגיערען
און פיהרען . . .

די וועלען האָבען צוגעשוויגען
און שטאָט זיך קריגען,
גע'חוזק'ט און געקייכט
פון זייער נייעם רעטער . . .
דאָך צווישען
די פישען,
וואָס גלויבען זעהר לייכט
(און לאָזען זיך פיעלייכט
דעריבער טאַקי פאַנגען אין דער נעץ),
געוואָרען איז פון יענעם טאָג
אַ חק,
דאָס געלע בלאָט צו אַכטען,
און וואָס עס טהוט אַ זאָג,
אַלם היילוגעם געזעץ
מיט גרוים הכנעה צו באַטראַכטען . . .

דאס געלע בלאט און די פישען

אַ געל און טרוקען בלאַט,
(וואָס איז אין יעדען פּרט
געוועזען גלייך
צו אַלע געלע בלעטער)
איז אין אַ טייך
אַריינגעפאַלען,
און איז געשוואומען מיט די וואַלען,
ווי נאָכ'ן וועטער,
זיך געבענדיג אַ קעהר
אַמאָל אַהין, אַמאָל אַהער,
און צייטענווייז
זיך גאָר געדרעהדעלט אין אַ קרייז . . .

און איינמאָל ווען דער פלוס
איז אָנגעשוואָלען זעהר שטאַרק,
און אויף דעם קאַרק
פון א געוואַלדיג־גרויסער כוואַליע,
איז היוך דאָס בלאַט אַרויפגעשטיגען,
געוואָרען איז עס קאַליע,
און איז געקומען צום בעשלוס,
אַז ס'איז פון וואַסער דער פאַרטרעטער,

דער טרייער הונד האָט איינמאָל, ביי דער האַנד
געכאַפּט זי אויף אַ פעטען טאָפּ
און איהר דערלאַנגט אַ גאָב : —
„מיט וואָס האָסט ד ו פאַרדיענט אַזאַ מין מאכל?—
„פאַר מיר, פאַרשטעהסטו, קענסטו זיך ניט ריהמען,
„אַז דו פלעגסט לעבען פון תעניתים . . .
„דיין רונד
„און בעל־הבתיש בייכעל
„איז, מוהמינקע, דער בעסטער סימן,
„אַז דו האָסט ניט פאַרגעסען דיין געזונד . . .
„און איצטער אַז דו זוכסט תכליתים,
„און פעטע ביסענס אין דער קיך,
„און ברעקעלסט זיך
„מיט דיין אַמאָליגער מלאכה —
„וועט קומען גיך
„אויף דיר אַ פינסטערע מערכה.
„דען דו האָסט דאָ
„ניט וואָס צו טהאָן,
„און וועט מען אין אַ בייזער שעה
„פון דאַנען דיך פאַרטרייבען,
„דאַן וועסטו בלייבען
„אין גאַנצען אָהן אַ פּראָפעסיאָן . . .

די אָפּגעפּיטערטע קאַץ

א קאַטץ וואָס איז געוואָרען פעט,
פון שרצים און פון מייז,
האָט ביסלעכווייז,
זיך איינגערעדט,
אַז זי פאַרדיענט אַ שבח,
און אַ מעדאַל,
פאַר איהרע גבורות צווישען ראַצען,
און אַז איהר אַרבייט פאַר'ן כלל,
איז גאָר ניט אָפּצושאַצען.
און אויף דעם סמך
פון איהרע אויפטהוען אין ק ע ל ע ר —
האָט זי מיט שטאָלצען דרך ארץ
ניט מעהר געוואָלט גאָר אָנקוקען אַ שרץ,
און האָט גענומען נאַשען,
אויף לינקס און רעכטס,
פון יעדען טעלער
אַוואו זי פלעגט דערשמעקען אַ געקעכטס,
אַ שטיקעל פוטער צי אַ ביסעל שמאַנט,
און נאָכאַנאַנד
ניט אויפגעהערט דעם גוף צו פאַשען.

„און עלטער ביסטו, ס'הייסט, דו ביסט
„שוין לאַנג צוריק אַרוים פון מיסט . . .
„נאָר וואַרט אַ ווײַלע,
„ביז ס'קומט די צײַט פון שניט,
„און דו וועסט זעהן אָהן מיה,
„די מעלה
„וואָס איך פאַרמאָג און דו האָסט נ י ט . . .
„דיך וועט מען דרעשען און צורײַבען,
„דײַן שפּרײַ־באָרד וועט דער ווינד צוטרײַבען,
„און מיך אַליין נאָר וועט מען קלײַבען,
„און לופטערען און פּוצען . . .
„דען וואָס דו האָסט אַ לענגערע געשיכטע,
„ברינגט קײנעם ניט קײן נוצען;
„דער עיקר, דאָס געדיכטע
„איז בלויז דער קערן . . .
„און א י י ן קלײַן מעסטעל ווייץ געריינינגט,
„קען מעהר ערנעהרען
„ווי הונדערט קוליעס שטרוי פאַראייניגט . . . "

דער זאנג־שפּיץ און דער שטרוי

(נאָך א מדרש).

דער הויכער גראָער שטרוי
האָט איינמאָל זיך אַזוי,
געוועוערטעלט מיט'ן שפּיץ פון זאַנג:
(און פאר איין גאַנג,
באַמערקען איז כדאי
אַז קריגעריי
ברעכט אוים געוועהנליך צווישען נאָהנטע פריינד): —
„דו נעהמסט זיך איבער שטאַרק, מיר שיינט,
„און מיינסט, דו ביסט דאָס אויבערשטע פון חריין,
„דאָך שוין דערפאַר אליין,
„וואָס איך בין העכער אין געוויקס,
„האָט אַזאַ קליינער ניקס
„ווי דו, געמעגט
„צו מיר אַרויסווייזען רעספּעקט.
„היינט בין איך עלטער דאָך מיט כמה וואָכען . . . "

דאָ האָט איהם זאַנג־שפּיץ אונטערבראָכען: —
„מיין אַלטער שטרויהעלד, כ'ווייס
„אַז זיך פערמעסטענדיג אין גרייס,
„קען איך ניט גרייכען דיינע קני,

„וואָס האָט צוערשט אַנטפּלעקט דיין גרייס,
„און אויב די וועלט אַצינדער ווייס
„דעם אונגעהייערען רוים, וואָס דו
„נעהמסט אין די הימלען צו —
„איז דאָס געשעהן נאָר
„דורך מיר, וואָס בין
„געוועזן אויף דיר דער בעסטער קענער . . .
„און ווען חלילה איך געפין
„אויף דיר אַ מום,
„מוזט דו ניט קוקען קרום
„און אָנהויבען זיך דינגען . . .
„דען אויב,
„דו האָסט פאַרדייהט מיין לויב
„מוזט דו מיין טאַדעל אויך פאַרשלינגען . . . "

די זונן און דער טעלעסקאָפּ

די זונן האָט פון איהר הויך אראָפּ
באַמערקט אַ טעלעסקאָפּ,
וואָס איז געוועזען קעגען איהר געריכטעט,
און ווארפענדיג אויף איהם אַ בליק,
וואָס האָט איהם שיער פאַרניכטעט,
האָט זי, פאַרערגערט, מיט אַ טאָן אַ שאַרפען,
איהם אָנגעהויבען פאָרצו־וואַרפען,
פאַרוואָס פון איהם איז
אַרויסגעקומען די קריטיק
אַז זי האָט פלעקען און פגימות,
און איז ניט גאַנץ פאָלקאָמען . . .

דער אַפּאַראַט,
וואָס האָט געהאַט
ביי אַלע אַסטראָנאָמען
אַ גוטען נאָמען,
פאַר זיין באַמערקען אַקוראַט,
די שטערען און פּלאַנעטען,
געענטפערט האָט דער שטראַהלען־געטין : —

„איך בין געוועזען יענער,

„צי זעה די זונן זיך שפּיגלען,
„אין טייך און פלום . . .
„אָט וויל איך, טהו איך גאָר אַ מאַך
„מיט מיינע פליגלען,
און פליה אַוואו מיין הארץ באַגעהרט,
„און אומעטום
אַוואו איך קום,
„געפין איך אַז די וועלט איז שעהן . . .
„און דו אַליין,
„ווען דו וואָלסט ניט געוועזען קראַנק
„אויף מרה שחורה,
„דאַן, שטאָט צו קוואַקען אַזוי וויסט,
„אַז יעדען כאַפּט אַ מורא —
„וואָלסט דו אַ ליעד פון פרייד און דאַנק
„אַ גאַנצען טאָג געזונגען . . . "

און צו באַשטעטיגען זיין תורה
אַז לעבען הייסט געניסען,
האָט אונזער בושעל־אָ פּ ט י מ י ס ט ,
אין א י י ן געשמאַקען ביסען,
די זשאַבע אײַנגעשלונגען . . .

די זשאַבע און דער בושעל

אַ פּראָש, וואָס פון איהר קינדהייט אָן
האָט אָפּגעפינסטערט איהרע טעג
אין נאַסקייט און אין נויטה,
און ניט געוואַגט פון שרעק
אַרויסצוגעהן פון קויט —
האָט שטילערהייד און מאָנאָטאָן,
געקוואַקעט איהרע קלאָגען,
אַז לעבען מיינט זיך פּלאָגען
און הויבט זיך אָן און ענדיגט זיך מיט פּיין,
ווען פּלוצלינג . . . שטעקט אַ שטאָרך אַריין
זיין שנאָבעל אינ'ם טייך,
און גלייך,
ניט וואַרטענדיג צו מאָל אויף „בּרוך הבא",
הויבט ער אָן מוסר'ען די זשאַבע : —

„הער אויף דיין קלאָגעדיגען נגון,
„דיין ליעד איז מיאוס און דערצו אַ ליגען . . .
„דאָס לעבען איז אַ שטענדיגער גענוס,
„אַ קוואַל פון פרייד און פאַרגעניגען . . .
נעהם מ י ך . . . אָט וויל איך, שטעה איך אויף מיין דאַך,
„און קלאַפּ קאָנצערט,

צו ווערען מיט גאַר וועניג מיהע
אַ מלאך המושיע,
איז הערר אראַנג אַוועקגעלאָפען
זיין וואָהלטהאַט פאַר דער וועלט צו פראָקלאַמירען,
און האָט געלאָזט די וואַסער־בריאה
אין וועהטאָג אויפ'ן ברעג קרעפירען . . .

אראַנג האָט גלייך דערשמעקט
אַז אין אַזאַ געשיכטע שטעקט
די מעגליכקייט צו מאַכען זיך אַ נאָמען . . .
און אָהן אַ רגע צו פֿאַרשווענדען,
פֿאַרגאַרטעלט אונזער וואָהלטהוער די לענדען
און גיט אַ פֿאַנג
דעם אונגליקליכען נפש,
איהם שלעפּענדיג צום ברעג,
אום איהם פון אונטערגאַנג
צו רעטען . .

אומזיסט האָט זיך דער פּראָטעזשע־פֿיש
געוואָרפען און געצאַפּעלט מיט'ן עק
און מיט תחנונים זיך געבעטען: —
„לאָז, גזלן, מיך אַוועק . . .”
— „אַהאַ, ווילסט זעלבסטמאָרד גאָר באַגעהן —”
האָט זיך אראַנג נאָך מעהר צופלאַמט —
„און ווילסט דער טייך זאָל דיר פֿאַרשלינגען ? . . .
„דאָך, ברודער, ניין !
„דאָס וועט דיר ניט געלינגען,
„ווי לאַנג אוטאַנג נאָך לעבט . . .
„ער וועט דיר דוקא צווינגען
„צו לעבען — אויפ'ן זאַמד . . .

דאַן, פול מיט נחת אָנגעשעפּט,
און שטאָלץ וואָס איהם האָט זיך געטראָפען
אַזאַ מציאה,

אָראַנג דער בעל־טובה

II.

פון דעם אראַנג וואָס איך האָב אַייך געמאָלט,
דערצעהלט מען צווישען זאָאָלאָגען,
אַז איהם האָט איינמאָל זיך פאַרוואָלט,
די ראָליע שפּיעלען פון אַ פילאַנטראָפּ,
אַ בעל־מצוה'טניק און אַ טהוער,
און ער פלעגט אומגעהן אָהן אַ קאָפּ,
און שטאַרק צוטראָגען,
ניט וויסענדיג אַוואו ער
קאָן זיין פאַרלאַנג ערפילען . . .
ביז ס'האָט זיך איהם געמאַכט,
פאַרבייצוגעהן אַ טייך אַ שטילען,
און דאָרטען האָט זיין אויג געזעהן,
אַ פיש וואָס איז געווען
אין וואַסער ביז'ן מויל פאַרזונקען,
און האָט צו איהם געוואונקען,
(ווי איהם האָט זיך געדאַכט)
מיט אויגען אויסגעגלאָצט און שטאַר —
די אמת'ע סימפּטאָמען
פון איינעם וואָס געפינט זיך אין געפאַהר
צו ווערען באַלד דערטרונקען . . .

קים פלעגט ער נעהמען עפּעס זאָגען,
פאַשווינדען פלעגט דער טעות,
און איטליכער (ניט אַכטענדיג די בגדים
וואָס הערר אראַנג פלעגט טראָגען)
האָט באַלד געוואוסט אַז דאָ איז —
אַ מאַלפּע בלויז בצורת אדם...

דערביי האָט דער פּראָפעסאָר
איהם אויסגעלערענט אַלע פּרטים
ווי מ'איז זיך נוהג רערגעלמעסיג
ביים עסען, ווען עס קומען געסט,
און ווי מע דאַרף געברויכען גאָפּעל־מעסער
לויט הלכות עטיקעט . . .
די אַבעזיאַנע
געוואָרען איז געוואוינט זאָגאַר,
צו רויכערען אַ טהייערע ציגאַר
(און דוקא פון האַוואַנאַ).

און זעהענדיג דעם סוחר אין אַ פראַק
אויף ערגעץ אַ באַנקעט,
בעטראָגענדיג זיך אמת פיין
מיט לייטישער מאַניער,
צי זופענדיג געשמאַק
אַ גלאָז שאַמפּאַניער וויין,
איהם האָבען אַלע שיער
געהאַלטען פאַר אַ'ן אויפגעקומ'נעם גביר
וואָס קויפט זיך איין
אין ד'הויכע פענסטער . . .

און קיינער ניט, זאָגאַר דער נעהנטסטער
פון זיינע שכנים, וואָלט פיעלייכט אין לעבען
געקענט דעם אמת אונטערשיידען,
ווען ס'וואָלט ניט אויף דער וועלט געגעבען
אַזאַ מין זאַך ווי ריידען . . .

דער אויסגעמענשעלטער אָראַנג־אוטאַנג

I.

אַ פאַרשער וואָס האָט לאַנג
באַרייזט די לענדער פון די האָטענטאָטען,
געבראַכט פון דאָרטען האָט אַ ווילדען
אראַנג־אוטאַנג,
וואָס איז געווען אַזוי געראָטען,
אַז איהם צו בילדען
געפּאַסט האָט דער געלעהרטער אַ בעשלום . . .

ער האָט איהם ראשית אויסגעקליידט
פון קאָפּ ביז פוס,
איהם אָנגעטהאָן אַ קראַגען און מאַנשעטען,
דערצו אַ'ן אנצוג
אַ'ן עלעגאַנטען און אַ נעטען,
מיט שיך לאַקירט און גלאַנציג . . .
און האָט אַ זייגער מיט אַ קייט
איהם אָנגעהאַנגען אויף דער וועסט.
דער כלל, ער האָט איהם
פאַרפּוצט אין האָניג און אין עסיג . . .

דאָס פרעירי הינטעל איז זיך סתם
פון יענעם קלאַס,
וואָס גאַנצע טעג לויפט פוסט־און־פּאַס
און לעבט פון גראָז
צי לופט, צי ווייס דער אַשמדאי פון וואָס . . .
ער האָט בטבע ניט קיין סם,
און אין דער אמת טראָגט ער ניט אַ האַס
צו קיינעם,
דאָך איהם געפעלט דער שפּאַס,
צו זיצען
מיט זיינע אַנגענעהמע שכנים
צוזאַמען,
און זאָגען איבער יעדען פוילע וויצען,
און שטעכעדיגע עפּיגראַמען . . .

אַזוי ווערט יעדע נאַכט,
אין יענעם אָרט פאַרבראַכט,
ביז ס'ווערט דער מזרח רויט
פון מאָרגען'ס ערשטע פלאַמען.
און כאָטש מען ווינשט איינאַנדער זיך דעם טויט —
דעריין ביי זיי איז
ניטאָ קיין שום חלוקי־דעות,
אַז זייער צונג מוז אַלעסדינג פאַר'סם'ען . . .

זיי זיינען אַלע אונצופֿריעדען,
און טענה'ן אַז די וועלט איז שלעכט,
און אַלץ וואָס איז פֿאַראַנען אויף דער ערד
לחלוטין איז ניט ווערטה
אַ שישקע,
אַ הוץ, פּיעלייכט, צו פּילען זייער קישקע . . .

די סאָווע קריטיקירט
דעם נאַכטיגאַל'ס געדיכט,
און זאָגט : דער וואַלד וואָס אַפּלאָדירט,
אַזאַ מין זינגען איז מגושם . . .
דען אויף דער ערשטער ליניע
דאַרף שטעהן די סאָווע מיט איהר **ג ר ו י ס ע ן** בליק
און שאַרפֿען פּיק . . .
דערביי פֿאַרקרימט זי איהר געזיכט,
און מאַכט אַ האַמלעט־מינע,
וואָס שפּאָרט שוין ווייטערע פּירושים . . .

די שלאַנג זיך דרעהט צוזאַמען אין אַ קנויל,
און גיפֿטיגט מיט'ן מויל . . .
די עופות
וואָס פֿליהען אין די הויכע שיכטען,
איז זי בכלל ניט תופס . . .
דאָך וואָלט זי אַלע בעלי־חיים,
אָהן אונטערשייד פֿאַרניכטען
ניט לאָזענדיג אפֿילו קיין שיריים . . .
און ענטוועדער זי קללה'ט, אָדער שפּאָט
פֿון מענשען און פֿון גאָט . . .

דאס פּרעירי־הינטעל, די שלאנג און די סאָווע

אין קאָלאָראַדאָ הערט מען אָפּט דערצעהלען,
אַז אויף דער פּרעירי אין די קליינע הייהלען,
געוואוינליך וואוינען
אין איין געזינטעל,
די פאָלגענדע פּאַרשוינען:
אַ פּרעירי־הינטעל
(אַ קליינער נפש עהנליך צו אַ ראַץ),
אַ קלאַפּער־שלאַנג געפילט מיט גיפט,
דערצו אַ גראָע סאָווע . . .

אין יענעם שעהנעם פּלאַץ,
זיצט אָפּ דער דרייבונד גאַנצע נעכט,
אין גרויסע שמועסען פאַרטיפט,
און לאַנד און לייט מיט גרויס הרחבה,
באַאורטהיילט און באַשפּרעכט . . .
און ווען אפילו די מחשבה
פון איינעם,
איז פון דעם אַנדערען'ס, אין אַלגעמיינעם,
פאַרשיעדען —
פאַראַן איז צווישען זיי אַ „צד־השוה" :

„איהר ברענגט אַ נוץ, גיט מילך און אייער —
„ס'איז טאַקי זעהר ריכטיג,
„מע דאַרף אייך נויטהיג, אָבער זייער
„פאַרדיענסט איז פיעל מעהר וויכטיג . . .
„איהר זייט פֿון פּראָסטען שניט . . . דאָס הייסט,
„אַז אַלצדינג וואָס איהר ווייסט
„איז אַרבייטען און טהאָן,
„און פּראָדוצירען און זיך געבען מיה,
„דאָך י ע נ ע פּראָפעסיאָן
„דאָס, שוועסטערקעס, איז קונסט און פּאָעזי . . .״

די קוה האָט (מעלה־גרה'נדיג איהר עסען)
גענטפערט אויף איהר לשון : —
„געפעלט אייך די פרינצעסין ? . . .
„מישטיינס געזאָגט, ווער ביסטו ? . . .
„דו פיקערקע אומזיסטע,
„דיין גאַנצע פּראַצע איז בלויז ווערטה אַ גראָשען.
„אָט זעהסטו, א י ך , וואָס גיב מיין ווירטה'ס משפחה,
„טאָג־טעגליך עמערס מילך געשמאַקע,
„וואָלט מיט אַ'ן אמת טאַקי
„געמעגט באַקלאָגען מיין מערכה . . .
„אַ וועטהאָג מיינע הערנער,
„מיר גיט מען האָבער־קערנער,
„און האַלט אין שטאַל און פּאַרטיג,
„און איהם, דעם תכשיט, כ'מיין דעם פּאָפּאַגאַי,
„די וואָליע שטאָפּט מען אָן מיט נאַשעריי,
„און פיטערט איהם גרויסאַרטיג . . .
„און פרעג : — וואָס האָט דער פוסטער פּראַנט
„געטהאָן — חוץ עסען פון דער האַנד ? . . . "

דער שטאַל־קנעכט האָט געהערט זיי ריידען,
און שאַרף געענטפערט ביידען : —
„איהר קריגט פיעל איהר זייט ווערטה.
„אַ פודעל — קען זיך קוליען אויף דער ערד,
„און מאַכען קונציגע העויות,
דער קלוגער פּאַפּאַגאַי איז
„אַ קינסטלער נאָכצוריידען וואָס ער הערט ;
„היינט זידעלט ער און שילט.
„און דאָס, פאַרשטעהט איהר, גילט . . .

די הוהן, די קוה און דער שטאל־קנעכט

(פריי פון ענגליש)

א הוהן האָט אויף איהר שפּראַך
אַזוי בעקלאָגט זיך פאַר דער קוה : —
„עס איז אַ שאַנדע און אַ שמאַך,
„ווי קאַרג און ווינציג
„איך קריג באַצאָהלט פאַר וואָס איך טהו.
„איך, טפשה־הוהן, בין גינציג
„און אַרבייט, און שטעל צו
„אַ רונדע איי אַ טאָג,
„און וואָס קריג א י ך ? — אַ קלאָג
„צו מיינע יאָהרען . . .
„אַ הייפעל קאָרען,
„אַ ביסעל אײנגעווייקטע קוואַטש . . .
„און ער, דער פודעל, דער יונגאַטש,
„וואָס האָט נאָך ניט קיין איינציג מאָל
„געלעגט אַ'ן איי, זאָגאַר
„ווען אייער זיינען אויפ'ן לויטה,
„ער לעבט אין וואוילטאָג ווי אַ האַרר
„און איז דער כל־זוכל,
„באַליעבט פון קינד און קויטה . . . "

פון אַלע לעכער און פון אַלע נעסטען,
און קומענדיג פאַר אַלע אַנד'רע קרואים,
געגומען תכף אויפשטעלען אַ רייהע
פון פאָדערונגען און פראָטעסטען . . .
א טהייל האָט אויפגעהויבען אַ געוואַלד :
זיי ווילען קודם כל,
אַז איינס פאַר אַלע מאָל
זאָל האָבען איטליכער פון זיי אַ דעה
ווי אַלע גדולים פונ'ם וואַלד . . .
אַ צווייטער טהייל (נאָך כבוד מינדער להוט)
האָט פראָסט געוואָיעט,
פערלאַנגענדיג צו וויסען :
אויב ס'וועט דער קלוב באַשליסען
צו געבען איטליכען געהאַלט,
און אויף דער עלטער — פענסיעס . . .
דער רעשט האָט גלאַט געהאַט פרעטענסיעס
פאַר וואָס מע גיט ניט עפעס צו געניסען . . .

דער כלל,
עס איז אין זאַאַל
געוואָרען אַזאַ בילען,
אַ מיאַוקען און אַ קוויטשען,
אַ סווישטשען און אַ קריטשען,
אַ קייכען און אַ פרייכען,
אַ שיפען און אַ זשומען,
אַז די וואָס זיינען דאָרט געקומען
מיט אמת־נאָבעלע געפיהלען,
געמוזט ממילא האָבען ווייכען . . .

אין אסיפה ביי די חיות

א גרופע פראָמינענטע טהיערען
באַשלאָסען האָבען זיך אָרגאַניזירען,
אום אויפצוהויבען דעם מאָראַל,
פון אַלע חיות איבעראַל,
און איבער פעלד און טייך
איז אויסגעשיקט געוואָרען גלייך
אַ צירקולאַר :

„געעהרטער האַרר,
„אַוואו איהר זייט,
„אין שפּיץ פון פעלז צי אין אַ גרוב,
„אין וואַסער צי אין וואַלד פאַרבאָרגען,
„פאַרפעהלט ניט קומען אין דער צייט,
„אין אָבענד אַכט אַ זייגער מאָרגען,
„זיך אָנצושליסען אונזער קלוב . . . "
געצייכענט : „אייער איבערגעב'נער שקלאַף,
„דער סעקרעטאַר, זשיראַף."
און זשוק און זשאַבע, קעץ און הינד,
און הערהערקעס און קראָליקעס און מייז,
און קליינע העהנדלאַך ערשט פון איי,
און פליעגען און אינזעקטען אַלערליי,
און נאָך אַזעלכע וואַזשנע ברואים,
אַהועקגעלאָזען האָבען זיך געשווינד,

און ביי די הינדוסטאַנער לייט
געוואָרען איז אַ וואָרט־געפּעכט . . .
און יעדער האָט זיך איינגעשפּאַרט,
אַז ער בלויז ווייס די ריכטיגקייט,
כאָטש טהיילווייז איטליכער גערעכט,
און אַלע זעקס צוגלייך פאַרנאַרט . . .

דער דריטער האָט געכאַפּט די מאָס,
פון דער צונויפגעדרעהטער נאָז,
און גאָר ניט קלערענדיג אַ סך,
אַרויסגעזאָגט מיט קלאָרער שפּראַך : —
„ניטאָ זיך וואָס צו גריבלען לאַנג,
„אַ׳ן עלעפאַנט איז ווי אַ ש ל אַ נ ג . . . ״

דער פיערטער פון די פילאָזאָפען,
האָט גראַדע אָנגעטראָפען
אַ׳ן אומגעלומפּערט גראָבע קני,
און האָט ערקלערט מיט ענערגי : —
„איהר זייט, במחילה, אַלע טעמפּ,
„אַ׳ן עלעפאַנט איז ווי אַ ד ע מ ב . . . ״

דער פינפטער וועלכער האָט דעם בוי
פון על׳פאַנט׳ס אויער אונטערזוכט,
און אויסגעפונען אַלץ געגוי,
געשריען האָט מיט כעס : „מיר דוכט
„ס׳קען זעהן דער בלינדסטער צווישען אייך,
„אַז ע ר איז צו אַ פ אָ כ ע ר גלייך . . . ״

דער זעקסטער האָט עקזאַמינירט
דעם כפול־שמונה׳דיגען עק,
און האָט גע׳פּסק׳עט אויפ׳ן פלעק : —
„אַ שאָד די צייט וואָס איהר פאַרלירט,
„מע ז ע ה ט עס דאָך ביים ערשטען ב ל י ק —
„אַ׳ן עלעפאַנט איז ווי אַ ש ט ר י ק . . . ״

די זעקס בלינדע און דער עלעפאנט

(פריי פון זאקס).

זעקס לייט פון ווייטען הינדו־לאַנד,
וואָס פלעגען זיך אויף אַלצדינג קליגען,
אַמאָל גע׳חלש׳ט האָבען קריגען
אַ ריכטיג בילד פון עלעפאַנט,
און זיינען איהם געגאַנגען ז ע ה ן ,
כאָטש אַלע זיינען בלינד געווען . . .

דער ערשטער האָט זיך אָנגעשלאָגען
אָן פעסטען רוקען פון דער חיה,
און באַלד האָט ער פאַר דער חבריא,
זיין מיינונג שטאָלץ אַרויסגעטראָגען : —
„דער ענין איז מיר איצט באַקאַנט,
„אַ׳ן עלעפאַנט איז ווי אַ ו ו אַ נ ד . . . "

דער צווייטער האָט אַ טאַפּ געטהאָן
דעם רונדען און פּאָלירטען צאָהן,
און פיהלענדיג דעם שמאָלען שפּיץ,
האָט ער אַרויסגעזאָגט מיט היץ : —
„די זאַך, רבותי, איז געווים,
„אַ׳ן עלעפאַנט איז ווי אַ ש פּ י ע ז . . . "

דער שליח מיט'ן עהרליכען געוויסען,
באַשלאָסען האָט באַדאַי
ער מוז
דאָ אויפ'ן שטעל קראַפּירען,
וועט ער דאָס פליישׁ ניט לאָזען ריהרען . . .
און ער האָט טריי,
און ווי אַ'ן עכטער ריטער,
אַ שטונדע נאָכאַנאַנד
געפּאָכטען ביטער,
אום אָפּצושטויסען די אַטאַקע
פון בעל־הבית' פּראָוויאַנט . . .

דאָך וואָס קען אויפטהאָן איינער
(זאָגאַר דער בראַווסטער גבור)
ווען איהם בעפאַלט אַזאַ געמיינער
און אָנגעשלעפּטער צבור ?
און אויסגעלאָזען האָט זיך טאַקי,
אַז אונזער העלד האָט צוקוקען געמוזט
מיט פייכטע ליפּען,
ווי די גנבים כאַפּען די געשמאַקע
און פעטע ריפּען
און עסען איף די בעסטע שטיקלעך ברוסט . . .

א ווײַלע איז דער קלוגער הונד
געשטאַנען און ניט קלאָר געוואוסט,
וואָס אייגענטליך ער האָט צו טהאָן אַצונד,
און דאַן . . . האָט ער דערמאָהנט זיך אָהן זיין שלונד
און האָט אַליין אַריינגעשלונגען,
וויפיעל איהם איז אַריינכאַפּען געלונגען . . .

א הונד בלייבט א הונד

(נאָך לאַפאָנטען).

אַ הונד וואָס איז געוועזן אַזוי דרעסירט,
אַז ער פלעגט פאַר זיין ווירטה
גאַנץ אָפט אין שליחות געהן
אַליין,
געטראָגען האָט אַמאָל פון קצב,
אַ קאָרב מיט פלייש בעלאָדען,
אין זיינע צייהן . . .
און כאָטש דער קיצעלדיגער ריח
פון גוטע שפייז, האָט דעם פקח
געיאָגט אין נאָז,
און פון זיין אַפּעטיט דער מצב,
געוועזען איז, אַ חוֹץ זיין שאַדען,
הלואי געזאָגט אויף יעדען קראַנקען —
האָט ער בעצוואונגען
דעם מינדעסטען געדאַנקען,
צו פעלשען אָן זיין בעל־הבית.
ווען פלוצלינג . . . פון אַ פלאַנקען,
איז אַ געזעמעל הינד אַרויסגעשפרונגען
און טוז !
געלאָזט זיך צו דעם פעטען ביסען . . .

און תיכּף האָט ער אָנגעהויבען געבען
אַ גאַנצע רייהע פון איבערזיכטען
מכּח „אונז׳רע״ פליכטען,
און מיט דעם אָנשטעל פון אַ קענער
און מומחה אין אַזוינע שטודיען,
געזומען האָט ער נודיען
מיט זיינע שפּאָגעל־נייע פּלענער,
און רק האָט ער געפּריידיגט . . .

די חוצפּה פון דעם יונגען גר,
האָט טאָג פאַר טאָג אַלץ מעהר
זיין צוהערער בעליידיגט,
ביז ער האָט דעם מאָדערנעם קלאָץ,
געענטפערט איינמאָל מיט אַ שטאָך: —
„מיין ליבער פריינד פון האָצע פּלאָץ
„(צי ווייס דער גוטער יאָהר פון וואַנען)
„איך בין שוין דורות דאָ פאַראַנען,
„און דו, ניט לענגער ווי אַ וואָך,
„און דאָך
„שוין ווילסטו געבען מיר לעקציאָנען . . .
„דאָך לאָמיר דיר דערמאָנען
„אַז כאָטש דו האָסט געכאַפּט דעם שניט,
„ביסט דו נאָך אַלץ קיין עירוב ניט,
„און ביסט לחלוטין
„מיט מיר ניט קיין מחותן . . .

דער טעלעגראַף־סלופּ און דער עירוב

אין אַ קליינשטעדטעלע אַ פרומען,
צוריק מיט יאָהרען לאַנג,
איז דורך אַ טראַף
גראַד אויסגעקומען,
אַ סלופּ פון טעלעגראַף,
צו האָבען פּאַר אַ קאָמפּאַניאָן,
אַ'ן אַלטען עירוב־שטאַנג . . .
און פריינד דעפּעשניק, דער געשייטער,
האָט שנעל געכאַפּט די סטרונע
פון זיין נאַאיווער שכונה,
און טאָג און נאַכט געקלאַפּט, פון „טראַדיציאָן"
און פון דעם עירוב'ס „הייליגער מיסיאָן"
און אַזוי ווייטער, אַזוי ווייטער.

און א י י ן מאָל האָט ער פּאַר זיין שכן
מיט היץ זיך אויסגעשפּראָכען,
אַז ער אַליין איז ע י ר ו ב דורך און דורך,
נאָר וויסענשאַפטליך רעפאָרמירט,
דאָס הייסט, אַ'ן עירוב וועלכער שפּירט
דעם שטורך
פון „פּראָגרעסיווען לעבען",

(עס איז אַ נס
וואָס ז'האָט זיך מיט'ן ביסען ניט דערוואָרגען)
און האָט גענומען שרייען
ווי אויסען זינען: —
„אוועק דו פרעכער פויגעל
„און לאָז מיין פּראַצע מיר אין רוה פאַרדייהען . . .
„אַ גאַנצען זומער האָט מיין אויגעל
„אין אַלע ווינקעלעך געשפּיאָנט,
„און ווען איך האָב געקאָנט
„אַ ניסעל ערגעץ־וואו דערטאַפּען,
„פלעג איך עס תיכף כאַפּען
„און רק איך האָב געזאַמעלט און געזאַמעלט...
„וואו האָסטו דאַן,
„דו קליינער שאַרלאַטאַן,
„דיין צייט פאַרבראַכט ?
„אוודאי אומגעפלויגען שלינג און שלאַנג ?"

דער פויגעל פון ניט עסען אָבגעשוואַכט,
האָט קוים אַרויסגעשטאַמעלט : —
„איך האָב געזוכט מיט מיין געזאַנג,
„דעם גאַנצען וואַלד צו געבען פאַרגעניגען,
„און קיינמאַל ניט קיין צייט געקריגען,
„צו געבען וועגען זיך אַ טראַכט . . . "

די וועווערקע און דער זינג־פויגעל

איין ווינטער אין אַ גרויסען פראָסט,
ווען ס'האָט אַ בייזער ווינד געבלאָזט,
איז אויף די הינטערפיסלעך,
אַ וועווערקע ביי זיך אין בוים געזעסען,
און האָט געקנאַקט אַ הויפען ניסלעך,
און מיט אַ גרויסען אַפּעטיט
געגעסען . . .
ווען אין דער מיט
פון איהר געשמאַקען קייען,
שפּרינגט צו אַ פויגעל, טרייסלענדיג פון קעלט
און זאָגט צו איהר מיט טהרערען : —
„איהר מוזט פאַרצייהען
„וואָס איך וועל אייער סעודה שטערען . . .
„איך וואָלט אייך בלויז געוועלט
„אַ פרעג טהאָן, אויב איהר קענט מיר באָרגען,
„אַ יאָדרע אָדער צוויי
„ביז מאָרגען אָדער איבערמאָרגען . . .
„שוין א מעת־לעת ווי כ'זוך און שנעע,
און קען צומאָל אַ קערען ניט געפינען . . .

די וועווערקע געוואָרען איז נערוועז . . .

„אַ האָהן, איך אַלע העהנער נאָר געזאָגט —
„אַ'ן אמת'ער קאַרוזאָ*) ווען עס קומט צו קרעהען —
„און האָב לחלוטין
„קיין טאַטען און קיין מאַמע ניט פאַרמאָגט,
„גאָר פשוט, ווייל איך בין
„געבאָרען פון — אַ ב ר י ה ־ מ אַ ש י ן . . . "

*) אַ בעריהמטער איטאַליענעשער טענאָר.

„אַ שלעפּער וועלכער געהט אויף אַלע פּיער . . .
„אָט זעהסטו, איך
„קען אָנרופען אויף גיך
„דעם נאָמען פון מיין זיידען,
„אַ גרויסער סאַן־בערנאַרד,
„(זאָל רוהען ער אין הינטישען גן עדן)
„און ווילסטו נאָך ? אָט וואַרט,
„איך וועל דיר אויסרעכנען אַ קייט
„פון יחוס, וואָס זיך שפּרייט
„ביז דורות אָהן אַ שיעור . . .
„דו אָבער, כאָטש פּרוביר
„מיר זאָגען ווי עס ה י י ס ט דיין פאָטער,
„איז ער אַ פּודעל צי אַ כארט ?
„און ווער קען וויסען דאָרט,
„ס'איז מעגליך אַז ער איז אַ קאָטער".

דער גאַס־הונד האָט דעם עק פאַרדריקט
און ניט געוואוסט וואָס אָפּצובילען,
ווי יענער דיכטער זאָגט, „זיך שטיל געשטיקט
„מיט מאַכטלאָזע געפיהלען,"
ווען פּלוצלינג איז פון הויף געקומען
אַ האָהן, און האָט גענומען,
ניט בעטענדיג, דאָס וואָרט : —
„איהר ביידע שפּאָרט,
„„זיך קריגען וועלכער פון אַייך צווייען,
„פון פיינערער משפחה איז געבאָרען;
„פון מיינעטוועגען מעגט איהר שטאַמען פון ניט גוטען,
„אָט דאַנקען גאָט בין איך געוואָרען,

דער מיוחס׳דיגער הונד און דער האָהן

אַ הונד אַ יחסן וועלכער האָט געקענט
באַווייזען מיט אַ דאָקומענט,
אַז ער שטאַמט אָפּ פון גדולים־הינט,
(אַ סברא אַז זיין יחוס האָט זיך אַזש געשפינט
פון יענע כלבים פול מיט טאַקט
וואָס האָבען ניט געטהאָן אַ ביל אַפילו,
ווען ד׳ערשטע אידישע קהלה
פון גושן איז אַרויס, מיט גאָלד באַפּאַקט) —
געהאַווקעט האָט מיט כעס
צום הונד פון גאַס,
אַ פּראָלעטאַריער, וואָס האָט איהם געפרעגט
מיט קאַמעראַדשאַפט, ווי איהם געהט,
(אויף הינטיש הייסט עס, איהם אַרומגעשמעקט
און מיט׳ן ווידעל שטאַרק געדרעהט) : —
„ווער ביזטו, דו פּאַסקודנער שרץ?
„ווער איז געווען דיין מאַמע?
„אַ צויג פון מאַרק מסתמא . . .
„און ווער דיין טאַטע?
„געוויס אַ שמאַטע
„אַזוי ווי דו, אָהן דרך ארץ,
„און אָהן אַ שום מאַניער,

„דער צוועק פון יעדען עוף און יעדען טהיער,
„איז בלויז אָן אַנדערע צו דענקען.
„אָט זאָלען זיי זיך אָפּלערנען פון מיר —
„איך פלעג מיין אייגעטהום צושענקען
„מיט אמת'ע נדבנות,
„דען פון מיין קינדהייט אָן איז
„געוועזן מיין אידעאַל,
„צו לעבען פאַר'ן כלל,
„און געבען איטליכען מיט פרייד" . . .

און רעדענדיג אַזאַ מיין שפּראַך,
(ער פלעגט דאַביי ניט טהאָן צומאָל אַ לאַך)
פלעגט ער פון זיך אַזוי באַגייסטערט ווערען,
אַז גאָר אַ סך,
פון די וואָס פלעגען הערען,
געוועזען זיינען גרייט,
צו שווערען
אַז ער פאַרדיענט אַ מאָנומענט . . .

האָט איהר אַזעלכען ניט געקענט ? . . .

דער שטרויס־פויגעל

א שטרויספויגעל וואָס האָט זיין גאַנצעס לעבען,
קיין מוטער־מענשען ניט געגעבען
די מעגליכקייט צו פליקען
אַ'ן איינציג פעדער'ל פון איהם,
וואו ער זאָל ניט בריקען,
און גרילצען אויף זיין בייזער שטים,
אַז דאַרמאָיעדניקעס ראַבירען
זיין האָב און גוטס איהם —
האָט אויף דער עלטער פלוצים
געביטען די מאַנירען . . .

ער פלעגט בעזוועגען אַזוי נאָבעל,
זיין גרויסען שנאָבעל
און שאָקלען אַזוי גרויסמוטהיג דעם קאָפּ,
אַז איהר האָט גלייך דערקענט דעם גביר
וואָס האַלט זיך בלויז פאַר „גאָט'ס קאַסיר",
דאָס הייסט, אַ פילאַנטראָפּ.
און ווענען ער פלעגט טרעפען,
באַלד פלעגט ער טהאָן זיין מויל אַ'ן עפען,
און מיט דעם זיסען טאָן פון בת־היענה
דערלאַנגען אייך אַזאַ מין טענה : —

דיביידע פלונית'טעם געפעלען,
אונ ער האָט גיך
בעצאָהלט אַ שווערען פּרייז
פאַר זיין גוט־הארץ:
זיין קאָפּ איז ניט געוועזען ווייס
און ניט געוועזען שוואַרץ,
נאָר גלאַט אַ גרויסער פליך...

עס זיינען זעכצעהן פריהלינגס אויפ׳ן פנים
געלעגען ;
די צווייטע איז געווען אַ זקנה
(דערפאַר האָט זי געהאַט אַ גרויס פאַרמעגען)

און יעדע פון דעם פּאָר
געוועזען איז מיט ליעבשאַפט צוגעטהאָן איהם,
און האָט ממילא איהם געזוכט צו מאַכען,
וואָס עהנליכער צו זיך אין אַלע זאַכען,
און צוליעב דעם,
געגעבען האָבען יעדע זיך אַ נעהם
מיט ענערגיע צו זיינע האָר . . .

די יונגע האָט געשמאַכט
צו האָבען-פּאַר אַ מאַן, אַ פראַנט
מיט לאָקען שוואַרצע ווי די נאַכט,
און האָט מיט-גרויס הנאה,
די גראַהע
בית־עולם־בלעטלאַך מיט דער האַנד
טאָג־טעגליך פון זיין קאָפּ געפליקט . . .

די אַלטע, וואָס האָט פאַנטאַזירט
צו זיין דער זיווג פון אַ גרייז
מיט ווייסע האָר בעציערט,
האָט איינציגווייז,
די שוואַרצע פעדעמלאַך געצוויקט . . .

דער טרייער מאַן פלעגט נעביך וועלען,

דער מאַן מיט די צוויי ווייבער

(פון תלמוד).

אין יעמען,
וואו יעדער מאַן קען זיך פאַרגינען
צו נעהמען
צוויי ווייבער אָדער מעהר,
און דאַרף דערצו ניט זיין קיין מיליאָנער
(איהר קענט די שעהנע זיטע,
עד היום נאָך געפינען
אין „סאָלט לעיק סיטי" . . .) *
געוועזען איז אַמאָל אַ מאַן,
אַ בן־ארבעים אונגעפעהר,
וואָס האָט געהייראַטה א געשפאַן
פון צוויי עקסטרעמען :
איין פרוי געוועזען איז אַ שעהנע
ביי וועמען

*) די הויפּט־שטאָדט פון דעם נאָרד אמעריקאנישען שטאַאַט יוטהאָ וואו עס געפינען זיך די מאָרמאָנען וועלכע ער־לויבען פיעל־ווייבעריי.

דערלעבען זאָל ער זיין אַ זונן....

און אונזער וואָרעם איז דערפון
געוואָרען שטאַרק געריהרט,
דערביי האָט ער געוואָרפען בליקען
צום הימעל,
ערוואַרטענדיג די שטערען זאָלען שיקען
צו איהם אַ קאָמיטעט,
מיט אַ געבעט:
ער זאָל זיי ניט פאַרשעהמען,
און קומען אַזוי גוט זיין נעהמען
זיין פלאַץ אין ד'הייכע קרייזען,
ניט ווייט פון דעם אוראַנוס . . .

דער קאָמיטעט איז ניט ערשיענען,
דאָך אין דעם וואָרעם'ס זינען
קיין ספק ניט פאַראַן איז
אַז פריהער־שפּעטער
וועט פון די שטערען אַ פארטרעטער
זיך מיט דער איינלאַדונג באַווייזען....

און אומר ועושה . . .
(מיר איז ניט קלאָר באַוואוסט
דורך וועלכען שפּיצעל)
האָט ערגעץ וואו דאָס פּיצעל
אַ פונק בעקומען.
און כאָטש עס איז געוועזען שפּעט,
איז ער געוועזן זיין אייגענער שטאַפּעט,
און האָט געטאַנצט פון קוסט צו קוסט,
פון בלאַט צו בלעטעל,
און וואו ער האָט געטראָפען,
אַ זשוק
וואָס האָט נאָך ניט געשלאָפען —
אַ מידע מוק
וואָס האָט געזוכט מנוחה
אין בעכער פון אַ מאָהן,
צי ערגעץ וואו אַ פרומע פליעג
וואָס האָט געמורמעלט שלעפעריג:
„בידך אפקיד רוחי" —
געוואוסט האָט יעדער באַלד פון דעם סעקרעט,
אַז ער איז פון היינט אָן
מיט מזל, אַ ק אָ מ ע ט . . .

דאָס פּובליקום,
האַלב וואַך און האַלב אין דרימעל,
האָט הארציג גראַטולירט.
און משה־רבינו'ס קיהעלע —
(אַ שטיל נאַאיווע בריאה'לע)
האָט צוגעבענשט אַז אין אַ יאָהר אַרום,

דער גליה־וואָרעם

א גליה־וואָרעם אַ קליינער,
איז איינמאָל אין אַ זומער־נאַכט אַ שעהנער,
געלעגען
פאַרבאָרגען אין דעם גראָז
און מיט פאַרדראָס
און קנאה,
געזעהן ווי סאַמע איהם אַנטקעגען,
געפינטעלט האָט אין הימעל'ס חופה,
אַ גרופּע
פון פינקעלדיגע שטערן,
אַרונטערשיקענדיג אַ רעגען
פון דינע
און זיסע שטראַהלען —
און איהם איז איינעפאַלען,
אַז ער זאָל אויך
פּרובירען ווערען,
ווי יענע אין דער הויך...
און אויב דער צעטעל
פון סאַמע גרויסע
איז שוין פאַרנומען,
דאַן וועט ער ווערען אַ פּלאַנעטעל...

„און ווען עס איז אין אויל אַ דוחק,
„איז רעכט מיט קעראָסין . . .
„זאָל זיין אַ ביסעל רויכיג,
„דאָך קנויט בלייבט קנויט,
„און לייכט אפילו אין דער נויט . . .
„דו אָבער טאַקי
„מעגסט ווערט זיין שווערע מזומנים,
„דאָך ווען ניט מ י ר דלפנים,
„וואָס זיינען דיך מיט אונזער שיין מזכה,
„ביי ליכטלעך־בענשען,
„וואָלסט דו אַצונד אין שראַנק געוועזען,
„צווישען די געשיר
„און קיינער וואָלט ניט אַזאַ ווערזען
„געמאַכט פון דיר,
„און דיך אַרויסגעבראַכט פאַר מענשען . . . "

„און ווען איהר וואָלט
„געוועזען אין אַ לאָמפּ פון צין שטאָט גאָלד,
„וואָס פאַר אַ חן וואָלט איהר געהאַט ?
אַ חוץ דעם גלאַט
„באַדאַרפט איהר בענשען גומל,
„וואָס איהר זייט לויז
„פון רויך און פון געשטאַנקען,
„און מ י י ן זכות בלויז
„האָט איהר דאָס שמעקעדיגע בוימעל,
„און אַייער שעהנע פלאַם צו דאַנקען . . . ”

„די קנייטלאַך, שטאַרק געקרענקט פון די קאַפּוירע
און חוצפה'דיגע רייד,
געוועזען זיינען לכתחילה גרייט,
צו מאַכען פון דעם גביר אַ תל,
נאָר, ווי דער שטייגער, האָט די מורא
זיי צוגעדריקט די קעהל . . .

דער „שמש” אָבער האָט דעם גאָלדענעם באַיבאַק,
דערלאַנגט אַ פּסק : —
„בלויז דאָ ביי אַייך,
„בעדאַרף מען גאָלד צו ווערען
„מיט לייטען גלייך . . .
„אין יענע ערטער,
„וואו מען באַגנוגענט זיך מיט צין,
„איז אונזער מין,
„געליעבטער און געעהרטער
„ווי דו, מיט דיינע רייכע רעהרען . . .

דער גאָלדענער חנוכה־לאָמפּ און די קנייטלעך

אַ גאָלד־לאָמפּ וועלכער איז
גענויים
(לויט זיין געוויכט)
געוועזען ווערט אַ קאַפּיטאַל,
און אָנגעפילט מיט שמן־זית
געשטאַנען איז אום חנוכה אין זאַאַל,
אַרומגערינגעלט פון בני־בית,
און האָט געפלאַקערט מיט אַ העלען ליכט . . .

דעם לאָמפּ'ס געזיכט
האָט זיך פון נחת אַזש געשמאָלצען,
און ער האָט מיט אַ טאָן אַ שטאָלצען,
נגידיש־ברייטלאַך,
געווענדט זיך צו די קנייטלאַך : —

„אַ נו קבצנים,
„עס לוינט זיך דאָך הפנים,
„צו שאַרען זיך אַרום אַ קצין
„(איהר דאַרפט ניט אַזוי חוצפה'דיג מיר גלאָצען)
„דען בלויז דורך מיר געוואָרען זייט
„איהר לייט,

דער סאָסנע־שטאַם וואָס פלעגט ניט רעדען גערען,
אונ פלעגט געוועהנליך איבערלאָזען
דאָס פלוידערען צו בלעטער און צו גראָזען,
האָט ניט געקענט איהם לענגער הערען,
און איהם געזאָגט מיט צאָרן: —
„כמדומה לי, אַז פאַר־אַ־יאָהרען,
האָסט דו אונז אַלעמען ערקלערט,
„אַז וויינאַכט איז אַ יום טוב אַ׳ן אַנטיק,
„און דו וואָלסט עס געהאַלטען פאַר אַ גליק,
„ווען דיר זאָל זיין בעשערט
אַ וויינאַכט־בוים צו ווערען . . .
„דו אָבער קענסט אונז מעהר ניט נאַררען,
„מיר וויסען דיינע שטוקעס,
„דיך אַרען,
„ניט וויינאַכט און ניט סכות
„דיין גאַנצער קוק איז,
„צו שפּיעלען ערגעץ וואו אַ גרענדע
„און אין די אויגען זיך צו ווארפען,
„און ווען דו זעהסט אַז סכות איז צו ענדע
„און אידען וועלען דיך ניט דאַרפען,
„איז רעכט ביי דיר דעם יוזל דינען,
„אַבי מען זאָל דיך נאָר באַמערקען . . .
„ווער וויסט צו דו וועסט ניט אַמאָל געפינען
„אַנייעם אויפטהו ערגעץ וואו ביי טערקען? — ״

דער פרומער סאָסנע־צווייג

אַמאָל אין אַ פֿאַר־סכות נאַכט, אין וואַלד
ווען די לבנה האָט געשטראַהלט
האָט איינער פון די סאָסנע־צווייגען,
גענומען זיינע שכנים איבערצייגען,
אַז ס'איז ניטאָ אַ שענ'רע זאַך
ווי, ווערען אָפּגעהאַקט אויף סכך . . .
און ער האָט מיט מליצה־שפּראַך,
געמאָלט
די שמחה וואָס ער וואָלט
אַרויסגעוויזען,
ווען ער וואָלט פון דער סוכה'ס דאַך
געהערט,
ווי אונטען זינגט מען די „אושפּיזין",
און וואָלט געזעהן דאָס שעהנע בילד
פון פרומע אידישע געזיכטער,
מיט ביבליש־לאַנגע בערד . . .
(דאָ האָט זיך, ווי ביי אַלע גרינע דיכטער,
זיין אַיינבילדונג אַזוי צושפּיעלט,
אַז ער האָט פון התפעלות אַזש געקנאַקט
און זיך פאַרהאַקט . . .)

אין נעמען און אין צונעמען אָהן צאָהל,
גענומען האָט ער אויפ'ן קול,
זיך זידלען ווי אַ רוסישער פעלדפעבעל,
און מאַכען עפּר־ואפר,
פון יעדען ספר
און יעדען טאָם,
ביז ער האָט אַ לאַ סדום,
געגאָסען מיט אַ שטראָם
פון פעך און שוועבעל,
אויף אַלע שריפטשטעלער אין איינעם . . .

די שכנים
געוואָרען זיינען אָנגעפילט מיט פחדים,
און האָבען שווייגענדיג געוואַרט,
דער וואָרט־וואולקאַן זאָל ווערען צוגעשפּאַרט . . .
ביז זיי געטרייסט האָט אַ געלעהרטער
אין לייוונטענע בגדים : —
„איהר שרעקט זיך ניט . . . די איינצ'גע זאַך
„וואָס ער פאַרמאָגט איז ש פ ר אַ ך . . .
„און ער באַשימפּפט אייך סתם
„כדי צו קענען אויסגיסען זיין ים
„פון פוסטע ווערטער . . . "

געשטאַנען איז מען רוהיג אין שערענגע
און ניט געמאַכט קיין קריעג.
מע פלעגט זיך טהאָן אַביסעלע אַ רוק,
אַ קאַפּעלע אַ דריק,
און מ'האָט זיך אויסגעמיטעלט שטילערהייד,
אַבי ניט מאַכען קיין גערייד . . .

נאָר איינער צווישען זיי —
אַ גראָבער לעקסיקאָן,
וואָס האָט מעהר פּלאַץ פאַרנומען,
ווי אַ מזומן
פון בייכיגע מחברים,
און איז געשטאַנען אויבען־אָן,
אַלס ראש המדברים —
געהאַלטען האָט אין איין געשריי,
אַז ער ווערט קראַנק
פון דעם געדראַנג,
און קען זיין אָטהעם כאַפּען קוים . . .

און איינמאָל ביי דער נאַכט,
האָט ער געמאַכט
אַ „ויצעקו",
אַז איינער פון די „עלענדע פּאָעטען",
צי פון די „מיזעראַבלע פילאָזאָפען"
וואָס נעהמען צו אומזיסטען רוים.
האָט כלומרשט אָפּגעטרעטען
זיין לינקע פוס ווען ער איז אַיינגעשלאָפען . . .
און זייענדיג אַלס ווערטערבוך אַ בקי,

דער לעקסיקאָן וואָס זידעלט זיך

אין אַלמער אויף דער זעלבער שורה
צונויפגעשטעלט געווען זיינען ספרים,
אין אויסזעהן און פאָרמאַט
פאַרשידען,
דער איינער רייך, דער צווייטער אָרעם,
דאָך לעבענדיג אין איין חבורה
אין פריינדשאַפט און אין פרידען . . .
אַ לעדערנער אַריסטאָקראַט
פאַרפוצט מיט זילבער־העקלעך,
האָט אויף דער רעכטער האַנד
געהאַט
אַ בירגערליכען לייווענט־באַנד,
און אויף דער לינקער האָט אינטים
געטוליעט זיך צו איהם,
אַ פּראָלעטאַריער גאָר אָהן דעקלעך . . .
און איינער וואָס האָט אויסגעזעהן מסוכן,
און קרוע־בלוע אַרום ראַנד,
(דאָך פול מיט אינהאַלט און טאַלאַנט)
האָט אָנגעלעהנט זיך אָן אַ גאָלד'נעם רוקען . . .

און כאָטש די שאַפע איז געווען אַ'ן ענגע,
און קוים פאַר אַלעמען גענוג,

וואָס ער, דער ענדיק, לאָזט אַרויס,
פאַרהילכענדיג דאָס גאַנצע הויז . . .

דעם פויגעל האָט עס קוים געאַארט,
און ער האָט מיט אַ פייף,
דעם ענדיק אָפּגע׳סילוק׳ט : —
„דו מעגסט זיך האַלטען שטייף,
„און פּאַנעווען
„ווי לאַנג דער בעל־הבית בעוויליגט . . .
„דאָך וואָרט —
אַ טאָג פאַר פּסח וועט ער קלאָר
„דיר ווייזען,
„פאַר וואָס ער פלעגט דיר שפּייזען,
„און פילעווען און שאַנעווען,
„פאַר דיין צובראָכענעם טענאָר,
„און דיינע „האָלדערשע" מאָטיווען,
„צי בלויז פאַר דיינע גריווען...

וואָס ער פלעגט זינגען,
געווען ביי די בני־בית אָנגענומען,
און „האָלדער" איז געקומען
צום שלום,
אַז אין זיין שעהנער שטים,
אודאי מוז
געפינען זיך אַזוי־וואָס
וואָס גיט די צוהערער גענוס,
און אַלע זיינען זיינע בעלי־חובות . . .

איהר קענט זיך מעלדען, שוין ממילא,
אַז ווען מע פלעגט איהם שטאָפּען
אין האַלז די טהייערסטע אכילה,
געוועזען איז ביי איהם
קיין טראָפּען
פון צוויפעל ניט אפילו,
אַז דאָס איז פאַר זיין כ ל י . . .

און איינמאָל נאָך אַ גרויסען פריהשטיק
געוואָרען איז דער ענדיק בגילופין,
און האָט צו טראַכטען אָנגעפאַנגען
אַז דער קאַנאַריק (וואָס האָט זיך בעגאַנגען
מיט קערענדלאך צוויי־דריי)
זעהט אוים משונה אָרעם
און נישטיג,
און אַז זיין גאַנצע טרילעריי,
שטעהט נידריגער אויף הונדערט שטופען,
פון יענעם „תרועה־שברים"

דער ענדיק און דער קאַנאַרעק

אַ גרויסער פעטער ענדיק
וואָס איז געווען ניט מעהר פאַרשטענדיג
ווי אַלע פון זיין מין,
האָט איינמאָל אין
די טעג פון ניסן,
אין הויז אַרומגעשפּאַצירט
מיט גדלות, מעשה בעל־הבית,
און מיט דער מינע
פון אַ באַריהמטען ווירטואָז,
פון צייט צו צייט טראַקטירט
די הויז־לייט מיט זיין זיסען
און חנו'דיגען קול נגינה,
און מיט זיין „שטייגער" איינגעלעגט דעם דאַך...

און כאָטש זיין דרעהדלען אויף חזנ'יש,
איז פון האַרמאָניש
געוועזען אַזוי ווייט, ווי טאָג פון נאַכט —
געלאָזען האָט מען איהם געמאַך...
דען נעהמענדיג אין אַנבעטראַכט
די שמאַלץ
וואָס ער וועט ברינגען,
איז אַלץ

און צו דער עלטערער געזאָגט: — „מאַדאַם,
„אויב איהר ווילט זיין מיט אונז עגאַל,
„דאַן זאָל איך וואויהל באַקומען,
„איך האָב נישט כלל
„דאַגעגען . . .
„די וועלט איז פאַר אונז אַלעמען געראַם.
„די היהנער מעגען
„פון מיינעטוועגען,
„זאָגאַר זיך צוקלעפּען אַ רויטע קאַם . . .
„דאָך מאַכט באַקאַנט צו אייערע פריינדינען,
„זיי זאָלען ניט באַגינען
„פאַרגעסען אויפשטעהן קרעהען,
„דען היהנער וואָס באַשטעהען
„אויף פריווילעגיעס פון אַ האָהן,
„בעדאַרפען אויך זיין אַרבייט קענען טהאָן.

„גיטאָ קיין חילוק פון געשלעכט ! "
„מיר ווילען העהנער־רעכט ! "
און „ניעדער מיט דער מאַכט
פון זכר " . . .
ס'איז זעלבסט פערשטענדליך,
אַז קיינע האָט ניט מעהר געמאַכט
דעם מינדעסטען פערזוך
צו לעגען אַ'ן איינ־איינציג איי,
און בריהען איז ביי זיי
געוועזען לא יזכר . . .
און ענדליך
בעשלאָסען האָבען פעסט
די דאַמען פון דעם שטייג,
דעם האָהן צו שיקען אַ פּראָטעסט,
און צווינגען ער זאָל נאָכגעבען דעם סטרייק . . .

און צוויי באַיאָהרטע היהנער
געגאַנגען זיינען
אויף גאָט'ס באַראָט
זיך אויסצו'טענה'ן,
מיט קוקורעקו דעם „דעספּאָט"
דעם „עגאָאיסט" און „ניט־פאַרגינער"
(נאַטירליך האָט מען ניט פאַרגעסען
זיך קודם אויספּוצען קאָקעט,
און פיער מעת־לעת'ן
געאַרבייט האָט מען אויף דער טואַלעט)

דער האָהן האָט שעהן זיי אויפגענומען,

דער סטרייק פון די היהנער

אַ ראַבע הוהן איז אויפגעשטאַנען
איין מאָרגען אויף דער לינקער זייט,
און האָט אויף הויכע טענער
גענומען שרעקליך
פערדאַמען
די נידערטרעכטיגע טיראַנען
מיט רויטע קאַמען,
וואָס הערשעווען אַזוי פאַרשייט
און שטרענג
און פיקען אויף די בעסטע ברעקלעך
און לאָזען פאַר די הוהן אַ קרענק,
אַ חוץ דעם וואָס זיי זיינען ממש
פיעל ערגער נאָך ווי פאָליגאַמיש ...
און דאָ האָט זי דערצעהלט פאַרברעכען,
וואָס איך, דער פאַבעל־שרייבער, רעכען,
אַז ס'איז ניט נויטהיג אייך צו שילדערן ...

איהר רעדע האָט געהאַט
דעם גיכען רעזולטאַט,
אַז אַלע אין קאַטוך
גענומען האָבען פילדערן : —

זיך צוגעפּאַסט
צום נייעם לאַנד'ס מאַניערען.
„איך האָב" — פלעגט זי ערקלערען —
„דאָס לאַנד, די לופט, די ספּערען . . .
„דעם היגען איינפיהר, און די היגע תורות,
„דען איך בין ניט מסופק
„אַז אַלצדינג היע קאַפּויר איז,
„דערפאַר — האָט זי געענדיגט מיט קוראַזש
(און שטאָלץ געוויזען אויף איהר פּופּאק) —
„האַלט איך זיך פעסט אָן היימישען באַגאַזש . . ."

אַ קלוגער פוקס האָט ניט געקענט
פאַרדייען אַזאַ'ן אַרגומענט
און איהר געזאָגט : „ווען איך
„וואָלט ניט געוואוסט
„אַז דו האָסט קומען דאָ ג ע מ ו ז ט ,
„וואָלט איך געהייסען דיך אויף גיך
„אַריבערקרויסקען זיך צוריק,
„און געהן מיט גליק
„אין דיינע סביבות . . .
„כ'האָב מורא אַז דיר פעהלט אַביסעלע עניוות . . .
„און אויף דיין פּעקעל פון דערהיים
„ניט לעג קיין גרויסע חשיבות,
„דען לאָמיך דיר פאַרטרויען אין געהיים
„אַז דער קלימאַט האָט היע אַ מאָדנע פּעולה,
„און די וואָס זיינען ד אָ ר ט געוועזען העלדען
„אָפט ווערען — מיט רעספּעקט צו מעלדען —
„אין גאַנצען דאָ מכולה."

די חיה־עמיגראַנט

איהר האָט געוויס געהערט פון אייער רבי'ן
אַז דאַן ווען משה האָט געגעבען
די טהיערען אַ באַפעהל,
צו קומען אין מצרים שנעל
(אום פרעה'ן צו באַשטראָפען
און אַנגעלאָפען,
באַשעפעניסען זיינען אַלערהאַנד,
פון מעריב און פון מזרח־לאַנד,
פון דרום און פון צפון —
געקומען איז אַ חיה־עמיגראַנט
וואָס האָט געשלעפט,
צום נאָפעל אַנגעשנורט,
אַ גרויסע גרודע פון דער ערד,
צו וועלכע זי איז פון געבורט
געוואַקסען צוגעקלעפט ..

עס ווערט
פון יענער חיה אין מצרים
דערצעהלט דער אַנעקדאָט עד היום,
אַז זי פלעגט אומגעהן אין די גאַסען,
און חוזק'ען און שפאַסען
פון איהרע קאַמעראַדען און קאָלעגען,
די טהיערען,
וואָס האָבען פון דרך־ארץ וועגען
(ווי ס'איז געהעריג פאר אַ גאַסט)

„נאָר גלאַט,
„עס וואָלט געווען פאַר מיין מ אָ ג ע ן
„און פאַר מיין ב י ת ־ ה ב ל י ע ה ,
„אַ ח ר פ ה און אַ ש אַ נ ד ,
„אַ שעפּס צו האָבען ביי דער האַנד,
„און זיך ניט אָנעסען ביז זאַט . . . "

און איז געוואָרען שנעל ערפילט ;
און ס'איז געווען אַ שעהנעם בילד
צו זעהן די ווילדע דעלעגאַטען
זיך זאַמלען פון פאַרשיעדענע קלימאַטען,
צום פרידליכען סענאַט . . .

און גלייך אויף מאָרגען אין דער פריה,
איז שוין געוועזען אַ „ויהי" :
אַ יאַגואַר
האָט אָהן שום טענות און פּראָצעסען,
זאַגאַר
ניט פרעגענדיג אַ ראַטה,
אַ'ן אונשולדיגע לאַם צופליקט,
און אויפגעפרעסען . . .

ס'פארשטעהט זיך, אַז מע האָט נאָך איהם געשיקט.
זיין תשובה אָבער איז געווען מיט טאַקט : —
„איהר האָט פארגעסען אז אין דעם קאָנטראַקט,
„געוואָרען איז אַ פּונקט אַריינגעזעצט,
„אַז דאָרטען וואו דער כ ב ו ד ווערט פאַרלעצט . . ."

דער פּראָקוראָר (אַ ווילדע קאַץ)
האָט אין דעם מיטען זאַץ
דעם אָנגעקלאָגטען דורכגעהאַקט : —
„די לאַם האָט, הייסט עס, דיך באַליידיגט ?"
„אַ, ניין, — האָט זיך דער יאַגואַר פאַרטהיידיגט —
„זי איז געווען אַ שטילע בריאה,
„און ניט געוואַגט אַ וואָרט צו זאָגען . . .

עהר־געפיהל בײַ חיות

דער ווייסער צפון־בער
(ליצנים האָבען זיך פאַרטרויט
אַז ער
איז דאַן געװען אויף גרויסע צרות)
געוואָרען איז פון העלער הויט,
מיט באַרעהערציגקייט געפילט
און האָט גע׳דרש׳ט ווייך און מילד
„אין אַלע נאָרעס
„און אַלע הייהלען
„ווי נויטהיג ס׳איז צו וועהלען
„אַ טריבונאַל,
„וואָס זאָל ענטשיידען אין אַ פאַל
„ווען איין טהיער וויל דאָס אַנדערע פאַרלענדען,
„נאַטירליך, מיט דעם תנאי
„אַז דאָרט וואו ס׳איז דאָס ע ה ר ־ ג ע פ י ה ל נוגע
„מעג יעדער פריי
„געברויכען זיינע צייהן
„און דאַרף צו קיינעם זיך ניט ווענדען,
„צי פרעגען אימעצען אַ דעה . . .

דער פלאַן געפונען האָט ביי׳ן עולם חן,

„איך וואָלט אין לעבען ניט פאַרביטען
„אַ'ן איינציג בלעטעל אַנטיקוואַריש,
„פאַר הונדערט זייטען
„פון די וואָס שרייבען כלומרשט נייעס,
„און מאַכען אין דער אמת זיך בלויז נאַריש
„ניט ווישענדיג פון זייער חיות . . . ״

אַ קלוגער קאַמעראַד,
דערצו אַ שטיקעל ליץ,
האָט לאַכענדיג זיך צוגעהערט.
„מיין ווירדיגע פריינדין״ —
האָט ער פון איהר געיעקט —
„כ'האָב מורא אַז דו האָסט מעהר זינן,
„פאַר ד'אַלטע חלב־פּעט'ס
„וואָס אויף די בלעטער איז פאַרטריפט,
„ווי אויף דעם אינערליכען ווערטה,
„וואָס ליעגט פאַרשטעקט
„אין זייער שריפט . . .
„דען דיר אין דר'אמת שמעקען
„נאָר אייגענטליך די שימעל־פלעקען . .
„און ווען דו וואָלסט די זעלבע ביכער
„געזעהן ערשט ניי פון דרוק אַרויס,
„דאַן בין איך זיכער,
„זיי וואָלטען ניט געהאַט ביי דיר קיין חן . . .
„דען אויף זיך גריבלען האָסט שאַרפע צייהן,
„דאָך קומט עס צום פאַרשטעהן —
„פאַרמאָגסטו נאָר אַ קעפעל פון אַ מויז . . .

די מויז און די אלטע ספרים

אַ מויז וואָס האָט זיך אויפגעהאַלטען
אַרום די שפּאַלטען
פון אַ געפילטען ביכער־שראַנק,
און איז געוועזן באקאַנט,
מיט יעדער פאָליאַנט
און יעדער מינדעסטער בראָשורע,
פון יאָהרען לאַנג צוריק —
האָט מיט אַמאָל געקריגען דעם געדאַנק,
צו אונטערציהען — ווי מע זאָגט — די שורה,
און מאַכען אַ פאַרגלייכענדע קריטיק
צווישען איין בוך און אַ צווייטען
(און ווי איהר ווייסט, באַדאַרף מען דאָך ניט פיעל,
און ווער עס וויל,
קען אָהן אַ שום זיך גרייטען
אַ צווייטער ב ר אַ נ ד ע ס ווערען).
ז'האָט גענומען ברייט ערקלערען: —
„ווען איהר ווילט האָבען אמת'ן געשמאַק,
„דאַן וואַרפט אַוועק מיט האַק און פּאַק,
„די ביכער וואָס מע רופט מאָדערן,
„און קעהרט זיך צו די ספרים פון פאַרצייטען . . .
„אָט פרעגט ביי מיר אַ ראַטה :

האָט ער גענומען אויסגראָבען די ערד
און האָט געאַרבייט טעג כסדר . . .
דאָך דאַמאָלס ליידער,
גע‌האַט האָט ער חרטה —
דען פון דעם ק ל יי נ ע ם שטראָם דעם קלאָרען,
איז בלויז געוואָרען,
אַ ג ר ו י ס ע פלאַכע ב ל אָ ט ע . . .

דער שמאָלער שטראָם און דער בויער

אַ וואַסער־שטראָם, אַ קלאָרער ווי קריסטאָל
נאָר זעהר שמאָל,
איז דורך אַ פעלד געפלאָסען
און ווער עס האָט גענאָסען,
דעם קיהלען זילבער טראַנק,
פלעגט איהם גענוג ניט לויבען קאָנען,
און זעהר לאַנג
דעם קוויקעדיגען טעם דערמאָנען.

דער אייגענטיהמער פון דעם פעלד,
אַ פּראָסטער חי וקים,
האָט אָנגעקוואָלען וואָס די וועלט
זיך לאָבט מיט זיינע מים
און האָט אַזוי געקלערט : —
אויב ס'האָט דער שטראָם אַזאַ מין ווערטה,
ווען ער איז בלויז די גרייס אַ שפּאַן,
וואָלט זיין אַ גוטער פּלאַן,
איהם גאָר פערוואַנדלען אין אַ טייך.
און טאַקי גלייך

„ס'איז בלויז געווענדט
„אָן דעם טאַלענט
„צו קענען בלישטשען און געפעלען . . .
„און א ו נ ז ע ר א י י נ ע ר,
„וואָס איז אַ ד י מ ע נ ט ב ל ו י ז לְ פ נ י ם,
„געפינען גיכער וועט בעלנים,
„וואָס ווען
„איהם טראָגען אויף די פינגער,
„ווי איהר, די ע כ ט ע עדעלשטיינער,
„ווייל אונז, פארשטעהט איהר, קען מען ק ו י פ ע ן
ג ר י נ ג ע ר"...

אַ'ן אויסטער האָט אין ים
געמאָזועלט צי געפּאַקט,
און האָט איהם אויף דער וועלט געבראַכט . . .

דער דימענט ווידער, האָט דערקלערט
פאַרקעהרט —
אַז מיט דעם פערל'ס צניעות'דיגער פּראַכט,
און זיינע צערטליכע קאָלירען,
קען קיין יואוועל ניט קאָנקורירען . . .

אַ דימענט־גלאָז (אַ ביליגער פּראָדוקט,
וואָס האָט דעם כלומרשט'דיגען פינקעל,
פון אמת'ע תכשיטין,
און אַ בעל־העזה נאָך דערצו איז)
האָט אין דעם שופלאָד־ווינקעל
אַוואו ער איז געווען פאַררוקט,
פאַרדראָסען דאָס געשפּרעך
(בעזונדערס די עניוות פון דעם שמועס)
און ער האָט פרעך
אַריינגעפּלאַצט אין מיטען : —

„כ'האָב מורא שטאַרק
„אַז איהר, רבותי, ביידע זייט,
„שוין לאַנג אַראָפּ פון מאַרק . . .
„אין אונזער צייט,
„באַדאַרף מען אין דער ערד ניט ליעגען,
„צי פּ אָ ק ע ן אָדער מאָזלען קריגען,
„כדי צו ווערען אַנערקענט . . .

דער פּערל, דער בּריליאַנט און דער דימענט־גלאַז

אַ פּערל האָט מיט אַ בּריליאַנט,
אַמאָל געטראָפען זיך בּיינאַנד,
אין א י י ן קאַמאָד,
און איטליכער פון בּיידען,
מיט אמת׳ע התפעלות,
בּאַטראַכט פון צווייטען האָט
די גרויסע מעלות.

דער שטילער פּערל האָט בּעשיידען,
דעם אבן־טוב געלויבּט,
און זיך געוואונדערט איבּערהויפּט
וואָס נאָך אַזוי פיעל יאָהרען
פון פינסטערען און טיעפער ערד,
און זיין פון לופט און ליכט בּאַרויבּט,
איז ער אַן עדעלשטיין געוואָרען,
וואָס האָט אַזאַ געהויב׳נעם ווערטה.
אויף זיך אַליין, האָט ער געזאָגט,
אַז ער איז גראָ און מאַט,
און חוץ דעם קומט ער גלאַט
פון פּראָסטען שטאַם:

„דער צווייטער האָט זיך ניט געבראָכען
„דעם קאָפּ אַ לאַנגע צייט —
„ער האָט געשאָסען גלאַט
„אויף גאָט׳ס באַראָט,
„און נ אָ כ ׳ ן שיסען ערשט, מיט קרייד
„געמאַכט אַרום דער קויהל אַ ראָד,
„ביז זי האָט אַקוראַט
„אין סאַמע מיטען זיך געפונען,
„און ער ממילא האָט די וועט געוואונען„ . . .

„אויב איהר ווילט וויסען״ —
האָט צוגעלעגט דער דובנער לאַפּאָנטען —
„פּונקט איך ווי יענער פּאַן
„ביים שיסען . . .
„ערשט ווען
„איך האָב אַ משל — דאַן,
„געפין איך אוים דעם „נמשל״ אָדער „דרוש״,
„און טרעף ממילא גלייך אין ציעל אַריין . . . ״

. . . .

איהר זעהט אַלזאָ בחוש
ווי לייכט אַ פאַבעל־דיכטער איז צו זיין . . .

„די וואונדערם

„פון זייערע געיעגען,

„און ריהמען זיך בעזונדערם,

„מיט זייער שארפען בליק,

„און זייער פעסטען האנד —

„באשלאסען האבען דורך א וועט

„ענטשיידען,

„ווער פון זייביידען

„אין שיסעריי איז מעהר געניט,

„און אבגערעדט,

„אז ווער עס וועט

„פאר הונדערט טריט,

„א צירקעל טרעפען אין דער מיטען,

„זאל בלייבען אונבאשטריטען,

„דער אנערקענטער העלד . . .

„דער ערשטער, קודם כל האט אנגעשטעלט

„מיט גרויס הכנות דאס געוועהר,

„דאן, האלטענדיג דאס אויג צום רעהר

„אויף איניגע מינוט,

„האט ער געציעלט זיך אזוי גוט,

„אז על פי דין

„און יושר, האט די קויהל געזאלט

„אודאי געהן אהין,

„אוואו דער פריץ האט געוואלט . . .

„דאך קויהלען האבען א קאפריז,

„און די צו־להכעיס׳ניצע איז

„אין גושן אזש פערקראכען . . .

א פאבער וועגן פאבלען

רב יעקב קראַנץ (דאָס הייסט
דער דובנער מגיד) ווי איהר ווייסט
געוועזען איז באַקאַנט,
מיט זיין עילוי'שען טאַלאַנט
צו זאָגען קונציגע משלים,
און איינער האָט אַמאָל איהם,
געבעטען אויסזאָגען דעם סוד,
ווי ער געפינט אַ משל אַזוי פלינק,
צו יעדען פסוק אין תנ"ך,
און האָט פאַר יעדע זאַך
אַ גרייטען אַנעקדאָט.

דער מגיד האָט געענטפערט מיט אַ לאַך :
„איך קען עס אייך ערקלעהרען גרינג,
„דען טאַקי גראַד
„דערויף, פאַראַן איז
„אַ משל אַן אַנטיק . . .

„צוויי פוילישע ווייעלמאָזשנע פאַנים
„וואָס פלעגען
„דערצעהלען נאָכאַנאַנד

פּראָלאָג

איהר גרויסע רוהם־געקרוינטע גייסטער,
וואָס האָט דער וואַרהייט'ס שטרענג געזיכט,
געמילדערט דורך דעם צויבער פון געדיכט —
איהר, וועלכע האָט די פאַבעל־מאַסקעראַד,
געוועהלט אַלס צודעק פאַר דעם דענקער'ס ראַטה,
כדי די וועלט צו קענען לערנען דרייסטער —
פאַרצייהט, וואָס כ'האָב מיין פוס געשטעלט,
אויף קונסט און חכמה'ס שותפות'דיגען פעלד,
וואו איהר זייט אַנערקענטע מייסטער . . .

דען קליין מיין קונסט און ווינציג איז מיין ווערק,
דאָך יעדער טהוי־טריף מעהרט די גרויסע שטראָמען
און יעדער שטויב וואָס קלעפּט זיך צו די בערג
פאַרגרעסערט זיי אויף איינִיגע אַטאָמען . . .

פאַבלען

פון

יהואש

אינהאלט פארצייכנים

FABLES

by

YEHOASH

50 Eldridge Street
New York

יהואש

פאַבלען

פאַרלאַג „אויפגאַנג"
ניו-יאָרק